

Петља

лист Техничке школе „РАДОЈЕ ЉУБИЧИЋ“ Ужице

ЈАНУАР, 2020.

Број 29

Морам некако да се прикрадем и узмем Петљу!

Опет петљају!

Шта ли пише?

Како да се распетљам из ове ситуације?

Откуд овај глумац са нама?

Само се радом и храброшћу може постићи успех међу људима

У једном граду постоји једна улица, у тој улици се налази једна кућа, а у тој кући живи Петља и Петљина породица. Кроз готово три деценије чланови те породице су након година стварања, успеха, дружења, одлазили како би досегли управо оно чему су учени у Петљиној породици и како би испунили племениту мисију - а то је да као обликовани млади људи својим трудом буду још бољи од својих учитеља. Она је даривала прелепе успомене које се носе кроз живот и и школовала генерације дивних младих људи који су баш ту научили да ниједног правог успеха нема без рада и љубави. Удахнула је знање, вредносни систем, дала основу за пријатељство, човекољубље, за највеће људске и радне вредности. Са поносом и радошћу истичемо да су Петљу ове године посетили и вратили јој се, са задовољством, усхићењем, срећом, и помало сете, многи бивши ученици, као и бивши професори и обојили је својим присуством и причама. Носећи свуда са собом сећање на један период живота, дошли су у своју кућу. Не постоји већа потврда вредности једног часописа од тога да сви заједно желимо да будемо део његовог стварања и континуитета.

„Четири године? Молим? Толико је прошло?“, зачу се у шареном дворишту Петљине куће међу групом ученика који су уживали у некој игри. То су наши матуранти новинари, који су дуго уз Петљу, па су себе назвали Петљашима. Међу њима је скривен један глумац. Даћемо вам један мали задатак - покушајте да погодите који од њих је он? Подстакао их је да се играју. Њихова усклађена изведба изгледала је сасвим спонтано. Играли су се стварајући насловну страну, забављајући публику, јер су већ научили да победе трему и избришу границу између посла и игре. Одлучили су да са својим професорима остављају дела која ће бити сачувана од заборавља. На њиховим лицима се видела радост. Радости има једино уз схватање да смо нешто постигли, а постигли смо да растемо кроз рад. И они ће ускоро отићи, али ће се сигурно враћати. Петљина кућа ће наставити да негује и помаже развој своје деце, која ће у њој увек моћи да пронађу подстрек и подршку.

Доносимо вам још један број Петље. Настојали смо да и овај број буде тематски разноврстан и да не изостави ништа што одражава живот школе и рад у свим областима, да покаже креативну и стваралачку активност ученика, посвећеност наставника, обогати ваннаставне активности и испуни обавезу према дугој историји и традицији постојања часописа. Следеће године славићемо јубилеј. Желимо да будемо још бољи, садржајнији, занимљивији. На крају

упућујемо захвалност свима који су помогли да изађе још један број Петље и позивамо вас да будете део многобројне Петљине породице и учествујете у стварању и прослави за све нас великог јубилеја, 30. броја Петље!

Посебну захвалност на изради и промоцији школског часописа, на целокупном раду и на афирмацији школе дугујемо новинарима матурантима: Нади Мићић, Наташи Јанковић, Јелени Пилчевић, Филипу Миросављевићу, Филипу Грујићу.

Слађана Јањић, професор српског језика и књижевности и уредник Петље

ПЕТЉА: Часопис Техничке школе „Радоје Љубичић“

ПРОФЕСОРИ САРАДНИЦИ: Снежана Недељковић, Анела Милетић, Марија Дамљановић Петровић, Александар Арсић, Весна Тадић, Весна Ристић, Славка Цвијовић, Ана Ђировић, Сватлана Василијевић, Ана Анђић, Антонина Златић, Жанка Станојевић, Верина Папић, Дубравка Митрашиновић, Душица Стаменић, Марина Јовичић Веснић

УЧЕНИЦИ САРАДНИЦИ: Нада Мићић, Наташа Јанковић, Јелена Пилчевић, Филип Грујић, Филип Миросављевић, Теодора Ђокић, Сара Ристановић, Јелена Дромњаковић, Тијана Божовић, Јована Парезановић, Ивана Богојевић

ЛЕКТУРА — КОРЕКТУРА: Слађана Јањић, професор

ШЕФ МАРКЕТИНГА: Данијела Ненадић, директор

ФОТОГРАФИЈА НА НАСЛОВНОЈ СТРАНИ: Александар Арсић, професор

ТЕХНИЧКИ УРЕДНИК: Влатко Павловић, професор

ГЛАВНИ УРЕДНИК: Слађана Јањић, професор

АДРЕСА РЕДАКЦИЈЕ Техничка школа „Радоје Љубичић“ (за Петљу), Улица Николе Пашића 17, 31000 Ужице

ТЕЛЕФОН/ФАКС: 031/513 171

Email: tgsf@mts.rs

САЈТ: <http://www.tsradojeljubicicue.edu.rs/petlja.html>

ШТАМПА: Штампарија Никитовић - Ужице

Драги ученици и професори, пријатељи наше школе,

Још једна школска година је за нама. Испратили смо 160 матураната који су уписани 2015. и 2016. године. Приближили смо се једни другима, решавали проблеме заједно, учили и развијали се. Одласком сваког матуранта осећамо као да је отишао и део нас. Наставили су својим путем даље знајући да ће заувек остати ученици наше школе.

Наградили смо ученика генерације, два ученика носиоца дипломе „Вук Караџић“, осам ученика који су се посебно истакли у хуманитарном раду, ваннаставним активностима, раду Ученичког парламента. Поносни смо на двадесетак ученика који су учествовали на републичким такмичењима, а посебно на ученика који је освојио прво место на Републичком такмичењу саобраћајних школа.

Обрадовали су нас многи матуранти који су уписали факултете и високе струковне школе и наставили даље школовање.

Одржано је око 35000 часова, научили смо и обрадили око 20000 нових наставних јединица, дато је око 40000 и закључено је око 9000 оцена на крају школске године.

Добили ли смо и 175 нових првака који полако крећу на своје четворогодишње односно трогодишње путовање. Није им лако, али им стално понављамо да је у животу све што је велико, исто толико и тешко.

Настављамо да се суочавамо са новим изазовима, проблемима али и лепотама овог позива, да радимо на даљем унапређењу рада школе, да негујемо међусобно поверење и поштовање између ученика и наставника, и да наше ђаке подстичемо да теже новим успесима, али и љуским квалитетима.

И на крају, нема краја... идемо у нове почетке и нове победе.

Данијела Ненадић, директор школе

Садржај

Овом планетом ходају добри људи	3
Поздравна реч директора школе 3	
Најуспешнији 4, 5	
Пријем на Грађевинском факултету у Београду / Свако дете има право на радост 6	
Спортом против насиља - Пикадере 7	
Хуманитарна представа у Градском културном центру 8, 9	
Ивана Дмитривић - ђак генерације и наш понос 10	
Матуранти наше школе 11	
Школске актуелности	12
Моја модна чаролија 12, 13	
Модна ревија 14, 15	
Петља на Сајму књига 16	
Види шта читам 17	
Чувајмо животну средину 18	
Бивши ученици у улози предавача 19	
Тематски дан у школи - Битка на Кадиначи 20	
Око школе	21
Златар и Златибор 21	
Заједно градимо будућност 22	
Навак 23	
Породица, друштво и школа као битан оквир за развој детета 24	
Друштвено - користан рад у школској библиотеци / Ум на друм / Колубарски марш 25	
Драмска секција - Интервју са Радом и Ђорђем 26, 27	
Занимљиви задаци и илузије 28	
Кагаоке Party 29	
Историја архитектуре 30,31	
Планинарска акција - Видиковци Забучја 32, 33	
Видим реч и чујем реч	34
Наградни конкурс „Зоран Теодосић“ 34 35, 36	
Конкурси Кола српских сестара 37	
Страни језици 38,39	
Научимо да читамо поезију 40, 41	
Српска сатира - забрањено воће 42	
Креативни радови ученика 43	
Путовање кроз време / Историјске стране	44
Викторијански костим / La Belle Epoque 44, 45	
Касапчиња мост 46	
Откривање споменика 1300 каплара 47	
Духовност	48
Аутокефалност српске православне цркве 800 година после 48, 49	
Манастирима у походе 50, 51, 52	
Културни кишобран	53
Тартиф модерног доба 53	
Нађа Тешић - велики борац за мир 54, 55	
Занимљива наука	56
Питагорина школа 56, 57	
Да ли је човек био на Месецу 58, 59	
Сусрети и разговори	60
Салих Селимовић „Исламизација на нашим просторима“ 60	
Милош Обрадовић - бивши ученик наше школе као пример свима 61, 62	

ОВОМ ПЛАНЕТОМ ЗЕМЉОМ ЈОШ УВЕК ХОДАЈУ ДОБРИ ЉУДИ

Сви људи који на било који начин доприносе стварању Петље чине њену породицу. Неко то ради писаном речју, а неко својим делима. Посебну захвалност дугујемо Управи школе, социјалним партнерима и нашим спонзорима.

ЈКП НИСКОГРАДЊА

ТАКМИЧЕЊА УЧЕНИКА У ШКОЛСКОЈ 2018/2019. ГОДИНИ

XXX Републичко такмичење ученика геодетских и грађевинских школа Републике Србије

XXX Републичко такмичење ученика геодетских и грађевинских школа Републике Србије одржано је од 11. до 13. маја 2019. године у Нишу. Нашу школу су представљала 4 ученика, и то:

- **Ивана Дмитровић** – пето место из математике,
- **Сара Ристановић** – шесто место из грађевинских конструкција,
- **Владимир Витер** – десето место из примене рачунара у грађевинарству (ArchiCAD),
- **Ивана Богојевић** – дванаесто место из примене рачунара у грађевинарству (AutoCAD).

Поред такмичења ученици су уживали у дружењу са вршњацима из других школа, а имали су прилику у слободно време да обиђу знаменитости града.

Захваљујемо се свим такмичарима на достојном представљању школе!

XXVI Републичко такмичење ученика саобраћајних школа Републике Србије

На XXVI Републичком такмичењу ученика саобраћајних школа Републике Србије у Врању нашу школу је представљало шест ученика.

- У јакој конкуренцији ученик **Немања Кандић** из одељења ПИС4 је освојио прво место у такмичарској дисциплини **Возач моторних возила „Ц”** категорије.

Честитамо Немања!

XXV Републичко такмичење ученика текстилних и кожарских школа Републике Србије

На такмичењу у Суботици представљали су нас: ученица **Душица Ћосић** у дисциплини **Израда дечије сукње** – ментор **Миљка Милићевић** и **Зорана Узуновић** у дисциплини **Израда шаблона за мушку кошуљу** – ментор **Жанка Станојевић**. Остварени пласман је:

- **Душица Ћосић** шесто место,
- **Зорана Узуновић** тринаесто место
- **Изложба ученичких радова**, коју је осмислила и реализовала са ученицама IVT1 наставница **Миљка Милићевић**, остварила је запажено треће место за функционалност.

Успешна спортска јесен

Пише: Верина Папић, професор

Ученици наше школе су одувек били успешни спортисти, који су запажени на многим такмичењима. Ове јесени су то и потврдили освајајући прва места на општинским и окружним такмичењима.

Атлетичарка Јована Богдановић (ИИС1) је поново потврдила свој раскошни таленат и одличним наступима на Општинском и Окружном такмичењу у трци на 400 метара, освајањем првог места стекла право да се такмичи на Међуокружном такмичењу које ће бити одржано на пролеће 2020. године.

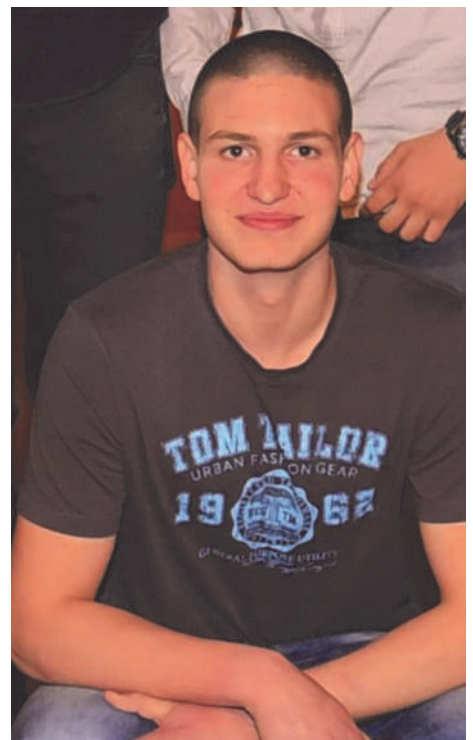
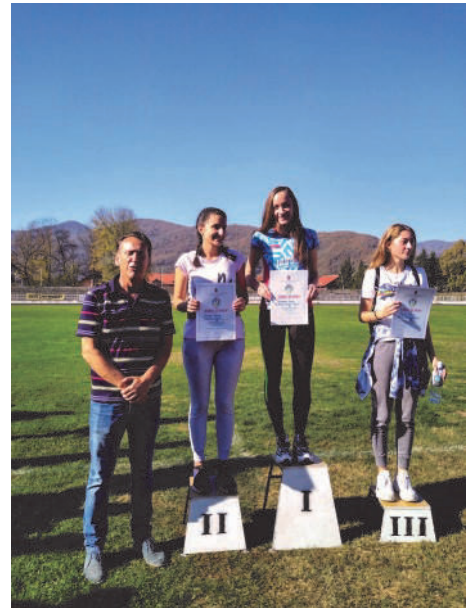
Пожелимо Јовани њуно усјеха на њредсјојећем њакмичењу јер њрво месјо јој доноси њраво насјуђа на Олимђијским њирама ученика Републике Србије, које ће у мају биђи одржане у Новом Сагу. А Јована може до медаље!

Друго место на Општинском такмичењу у атлетици су освојиле: Милица Ђоловић (ИВС1) у бацању кугле, Бојана Ђоловић (ИГ1) у скоку у вис, Анита Кукољац (ИИГ1) у скоку у даљ и Христина Симеуновић (ИИФ1) у трци на 800 метара.

Треће место у трци на 100 метара освојила је Бојана Џелебџић (ИИФ1).

Ове сјајне девојке су нашој школи донеле друго место у екипној конкуренцији.

А сјајни момци Петар Раковић (ИИИГ1), Вук Пузовић (ИИФ1) и Лука Тешић (ИИГ1) су чланови стонотениске екипе која је све своје ривале на Општинском и Окружном такмичењу савладала убедљивим резултатом и пласирала се на завршни олимпијски турнир.

Ништа мање убедљив није био пливач Борис Петрић (ИИГ1) који је на Општинском и Окружном такмичењу пливајући леђним стилем убедљиво савладао све своје противнике и стекао право да нашу школу представља на Школској олимпијади.

Подржимо и навиђајмо за овај мали олимпијски њим наше школе јер сам њласман на Школску олимпијагу је за нас значајан усјех!

ПРИЈЕМ НА ГРАЂЕВИНСКОМ ФАКУЛТЕТУ У БЕОГРАДУ

Пише: дипл. инж. арх. Весна Ристић

Наша школа је добила позив од Грађевинског факултета у Београду да 28. 11. 2019. године директор са још једним професором подручја рада Геодезија и грађевинарство присуствује кратком пријему у свечаној сали факултета. Повод је подела Захвалница директорима свих школа чији ученици, традиционално, постају њихови студенти.

Као разредни старешина последње генерације 2018/2019. године, чији су ученици сада бруцоши, имала сам ту срећу да будем са нашом директорком Данијелом Ненадић на том пријему. На кратко смо видели наше Ивану, Александру и Ранка јер су журили на колоквијум, али су нам рекли да су задовољни условима и начином рада.

Декан др Владан Кузмановић је поздравио све присутне и кроз приказ филма нам представио овај престижни факултет, историјат, начин рада и светски познате инжењере које су изнедрили, па је уручио директорима захвалнице, након чега смо се сви дружили и разменили утиске.

СВАКО ДЕТЕ ИМА ПРАВО НА РАДОСТ (Дан особа са инвалидитетом)

Пише: Нада Мићић IVГ1

Однедавно наша школа учествује у обележавању Дана особа са инвалидитетом, па тако и овог 3. децембра наслављамо шим сјојама. Удружења особа са инвалидитетом у Градском културном центру су ујриличила пројрам ком су се придружили и наши хероји. Још једном су нам показали колико су снажни и ујборни у својој борби за једнакост.

„Ми знамо да ценимо различитости. Знамо да свако дете има право на радост, да има своје жеље и маштања, а ми учимо да знамо да поштујемо друге, и да нипошто не рушимо туђе снове.“ То су речи које је те вечери изговорила ученица Христина Симеуновић и које су нам свима остале урезане.

Сваког дана радимо на укидању баријера јер можда јесу различити, али смо сви бића којима је неопходно равноправно учествовање у друштву. Сваког дана слушамо шта то имају да нам кажу и трудимо се да школа буде пријатно место где ћемо сви заједно одрастати, радовати се, маштати и учити. Сваког дана учимо од деце са великим срцем, деце са великом дозом храбрости и љубави. Сваког дана водимо борбу за праве вредности!

Уз помоћ ученика текстилне струке наше школе, који су сами израдили моделе, а које су показали наши ученици са тешкоћама у развоју и чланови друштва „Анђели“, ово вече је

било успешно јер смо заједничким снагама показали колико нам значи сваки њихов осмех. Подијум је био њихов, а они су дали све од себе и задивили нас, као и увек. Ревизија је погодила мету, аплауз није престајао, осмеси нису силазили са лица. Слободно можемо рећи:

„ВИ МОЖЕТЕ СВЕ!“

СПОРТОМ ПРОТИВ НАСИЉА

♥ ПИКАДЕРЕ

Пише: Верина Папић, професор

Они су бољи од других! Њихова дела остављају траг у нашим срцима. На нашим лицима се одлеђају емоције које су резултат дугогодишње пријатељства. Они су „Пикадере“! Чланови ужичког Пикадо клуба, који са сјајном екипом и још сјајнијим појединцима, кружним корацима иaze ка титлули у државном шампионату. Али „Пикадере“, наши сјајни пријатељи, између два такмичења одвоје један дан да се друже са нашим ученицима, открију тајне пикадо игре и заједно са свима нама дају свој допринос да се спортом бавимо против насиља.

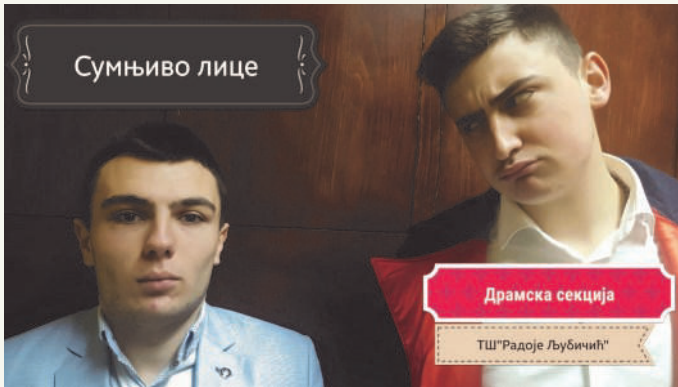
Тој дана сви смо ми „Пикадере“ ♥ за пикадо!

Хуманитарна представа у

Пишу: Марија Дамљановић Петровић, професор
и Александар Арсић, професор

Прво извођење представе „Сумњиво лице“ – слика са Савиндана 2019. године

Иницијативом нашег ученика Владимира Вирића (IVC1) Драмска секција Техничке школе „Радоје Љубичић“ је у препуној сали Градског културног центра извела представу „Сумњиво лице“. Сав приход од карата и добротворних прилога био је намењен малом Деспоту Лазићу из Бајине Баште.

Закључак:

Сви чланови Драмске секције, од њеног настанка, били су деца пуна духа, радна, вредна, пожртвована и већ зрела за своје године. Својим несебичним радом нису само стицали лично искуство као глумци, већ су били и велика подршка школи и граду које су представљали. И после толико година, сврате у школу не би ли још једном осетили жар који је у њима горео годинама.

Последња трупа је четири године неуморно, стрпљиво, предано припремала представе за све наше Савиндане, Ноћи музеја, промоције школе, такмичења... Љубав према игри, глуми, магији уметности створила је нераскидив дух пријатељства. Probe и наступи су одисали шалама и поверењем, што је и публика увек осетила. Али није увек било лако. Трпели су глад, смрзавали се у холу школе, играли и када

Градском културном центру

су били болесни и никада нису одустајали. То разумеју само они који су сате и сате неуморно увежбавали улоге до крајњих граница својих могућности.

Од њих можемо научити да нема одустајања када је најтеже, да не постоји „не могу” и „нећу”, да се до заједничког циља стиже уз помоћ љубави, јединства и поверења, а не егоизмом, мржњом и издајом.

Драмска секција школске 2018/2019. године:

Радосав Јањић, Ђорђе Јовичић, Невена Зечевић, Сања Трифуновић, Здравко Бабић, Бојана Иванковић, Светлана Васиљевић, Јелена Пилчевић, Бојан Станишић, Јована Радаљевић, Валентина Ђокић, Валентина Николић, Невена Јевтовић.

Ивана Дмитровић

Ћак генерације и наш понос

Вредна, скромна, савесна, тиха, ненаметљива, посвећена, са зрелошћу и ставом младог успешног човека, добар пријатељ, спремна другима да помогне. Учествовала на бројним такмичењима и у школским секцијама. Понос наше школе и ћак генерације, Ивана Дмитровић, ученица IVГ1 одељења, смера Архитектонски техничар.

Грађевински факултет је и ове године нашој школи упутио захвалницу због традиције да тај факултет из године у годину уписују наши сјајни ученици. Један од њих је управо Ивана.

„Од малих ноју сам волела да црћам, волела сам математџику, ја сам мислила да ће ми ова школа пружити прилику да се још више изградим у овом смеру. Нисам поћрешила, школа ми је пружила чврсту поћлоћу и још више сам заволела занимање за које сам се оћределила. Време које сам провела у школи је један од најлејших периода у мом живоћу. Сћекла сам праве пријатеље и изградила се као личности. Сваки дан је био поћићуно исћућен, и сада када је све то иза мене, радо се сећам свакоћ дана проведеноћ у школи.“

Наравно било је доста усћона и пагова, али све лоше је поћиснућо и већ ми недостћају ти дани.“

„Први дан школе никада нећу заборавити, прейун нових људи, нови трад... Мислила сам да све то није за мене и да нисам сћремна за тако велики корак. Првих месећ дана сам мислила да би требало да се враћим у родни трад, али граћо ми је шћо сам усћела да победим себе. Највећи изазов у школи ми је био најпре да се уклоћим и осамостћалим, а касније да орћанизујем време и обавезе. Радо се сећам свакоћ дана, јер је сваки био посебан по нећему. Волела би да заборавим све мање лећо шћо се десило, али сам и шћада извукла неку поћуку. Од поћећака средње школе ја до данас посећала сам зрелија, доста размишљам пре доношења неке одлуке, имам јасан циљ ка коме тежим и трудим се да сваки дан искористим максимално.“

Својом највећом врлином Ивана сматра то што се труди да помогне свима колико је у могућности, а код себе би променила то што је перфекциониста и онда када то не би требало да буде. Својим највећим успехом сматра то што је била ћак генерације и уписала факултет који је желела.

Код професора је највише ценила њихову велику жељу да науче ученике и да пренесу своја искуства.

„Увек сам добијала савете и нисам никада имала проблем да посећавим поћићање на било коју тему. Друћови су увек те били за мене и још увек су те.“

„Шћо се теиче смера који сам учила, волела бих да се уведе више пракћичне настћаве и да се традиво које се обраћује поћиће на виши ниво, да би касније школовање било шћо усћешније.“

„Од ваннастћавних активностћи посебно бих издвојила Филмску и Новинарску секцију. Ту сам моћла све своје идеје да сћроведем у дело. Посебана драж је била шћај тимски рад и дружење.“

Да би неко постао ћак генерације, Ивана сматра да треба да буде упоран, вредан, широког спектра интересовања и да верује у себе.

У будућности прижељкује да заврши успешно факултет и да пронађе посао у струци.

„Заиста сам мноћо срећна шћо сам била ученик ове школе. Мноћо сам научила, осећила поћуно поћдршке и сћворила снажан темељ за даље. Само моћу да се захвалим разредној и свим професорима на поћдршци. Велика ми је часћ шћо сам добила прилику да на овај начин будем део Пећље.“

Бившем члану редакције нашећ часописа и најусћешнијем ћаку у претћходној генерацији желимо сву срећу и поћуно усћеха у живоћу и раду!

ОВОМ ПЛАНЕТОМ ХОДАЈУ ДОБРИ ЉУДИ

МАТУРАНТИ НАШЕ ШКОЛЕ

Г ХИМ'К
ШКОЛА "РАДОЈЕ ЉУБИЧИЋ"

Ивана Дмитровић ИГ1, ђак генерације

„МОЈА МОДНА ЧАРОЛИЈА...“

Пише: Антонина Златић, професор

Завршетак школске 2018/2019. године обележио је догађај на коме су проглашени најуспешнији радови и уручене награде ученицима основних школа, који су се одазвали на наш први Ликовни конкурс „Моја модна чаролија за другарско вече“.

Наша школа објавила је први ликовни конкурс намењен ученицима седмог и осмог разреда основних школа са циљем да изразе своје креативне способности у осмишљавању модела за другарско вече и промовисања стваралаштва у области моде и текстила.

Завршни део конкурса догодио се 20. јуна 2019. године изложбом најуспешнијих и најкреативнијих радова и проглашењем најбољих по

оцени стручног жирија: Биљана Цицварић и Александар Димитријевић, наставници ликовног васпитања, Жанка Станојевић и Антонина Златић, наставнице стручних предмета.

Присутне госте, ученике, родитеље и наставнике поздравила је директорка школе Данијела Ненадић уз захвалност на учешћу и жељу да се сарадња са основним школама настави. Такође је најавила низ пројектних активности у оквиру сарадње са основним школама у наредном периоду.

На конкурс се одазвало 36 ученика из шест основних школа који су слали по неколико својих радова. За изложбу су одабрани најрепрезентативнији радови, а најуспешнији ученици су награђени:

1. **Софија Аврамовић**, Основна школа „Добрисав-Добрица Рајић“, Бистрица (донаторска награда предузећа „Бамбино“ - 5000 динара)
2. **Хелена Вуковић**, Основна школа „Прва основна школа краља Петра II“, Ужице (донаторска награда компаније „Текстил“ - 5000 динара)
3. **Мајда Хаџимутерзић**, Основна школа „Живко Љујић“, Нова Варош (донаторска награда, ваучер предузећа „Соргаро“ у вредности 5000 динара)
4. **Марија Несторовић**, Основна школа „Добрисав Добрица Рајић“, Бистрица (донаторска награда књижаре „Димитрије Туцовић“ - прибор за цртање)
5. **Дуња Костић**, Основна школа „Прва основна школа краља Петра II“, Ужице (донаторска награда књижаре „Димитрије Туцовић“ - прибор за цртање)

Дуња Костић

Марија Несторовић

Хелена Вуковић

Софија Аврамовић

Представници школа учесница конкурса примили су наше захвалнице на учешћу својих ђака: Основна школа „Алекса Дејовић“, Севојно, Основна школа „Добрисав Добрица Рајић“, Би-стрица, Основна школа „Гојко Друловић“, Радо-иња, Основна школа „Живко Љујић“, Нова Варош, „Прва основна школа краља Петра II“, Ужице и Основна школа „Душан Јерковић“, Ужице.

Објављивање новог, другог по реду, ликов-ног конкурса је у току. Пратите нас на сајту школе: www.tsradojeljubicue.edu.rs.

Ово је истовремено позив младим креатив-цима основних школа да се одазову у што већем броју. Ми ћемо се са задовољством по-трудити да све похвалимо и награђимо најбо-ље.

Мајга Хаџимуџерџић

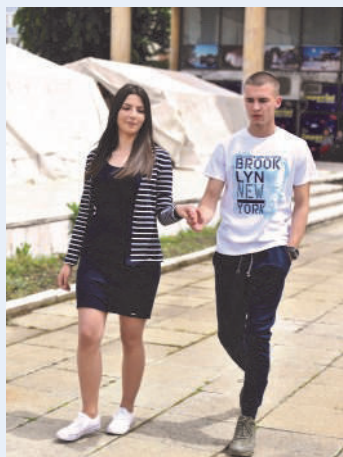
МОДНА РЕВИЈА

Пише: Антонина Златић, професор

Идеја да се представимо модном ревијом нашем граду и postanемо мали део богате историје градског трга, Трга партизана, почела је да тиња почетком прошле школске 2018/2019. године.

За то време ученице образовних профила Модни кројач и Моделар одеће вредно су кројиле и шиле своје моделе на часовима практичне наставе.

Било би превише када бих описивала ток припрема за ревију (то су углавном они послови који се не виде), али зато желим да се овом приликом захвалим Маријани из Народног позоришта која је дала своје стручно мишљење у погледу коришћења простора за ревију, радницима Градског културног центра који су обезбедили озвучење, радницима Црвеног крста града Ужица који су поставили шатор-кућице и граду Ужицу на подршци.

Модна ревија се догодила 22. маја 2019. године. Приказани су модели ученица текстилне струке којима је у изради помагала наставница Миљка Милићевић и модели наших партнерских предузећа: „Пантекс“, „Соргаро“ и „Рамакс“.

Ревиија је промовисала дуално образовање, предузетништво, креативност и дух младости наших ученица манекенки, али и новопечених манекена из саобраћајног и грађевинског смера који су храбро појачали наш тим у овој за све учеснике изазовној авантури.

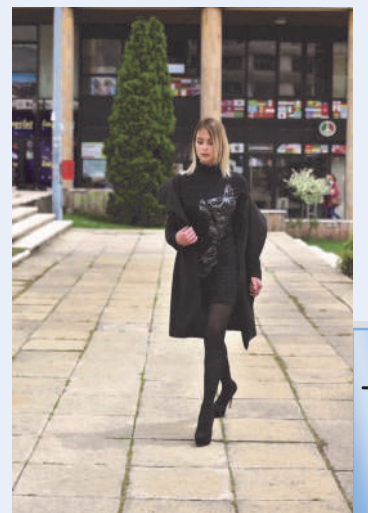
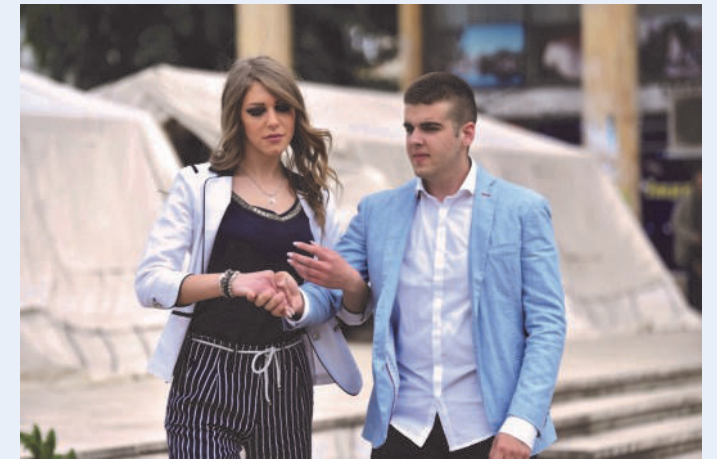
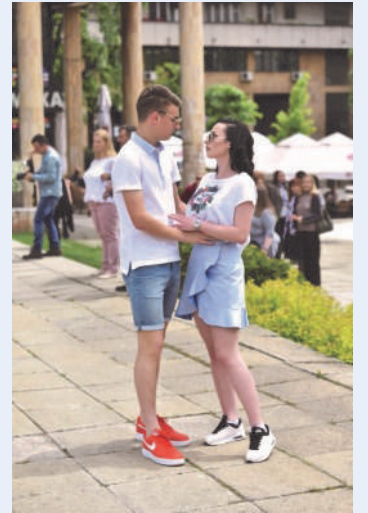
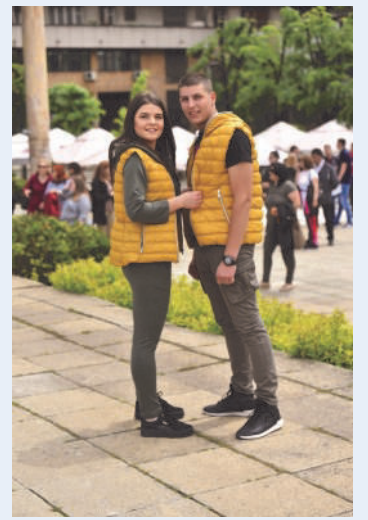
Уз одабрану музику и озвучење (веома важан услов за ревију) програм су на професионалном нивоу водили шармантна и млада наставница српског језика Биљана Ваљаревић и талентовани ученик Раде Јањић.

И на крају сваке приче треба осмислити закључак:

Велики градски простор. Велики број манекена. Велики труд ученика и наставника. Велика организација. Велики број новинара разних медијских кућа, који су препознали нашу несвакидашњу и атрактивну активност. Велика модна ревија. Бићу нескромна: до сада наша најлепша модна ревија.

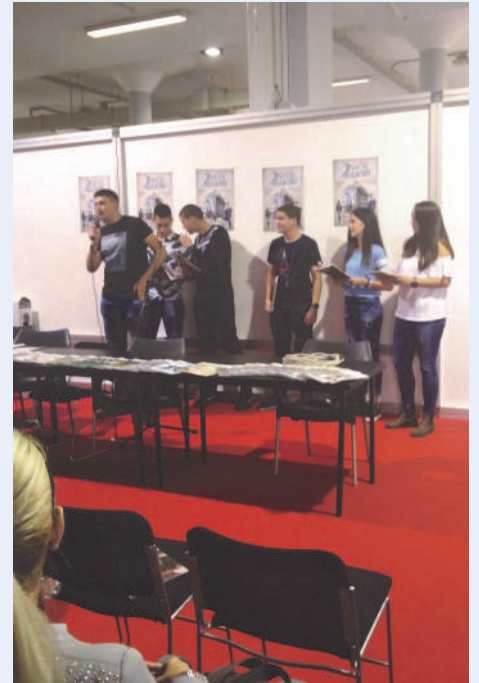

Петља представљена на овогодишњем Сајму књига

Пише: Филип Грујић IVС2

Новинарска секција Техничке школе „Радоје Љубичић“ и чланови уредништва часописа Петља представили су Петљу и школу на 64. Сајму књига у Београду. Промоцију часописа основних и средњих школа организовала је Унија синдиката просветних радника. Сам догађај није био такмичарског карактера, већ је имао за циљ презентовање школе и часописа на што бољи начин. На промоцији су, поред Техничке школе „Радоје Љубичић“ из нашег града, учествовале школе из Београда, Зрењанина, Чачка и Алексинца. У реализацији промоције учествовали су и бивши ђаци школе, Стефан Грујић, некада члан Новинарске секције, а сада студент Правног факултета и Раде Јањић, млади глумац, добитник награде за најбољу мушку улогу на такмичењу аматерских позоришта Златиборског округа, који је својим сјајним рецитовањем употпунио представљање школе и часописа. Промоција часописа се састојала из приказа традиције и континуитета Петље кроз прелиставање претходних бројева и њихових најбољих текстова. Млади новинари су показали маштовитост и доказали да је Петља часопис свих нас и један од најбољих школских часописа у Србији.

На фототографији су: здесна на лево - Снежана Недељковић, професор историје и стални сарадник Петље, Наташа Јанковић, новинар Петље, Слађана Јањић, главни уредник Петље, Валентина Ђокић, Филип Грујић, Филип Миросављевић, новинари Петље, Раде Јањић, бивши ученик школе и награђивани глумац, Весна Тадић, школски библиотекар.

„Види шта читам“

Пише: Ана Ђировић, професор

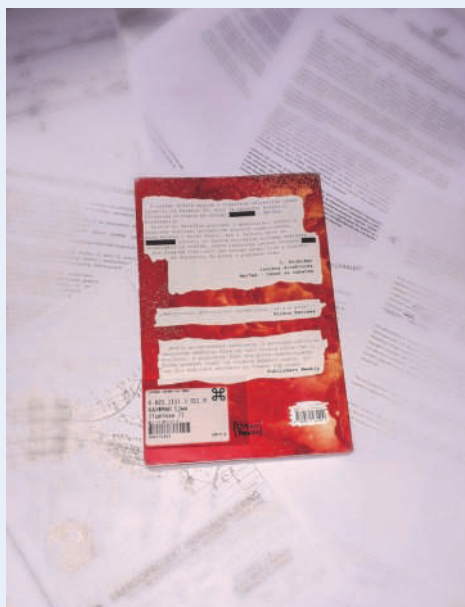
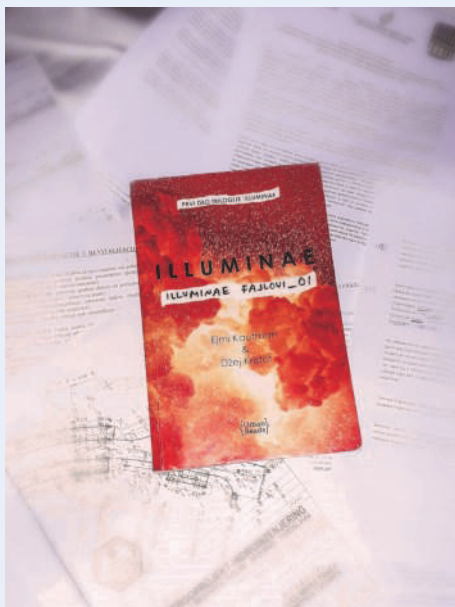
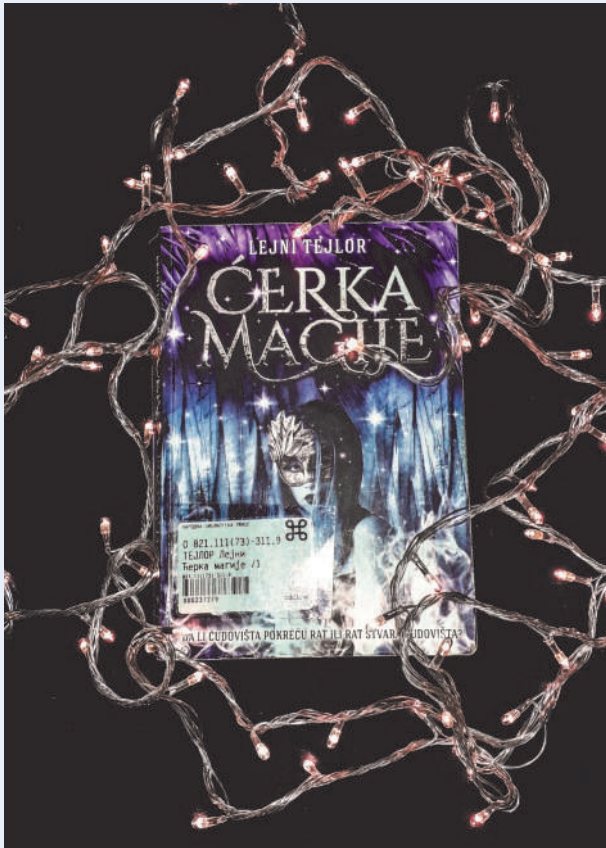

Ученица IVГ1 одељења Ивана Богојевић има осећај за детаљ, воли да „ухвати моменат“, па је често можете видети са фото-апаратом. Ту своју љубав преточила је и у учешће на конкурс који промовише читалаштво. У овом дигиталном добу, простор Народне библиотеке Ужице треба што више приближити младима и пробудити им љубав према књизи.

Право учешћа на конкурс имале су особе које живе на територији Републике Србије, до 30 година старости. Тема фотографија које конкуришу за награде била је физички или виртуелни простор Народне библиотеке Ужице, али и све оне на којима се види да је коришћена грађа из библиотечког фонда Народне библиотеке Ужице. У веома великој конкуренцији Ивана је освојила другу награду.

Прошле године Ивана Богојевић је са Надом Мићић, другарицом из одељења, такође учествовала на наградном конкурс за најбољи трејлер за књигу издату на територији Републике Србије, чији је циљ био да се на начин прилагођен дигиталном добу и интересовањима младих подстакне читање и креативни рад у области видео технологија. И на том конкурс ученице су освојиле другу награду.

Склоност ка лепом и интересовање за дизајн и уметничку фотографију Ивана ће преточити у своју будућу професију. Планира да студира Графички дизајн. Желимо јој пуно успеха у будућем раду и још пуно лепих фотографија и награда.

ЧУВАЈМО ЖИВОТНУ СРЕДИНУ!

Пише: Весна Тадић, школски библиотекар

У организацији Народне библиотеке Ужице уз подршку Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије – Школске управе Ужице, Народна библиотека Ужице је проширила сарадњу са основним и средњим школама града Ужица укључујући их у обележавања Зелене недеље ЕУ у периоду од 13. до 17. маја 2019. године.

У понуди програма била је изложба ликовних и литеарних радова ученика насталих у оквиру Еколошке секције, наставе из предмета Чуvari природе, Биологија и екологија, као и обележавања Међународног дана планете земље. Циљ представљања радова ученика је преношење јасне поруке да је одговорност за еколошке проблеме на свима нама, као и преузимање иницијативе за очување природе. Други облик програма је био округли сто са представницима Ужичке парламентарне уније, чланицом Градског већа задуженом за заштиту животне средине и енергетску ефикасност и професором Биологије и екологије, заменицом председника Удружења наставника „Опстанак“. Теме су биле: еколошка писменост, иницијативе младих за очување животне средине и екологија као важан фактор у приближавању Европској унији. Циљ је био подстицање личног ангажмана у очувању животне средине и развијање еколошке писмености код омладине. У Народној библиотеци Ужице су нагласили да су отворени за сугестије и предлоге за проширење планираног програма. Изложба је део Еутека кутка у Народној библиотеци Ужице.

На свечаном отварању изложбе у Народној библиотеци Ужице присутнима су се обратили директор Народне библиотеке Ужице и виши дипломирани библиотекар, који је био у контакту са наставницима и библиотекарима. Изложба је отворена након поздравне речи представника Школске управе Ужице – в.д. начелника Школске управе. Присутни су били ученици, наставници, школски библиотекар, представници Школске управе Ужице, Републички инспектор, заинтересовани грађани и представници медија.

Награда за ученике чији се радови били изложени је бесплатна годишња чланарина у Народној библиотеци Ужице. Изложба је била значајна прилика да се промовише ваннаставни живот у школи и сарадња ученика и наставника изборних предмета, као и руководилаца секција са библиотекарима.

Активности у Техничкој школи „Радоје Љубичић“ из Ужица поводом изложбе радова ученика Еколошке секције у организацији професора Екологије и биологије Ане Ђуричић у сарадњи са школским библиотекарком Весном Тадић су текле од 25. априла 2019. до краја маја 2019. године. Ученици чланови Еколошке секције користе просторије школске библиотеке за припрему и израду материјала, презентација и проналажење садржаја, као и за пробае пред угледне активности секције. Професор Екологије и школски библиотекар су међу многобројним радовима и активностима ученика Еколошке секције одабрали радове везане за активност „Чеп за хендикеп“ (помоћ Удружењу инвалида за набавку колица и развијање свести о селекцији отпада) и за „Кањон наше реке“ (развијање свести о важности боравка у природи). Фотографије су ученици након распуста користили за креирање изложбе уз консултације са менторима у периоду од 6. до 10. маја 2019. године. Радове су украсили лептирима и цитатима везаним за тему.

Ана Ђуричић и Весна Тадић су 10. маја 2019. године са ученицима Грађанског васпитања, међу којима су и ученици чланови Еколошке секције, поставили изложбу у холу Народне библиотеке Ужице. Свечано отварање изложбе уприличено је 13. маја 2019. године, на ком су представници Техничке школе „Радоје Љубичић“ били чланови Еколошке секције, професор Биологије и екологије и школски библиотекар. Ученици су се обратили присутнима и објаснили да су овом изложбом желели да поруче да се наша школа годинама представља кроз различите хуманитарне активности ученика и запослених. „На овој изложби је представљена традиционална сарадња са Удружењем инвалида. Размишљали смо о изради паноа и одлучили се за акцију *Чеп за хендикеп*. Сакупљање чепова је еколошка и хуманитарна акција у којој учествује цела школа“, изјавили су ученици медијима. Акцију је покренула професорка Екологије и биологије, а одазвали су се и ученици и запослени. У просторијама школе се годинама сакупљају чепови у оквиру ове хуманитарне акције.

Учешће у овом пројекту била је прилика за сарадњу са друштвеном заједницом и са школама чије су поставке коришћене у реализацији часова професорке Биологије и екологије Ане Ђуричић кроз амбијенталну наставу пет одељења првих разреда и једног одељења другог разреда Техничке школе „Радоје Љубичић“. Атмосфера са тих часова је забележена на фотографијама у Народној библиотеци Ужице.

БИВШИ УЧЕНИЦИ У УЛОЗИ ПРЕДАВАЧА

Пише: дипл. инж. арх. Весна Ристић

и породични људи. Поносимо се њима и радујемо се сваком контакту који задржимо после њиховог одласка, а нарочито ако остваримо сарадњу.

Тако су наши бивши ученици Наташа и Никола Секулић одржали предавање ученицима IIIГ1 одељења, свако из своје области: Никола из пројектовања, а Наташа из ентеријера. Поред тога упознали су ученике са својим школским и студентским животом, са фирмом коју су основали, са лепотом и одговорношћу посла којим се баве, са проблемима и како их решавају, са својим сарадницима... Ученици су уживали, поставили мноштво питања, чак су остали још један час после свог последњег. И ја сам уживала.

Захвални смо Наташи и Николи са којима смо шек од ове године зайочели инџенџивну сарадњу, али бих желела да се захвалим, у име Школе, сѝручној већа прађевинске сѝруке и своје лично име и друћим бившим ученицима који су нам до сада излазили у сусрећ, а шћо су: Слободан Божовић, Свећлана Јовановић, Жељко Павловић, Зоран Павловић, Немања Ђенић, Весна Ђорђевић... и ако сам некоћа изосћавила, нека се не наљущи.

Рад у школи је и леп и тежак. Наши ученици дођу са петнаестак година, деца, а одлазе као девојке и младићи. Четири године их учимо, помало васпитавамо, са њима се радујемо, тугујемо, расправљамо.

Неки наставе школовање, неки почну да раде, али из искуства могу рећи да скоро сви постају успешни пословни

На трци се тркај, а не у саобраћају!

Пише: Јелена Пилчевић IVC1

За предавање „На трци се тркај, а не у саобраћају“ заслужан је Иван Јевтић из АУТО-МОТО САВЕЗА у Ужицу. У нашу школу је дошао са циљем да се што више ђака заинтересује за овакав пројекат. Циљ пројекта је да возаче наведе да се што више усмере ка безбедности у саобраћају.

Безбедност у саобраћају је најважнија. Он нам је презентовао како изгледа возња на тркачкој стази, а како у саобраћају. Проблем настаје оног тренутка када се брзина којом се вози на тркачкој стази изједначи са брзином у саобраћају. Статистички гледано, велика брзина у саобраћају никако нија добра. Све више нашег становништва страда баш због брзине. Наравно, и многи други фактори утичу (активни и пасивни). Фокус, у овом случају, треба усмерити на

одговарајућу брзину, као што Иван каже: „Ако хоћеш да се тркаш, иди на стазу“.

Овом предавању, које је одржано у Регионалном центру крајем новембра, присуствовали су и ученици других средњих школа из Ужица. Корисном и поучном предавању су допринели и шампиони у аутомобилизму и мотоциклизму, као и стручан тим судија за трке из Србије. Пренели су један део свог искуства и утиске на нас. Такође, имали смо и возњу на тренажерима. Планирано је да се практичан део изведе на Пониквама, када се време пролепша. Иван нам је уручио и поклоне у знак лепог дружења. Његов план и жеља је да отвори школу (неку врсту академије) овде у Ужицу, која ће се бавити овом тематиком. Желимо му пуно успеха!

Алкохол и дроге?

Пише: Јелена Пилчевић IVC1

У сарадњи са Министарством унутрашњих послова из Ужица у нашој школи је одржано предавање о лошем дејству алкохола и дрога. Ученици наше школе су присуствовали трибини која је реализована 19. септембра 2019. године. Припадници полиције су нам омогућили информативно и едукативно предавање. У склопу предавања могли смо да чујемо како на нас делују алкохол и дроге. Већина ученика је упозната само са називима ових опојних супстанци. Предавачи су нас упутили какво је њихово дејство при мањем и већем коришћењу.

Гост предавач била је и докторка са одељења психијатрије из Опште болнице Ужице Александра Брковић, која нам је објаснила како те супстанце утичу на нашу психичку свест. После предавања, имали смо практичан део у оквиру ког смо користили наочаре које симулирају алкохол и дроге у лакшем и тежем дејству. Већини младих је ово предавање било занимљиво због коришћења оваквих симулатора.

Драго нам је што се велики број ученика заинтересовао за ово предавање, јер сви заједно треба да подигнемо свест о оваквим темама.

Реци не алкохолу и дрогама!

Тематски дан у школи Битка на Кадињачи

Пише: Весна Тадић, школски библиотекар

**Пао је чејрнаестии километар,
ал никаг неће Кадињача.**

У холу школе 29. новембра 2019. године организован је тематски дан поводом сећања на 29. новембар 1941. године када је 108 бораца из Радничког батаљона и јединица које су им придружене погинуло. Након битке, Немци су ушли у Ужице и остали до краја рата. Тог тренутка престала је да постоји Ужичка република која је створена 24. септембра 1941. године.

У договору са Тимом за развој међупредметних компетенција и предузетништва тематски дан је организован у сарадњи професора општеобразовних предмета – историје и српског језика и књижевности са професорима стручних предмета из грађевине. Учествовали су ученици из два подручја рада школе – грађевине и саобраћаја.

Док су се у позадини ређале слике битке и споменика, матуранти су причали о 29. новембру и Кадињачи и самом току битке. Пано су припремили ученици трећег разреда грађевине са професором стручних предмета и блок наставе. На позив професора историје гост – предавач је био председник Друштва историчара Ужица, пуковник Војске Србије у пензији, магистар историјских наука, бивши управник Војно – историјског архива у Београду Драган Крсмановић, који је 1999. године био командант на Аеродрому Поникве.

Он је препуном холу школе ученика, запослених и родитеља препричавао приче везане за тематски дан.

Ученици су нас подсетили о Кадињачи: „Меморијални комплекс се налази у селу Кадињача на четрнаест километара од Ужица. На врху Кадињаче се налази улаз у Спомен-парк где је смештена стална поставка о Радничком батаљону, Ужичкој републици и борби која се водила на Кадињачи. Ту се налази ресторан, сала за конференције и продавница сувенира. Архитекта Александар Ђокић је радио на пројектовању Спомен-дома. Улазна стаза води до чесме која симболизује живот. Аутор споменичке композиције на Кадињачи је Миодраг Живковић. Спомен-костурница са спомеником у виду пирамиде рад је Стевана Живановића, вајара. На монолитним блоковима распоређеним са обе стране стазе се оцртавају обриси лица страдалих. У Спомен-костурници су смештене кости 132 хероја, а за 108 је и име потврђено. Ту се налазе кости настрадалих и касније од стране Немаца приликом стрељања. Плато слободе садржи монументална вајарска остварења која се уздижу до главног мотива – дводелне скулптуре високе 14 метара. Они симболишу раздајину од 14 километара између Ужица и Кадињаче.“

Ученици су нагласили да су споменици постали жртве нетолеранције према неким прошлим временима, али да се након прославе седамдесетогодишњице од битке разговарало о реконструкцији и ревитализацији спомен комплекса Кадињача. Поменули су и пројекат изградње тунела кроз Кадињачу.

Након презентације и приче о Кадињачи, ученици су рецитовали поему *Кадињача* од Славка Вукосављевића коју школска библиотека чува заједно са књижним фондом везаним за ужички крај. Презентацију за тематски дан ученици су припремали у читаоници школске библиотеке.

За крај приче о тематском дану стихови из поеме Славка Вукосављевића:

*„Ко ње, Ужице,
не би волео?!
И бол
и радоси
био си, праге ...
И ко би њебе
саг њреболео,
буном засејан,
црвени саге!*

*Неко ће њасији,
неко ће гођи,
еј, праге – друже,
еј, праге – роге,
биће још њаињне,
ал све ће њрођи
и бићеш румен
од слободе!“*

Наградни излет, 12. јун 2019. године

Златар и Златибор

Пише: Душица Стаменић, професор

Ученике који школску годину заврше са одличним успехом, примерним владанем и без неоправданих изостанака Наставничко веће похваљује и награђује наградним излетом. Пред завршетак ове школске године, за тридесет два ученика из сва четири подручја рада 12. јуна је организован наградни излет. Професори Жељко Перовић и Душица Стаменић су имали задовољство да са награђеним ученицима реализују излет.

Тог дана смо најпре имали прилику да са видиковца Буковик посматрамо Сјеничко (Увачко) језеро које припада Специјалном резервату природе Увац, а представља природно добро прве категорије од изузетног значаја,

између планина Златар и Јавор. Затим смо овог врелог дана на Златару, у хладу древних четинара, имали време за освежење и шетњу. Следећа дестинација је била планина Златибор. Најпре смо обишли највиши врх Златибора, Торник, (1496 m), након чега смо на Краљевим водама поново потражили освежење, уз шетњу око језера и релаксацију на спортском терену у боровој шуми.

Излет је протекао у пријатној атмосфери и дружењу. Излетници немају дилему да ће и наредне школске године бити одлични, без неоправданих изостанака, како би из школе понели још једну лепу успомену на дивне средњошколске дане, баш какав је био и овај.

ЗАЈЕДНО ГРАДИМО БУДУЋНОСТ

Сајам грађевинарства у Београду

Пише: Нада Мићић IVГ1

Одлазак на Сајам грађевинарства је традиционалан подухват у ком учествује сваки ученик из грађевинске струке током свог образовања у нашој школи, чак више пута. Годинама уназад се показало да на путу ка успеху суво теоретисање у школама итекако можемо заменити једним квалитетним приступом практичној настави.

Захваљујући великом искуству наших професора из грађевинске групе предмета, можемо се похвалити да сваки пут, већ годинама уназад, имамо прилику да посетимо Сајам грађевинарства. Тако смо и ове, 2019. године, не испадајући из колосека, наставили традицију и кренули на пут, пут Београда.

Био нам је потребан један већи аутобус, неколико „водича“, добар план и лепо време. Ми смо се потрудили за атмосферу, па тако ни једном путнику осмех није силазио са лица, а тишине није било ни у једном тренутку јер је била попуњена песмом и срећним изразима лица.

Напокон! Видимо мост на Ади, а одмах иза њега и наш циљ, Београдски сајам. Након куповине карата и договора са професорима, крећемо у акцију. Полазимо у обилазак штандова и узимање бројног рекламног материјала. Сви смо се расули по халама и кренули у путовање ка степеницама поплочаним иновацијама. Радознано прилазимо промотерима како би нам рекли нешто више о својим производима и са њима залазимо у дубоке разговоре и озбиљне теме. Остављамо их запањене нашим знањем и интересовањем, а ми одлазимо пуни утисака и богатији за неко зрно креативних светских идеја. Сусрећемо се са разним

материјалима и произвођачима, полако додајемо, коцкицу по коцкицу, и израђујемо темељ већ испланираног дана.

Следеће одредиште је Геозавод, први објект саграђен од армираног бетона у Београду, и са разлогом изабран за изложбени простор Београда на води. Орнаментика на фасади одаје период у ком је настала - чак пре сто година. Објект густо декорисан и ни по чему сличан околним фасадама, итекако се издваја, а ми, једва одвојивши поглед, уђосмо унутра. Тек тада видесмо прелеп приказ, који вам нећу откривати у потпуности са жељом да и ви видите оно што ја не могу заборавити. На спрату нас чекају вешто одрађене макете и водич који нам је разјаснио све нејасноће и одговорио на сва наша питања везана за радове на највећем градилишту на овом делу Европе. Настављамо до градилишта и са невелике удаљености посматрамо досег радова на Савамали.

Фотографијама на сваком кораку бележимо лепе тренутке и даље настављамо ка Кнез Михаиловој улици. Пролазимо поред кафане „?“ и стижемо на крајње одредиште. Поново се раздвајамо како би свако искористио време на свој начин.

Свему што је лепо брзо дође крај, па тако и овом нашем излету стависмо кров на изграђене зидове и кренусмо натраг. Време нас је слушало до краја, па је киша почела тек пошто смо ушли у аутобус, а ми смо поново преузели водство и лоше време трансформисали у нашу корист.

Једно је сигурно, нама је било корисно и незаборавно. Искористите прилику и ви и уграбите сваку шансу која вам се пружа како бисте постали бољи у вашој струци, постигли успехе и достигли циљеве.

ЗАНИМЉИВОСТИ:

Да ли сте знали да је мост на Ади највећи висићи мост на свету, када су питању мостови са једним стубом?

Занимљиво је да је, по дужини каблова о које је мост окачен, мост на Ади трећи на свету. Дужина каблова окачених о пилон је приближна раздаљини између Београда и Кијева, односно износи око 1000 километара.

Кафана „?“ једна је од најстаријих кућа у Београду и најстарија сачувана београдска кафана.

НАВАК

Пише: Филип Миросављевић IVC2

Иове године наши ученици су имали прилику да обојаше своја возачка искуства у центру НАВАК на бесплатном тренингу, који заједнички спроводе МУП и НАВАК, у оквиру акције „Животи за младе возаче“.

Циљ тренинга је да возачи почетници кроз предавања и бројне практичне вежбе за управљачем аутомобила стекну потребно искуство које ће им касније помоћи да безбедно учествују у саобраћају.

Иако уморни од дугог пута, наше Техничаре унутрашњег транспорта и Техничаре друмског саобраћаја није ништа спречило да се упусте у нове изазове. Подељени у групе, једни су пратили теоријска предавања док су други били на полигону. Предавања су углавном била заснована на свакодневним ситуацијама са којима се суочавамо у саобраћају, говорећи нам о томе како у датом тренутку треба одреаговати. Једна од главних тема је била брзина возила, која игра кључну улогу у вожњи. Такође смо научили како се возило понаша при различитим брзинама што смо касније имали прилику и да осетимо на практичном делу.

Практични део, који се одвијао на полигону, састојао се из више различитих вежби. Уз малу помоћ и савете наших инструктора могли смо без икаквих проблема да извршимо сваки задатак. Такође смо имали прилику да испробамо наменске симулаторе који импровизују чеони судар и превртање возила.

На крају сви учесници су добили сертификате као потврду да су прошли кроз теоретски и практични део тренинга који обухвата курс безбедне вожње чиме се наша посета НАВАКУ завршила.

А ми се враћамо назад пуни утисака и обогаћени за једно ново незаборавно искуство. Још једном желимо да се захвалимо нашим пријатељима из НАВАКА што већ дужи низ година омогућавају нашим ђацима да буду њихови гости и прођу кроз бесплатан тренинг вожње.

Предавање за родитеље

Породица, друштво и школа као битан оквир за развој детета

Предавање припремили ученици: Бојана Ђоловић, Ана Вермезовић, Ивана Илић, Јована Парезановић, Андријана Јовановић, Небојша Марковић, Борис Петрић

Ученици ПГГ одељења су на родитељском састанку одржали предавање за родитеље на тему болести зависности. Идеја је да се родитељи укључе у праћење активности у школи.

Присуствујући предавању Слободана Симића у Медицинској школи на коме су се анализирале ове теме, ученици су на основу сазнања до којих су дошли изнели неке чињенице које могу бити корисне за сваку породицу и образовну установу. Предавање је припремно на основу приручника прим. др Слободана Симића *Све о наркоманији*. Овај приручник је уврштен у препоручену литературу за последипломску наставу на Факултету за специјалну едукацију и рехабилитацију Универзитета у Београду.

„Међу највећим страховима савременог човека јесте страх од болести зависности, пре свега наркоманије. Тај страх је посебно изражен код родитеља деце и адолесцената. Много пута је доказано да само реалан, разуман и приступ заснован на науци може дати адекватне резултате“, каже прим. др Слободан Симић, Ужичанин пореклом, специјалиста психијатрије и специјалиста судске психијатрије, ради на институту за ментално здравље у Београду као Шеф кабинета за судску психијатрију, аутор је приручника *Све о наркоманији* и *Све о депресији*.

Наводимо вам неке делове предавања.

Да ли је наркоманија болест савременог човечанства?

Употреба и злоупотреба дрога није одлика само нашег времена. Познато је да су неке врсте дрога пратиоци људског рода још од праисторијског доба, кроз легенде, митове, обичаје и култове до данашњих дана. Археолози су нашли доказе о употреби дроге још пре 10.000 година, а историјски докази употребе у оквиру различитих култура постоје последњих 5.000 година.

Колико често се јављају болести зависности у популацији?

Илегалне супстанце користи 18,3% матураната једном недељно или чешће.

Зашто настаје болест зависности?

Болести зависности настају као комбинација биолошких, генетских, психолошких и социјалних чинилаца.

Који су фактори ризика за развој болести зависности?

Фактори ризика могу бити индивидуални, породични, вршњачка група, школа и заједница.

Да ли су неке личности склоније зависности?

Поремећаји личности представљају пријемчив терен за могући развој болести зависности.

Шта треба знати о опијатима и стимулансима?

Дуготрајно узимање опијата и стимуланса изазива тешка оштећења јетре, срца, бубрега, плућа, и психичке поремећаје.

Какве све могу бити последице узимања опијата?

Последице могу бити здравствене, психичке, породичне, радне, академске и социјалне.

Које су најчешће грешке зависника?

Болест зависности није само узимање дроге, већ и одређено понашање, систем вредности, навике и животни стил.

Шта треба да зна сваки родитељ?

Промене које се јављају код детета могу се поделити у три категорије: промене понашања, социјални поремећаји, телесне промене. Промене понашања: попуштање у учењу, необјашњива кашњења при доласку кући или у школу, изостајање са часова, промена друштва и пријатеља, мењање планова у последњем тренутку, често тражење да се преноћи код друга, необјашњиви губици личних ствари, нестајање новца и ствари из куће, често тражење новца за нове књиге и школске трошкове, периоди безразложног весеља и периоди повлачења у себе и изолације, одбијање послушности, свадљивост; социјалне промене: потпуно занемаривање школе (вишедневни изостанци из школе, лоше оцене), крађа новца и ствари из куће, сукоб са законом, одласци од куће и скитање...; телесне промене: телесна запуштеност (потпуно занемаривање личне хигијене, изгледа, одеће и околине), спорост и несигурност у говору, безразложне депресије и безразложни знаци веселости, поремећај сна...

Питања за родитеље

Колико познајете своје дете? Познајете ли његове школске и остале другове и пријатеље? Да ли знате на која места иде у слободно време? Знате ли како проводи време ван школе? Пратите ли редовно дететов напредак у школи (оцене и друге активности везане за школу)? Познајете ли музику, филмове и литературу које ваше дететов воли? Да ли вам се ваше дете поверава и да ли усваја ваш став кад имате неке дилеме? Да ли вам је познато мишљење вашег детета о конзумирању дувана, алкохола, дроге? Да ли би вам ваше дете признало да је пробало дрогу? Мислите ли да вас ваше дете поштује и усваја ваше мишљење? Јесте ли сигурни да би ваше дете од вас потражило савет и помоћ ако има проблема? Знате ли како ваше дете троши свој џепарац? Знате ли да ли је ваше дете задовољно својим животом и стањем у породици?

Питања има много, али ако на ова питања у 80% случајева одговорите потврдно, може се рећи да познајете дете и пратите га у развоју.

Шта чинити да бисте били у току?

Никада не одбијајте разговор са дететом ма колико били заузети, сами с времена на време започињите разговор о разним темама; подстичите своје дете да се у оквиру школе или спортских удружења бави спортом; код планирања обавеза везаних за кућу и породицу обавезно укључите и своје дете јер је то пут да оно формира осећај одговорности.

Породица је оквир у којем се дете формира и битан је лични пример – ако родитељи имају било коју врсту зависности (алкохол, дукан, таблете), биће им теже да објасне детету зашто оно треба то да избегава. Подршка родитеља свом детету је неопходна, без обзира на то какве су околности и колико је разочарање у питању.

У превенцији болести зависности наставни кадар и остало особље школе суочава се са изазовом стратешког значаја, у којем су следећи елементи најважнији: идентификујте ученике под ризиком од наркоманије и понудите им своју помоћ и подршку; приближите се младим људима кроз разговор и разумевање; обраћајте пажњу на изостанке из школе; едукујте се. Наркоманија није „гром из ведра неба“. Ризични млади људи пружају људима око себе довољно упозорења и прилике да интервенишу.

Друштвено – користан рад у школској библиотеци

Пише: Весна Тадић, школски библиотекар

Ученици школе често обављају друштвено – користан, односно хуманитарни рад у просторијама школске библиотеке. Након што одељењски старшина прибави сагласност о обављању

рада, ученици се са библиотекарком договарају око термина обављања рада. Ученици естетски уређују фонд, бришу књиге од прашине, сарађују са Библиотечком секцијом око проналажења и припремања материјала, израђују или преуређују презентације и паное за јубилеје писаца и одређене важне датуме, као што је Дан школе, Савиндан и Дан града Ужица. Ученици проналазе материјале и израђују паное и презентације везане за ненасилну комуникацију и толеранцију.

Одељењске старешине користе просторију читаонице библиотеке за обављање друштвено – корисног рада са ученицима који користећи рачунаре у библиотеци израђују презентације везане за тему коју им одељењски старшина одреди. Ученици радове презентују на часовима одељењског старешине свог одељења, али и других одељења у школи.

У духу предстојећих празника током децембра и јануара ученици су на друштвено – корисном раду заједно са школским библиотекарком уредили просторију читаонице библиотеке крајем

децембра. На овај начин се подстиче креативност и развија толеранција и ненасилан вид комуникације и допринеси уређењу школског простора. Следеће активности су поводом Савиндана и Дана школе.

Ум на друм

Пише: Јелена Пилчевић IVC1

Иове као и претходне године Агенција за безбедност саобраћаја је наставила реализацију своје кампање „Ум на друм“ у Ужицу. Предавање је одржано у Градском културном центру 18. октобра 2019. године. Ученици одељења IVC1 су били волонтери. Предавање се састојало из два дела у два термина, тако да су све средње школе могле да присуствују. Кампања је базирана на безбедности младих у саобраћају. Први део представља статистички приказ саобраћајних незгода и говор лица која су била учесници исте. Други део је била градска возња на тренажерима (симулаторима).

Циљ кампање „Ум на друм“ је да пружи што више информација о реалном стању у саобраћају, ризицима и последицама које могу настати, утицај на промене усвојених погрешних ставова и понашања, која из њих произилазе. Замисао ове кампање је да се поступа по њеном називу – ум на друм. Главне поруке су: **У кола без алкохола! Усијори! Вежи се! Не користи мобилни док возиш!**

Млади су научили нешто ново, а пре свега корисно. Агенција је као знаке промовисања донела обележја (наруквице, привеске и бевеве). Наши волонтери су добили прикладне и лепе поклоне.

Буди и ти део кампање. Укључи се!

Колубарски марш

Пише: Јелена Пилчевић IVC1

Колубарски марш је одржан 8. децембра 2019. године. Одлучено је да се маршрута одржи у Младеновцу, где је била и Варовничка битка. У цркви Успења Пресвете Богородице у осам сати присуствовали смо литургији. Шести по реду марш почео је у девет сати од споменика Српски ратник у центру Младеновца. Након што смо положили венце, кренули смо. Марш је посвећен свим ратницима страдалим у периоду од 1912. до 1918. године, који су крваво бранили своју отаџбину. Било је присутно преко двеста људи. Први пут на маршу су били и Црногорци из Боке Которске. Ужичана је било доста, као и деце средњошколаца. Корачали смо стопама наших предака по врло

тешком терену. Тог јутра је била густа магла. Рекли су нам да после четвртог километра можемо одустати и вратити се. Међутим, нико није одустао! Пешачили смо 18 километара. После изласка из шуме на асфалтни пут, свима је било лакше. Сунце је почело да греје. Наставили смо пут до Варовничког споменика. Ту су, такође, положени венци. После добро завршене руте, ишли смо на ручак. Професорки Снежани Недељковић хвала на доброј организацији. Из наше школе са поносом, сенима наших страдалих предака, ишли су: Јелена Пилчевић, Тијана Божовић, Ивана Ивановић, Милица Богдановић и Урош Јаракловић.

ИНТЕРВЈУ СА РАДОМ И

Пишу: Нада Мићић IVГ1
Наташа Јанковић IVГ1

Драмска секција Техничке школе „Радоје Љубичић“ је са представом „Сумњиво лице“ Бранислава Нушића учествовала на XIII Стојри драмској аматерској стваралаштву Златиборској округу у Бајиној Башти. Награду за најбољу епизодну мушку улогу добио је наш ученик Ђорђе Јовичић за улогу Жике, а за најбољу главну мушку улогу добио је Радосав Јањић за улогу Јерошија. Драмска секција наше школе, коју уз пуно труда, залагања, маштовитости и креативности воде професори Марија Дамљановић Пешировић и Александар Арсић, изнедрила је сјајне представе које су остављале изузетан утисак на публику, а сада и освојила значајне награде. Све то био је повод да пожелимо да попричамо са Радом и Ђорђем, па се разговор претворио у интервју.

Честитамо вам на постигнутом успеху на Смотри драмског аматерског стваралаштва Златиборског округа у Бајиној Башти. Титула најбољег главног глумца, Раде, као и титула најбољег споредног глумца, Ђорђе, није мала ствар. Колико времена сте се припремали за извођење представе „Сумњиво лице“ Бранислава Нушића и ко вам је помогао у томе?

РАДЕ: Свако се припремао на свој начин. Добили смо текст у новембру и први пут смо извели представу за Савиндан 27. јануара. Припремали смо се од средине новембра до скоро краја јануара. Имали смо пуно проба у школи, али главно спремање следило је код куће, када дођемо у четири зида. Узмем текст и сам са собом неко време причам, вичем, врштим. Онда мама уђе у собу и види да причам сам са собом... Ја сам се спремао за представу доста времена, поприлично времена сам провео вежбајући. Генерално, за доброг глумца је врло важна вежба код куће.

ЂОРЂЕ: Ја се нисам код куће толико спремао као што је Раде то чинио. Почели смо се спремати средином новембра и прва практична проба је уследила током децембра. Лоше је то ишло. Били смо у недостатку са глумцима. Раде и ја смо били једини глумци који су ту од прве године и који су савладали комплетан текст за тих петнаест дана. Некако смо пронашли глумце, време је пролазило и текст се научио. Од средине јануара до Савиндана активно смо вежбали, по два сата сигурно. Док је вежбање код куће било примарно.

Ђорђе, како планираш да наставиш своје даље школовање?

ЂОРЂЕ: Планирам да упишем Саобраћајни факултет у Новом Саду јер волим саобраћај и пронашао сам се у тој струци. Драмску сцену нећу запоставити, тамо ћу тражити неке секције аматерског позоришта.

Чула сам да су припреме за упис на факултет драмских уметности у току. Зашто те генерално привлачи глумачки позив?

РАДЕ: Глума је живо занимање. Могу да будем све и свако. У датом тренутку могу да играм све и свашта. Мене је привукла глума оног дана када сам сто посто преломио да ћу се опробати у њој. А то је био дан када сам изашао на велику сцену Ужичког народног позоришта.

ЂОРЂЕМ - ДРАМСКА СЕКЦИЈА

Наша разредна нас је звала, Ђорђа и мене, неки глумци су отказали своје учешће у представи. Била је стогодишњица од ослобођења града Ужица и играла се симболична представа. Ђорђе и ја смо рекли само две реченице, али све време смо били на сцени. То је био почетак четвртог разреда и до тада сам размишљао о академији, али није било још увек сигурно да ћу покушати. И онда сам стао, како глумци кажу, на даске које живот значе и знао сам шта хоћу. Рекао сам: „Овде морам да будем. Кад и како, видећемо, али ту припадам.“

Да ли се жеља за глумом јавила у средњој школи и на који начин? На који начин си афирмисан у глумачки круг?

ЂОРЂЕ: У основној школи сам био члан Хорске секције. Нисмо имали ни Драмску, ни Рецитаторску секцију. У првој години, када је професорка питала да ли је неко заинтересован за Драмску секцију, ја сам се пријавио из знатижеље. Када смо кренули да радимо прву представу, у првој години, пронашао сам се у томе, видео да ми то лежи. Сваке наредне године сам себе подстицао, и све више сам се спремао и трудио за следећу представу.

Раде, из твојих досадашњих представа сам закључила да си лик Јеротија у потпуности уградио у себе. Колико ти је времена требало за то и на који начин то постижеш?

РАДЕ: Као аматер, током изградње лика, нисам знао како се то заправо ради. Ми не радимо са глумцима, нити са редитељима, да бих имао неко предзнање. Наши професори су преузели део посла на себе, али ми нису могли помоћи око лика. Нису професионалци, али се њихов труд, дефинитивно, огледа у бројним успешно изведеним сценским изведбама. Јеротије је стваран помоћу јутјуба. Успео сам некако да преберем све оно што ми је било потребно и од сто представа „Сумњиво лице“ у различитим извођењима пронашао сам три професионалне. Лане Гутовић је играо Јеротија у Звезда театру и много ми је помогао његов начин обраде лика. Иван Бекјарев игра Јеротија у ТВ драми и трећи је био глумац који игра у позоришту у Сомбору. Играли су феноменално и ја сам некако та три лика, која сам успео да пронађем, умикасао и додао нешто своје. На крају је све добило овакав изглед. Играо сам психичког болесника који писма мора да отвори по сваку цену. Хтео сам да га играм тим језиком, нешто стварно да радим, а да опет изразим жељу за класом. Успех у каријери не сме да му измакне и, у складу са тим, мора

ћерки да пронађе мужа за пример. А тај пример се огледа у његовом богатству, у Мићи преваранту. Отприлике, мислим да је Јеротије грађен на основу та три глумца уз додавање мог карактера. То је на крају испало јако добро.

Шта бисте рекли младим глумцима који имају таленат али не и прилику да то искажу?

РАДЕ: То је за мене мало тешко питање. То је проблем у држави, тј. целе државе. За овај посао није битно само да имаш таленат. Мораш да поседујеш велику љубав и спремност да се одричеш доста ствари, да дајеш себе у потпуности. Није довољно само да волиш ово, мораш да се прилагодиш како би опстао и успео као глумац. Дефинитивно имамо феноменалне школе глуме и феноменалне младе глумце. Они који не добијају прилику да се покажу, не могу рећи да је то њихов проблем, али је сигурно да се мало улаже у културу. То је проблем са којим морају сви да се изборе. У Новом Саду, на пример, на Академији драмских уметности, коју бих више волео да упишем него неку у Београду, студенти су направили Позориште промена и они играју сваке године. То је Фестивал промена и они су се организовали тако што су узели један простор на Академији и поставили ту столице. Ту долазе разни посматрачи, а они играју и покушавају на тај начин да се изборе за своје улоге.

ЂОЛЕ: Требало би више улагати у културу јер је култура оличење једне државе. Сваки млади глумац који има талента или мисли да заслужије нешто више, неку улогу, треба да се труди и бори, нипошто да тако лако одустане од својих жеља и снова.

Редакција Пејље вам жели пуно усјеха у даљем школовању и животној походима. Све што зацрташ, нека вам се испуни!

Раде, не сумњамо, кад једној дана испуниш славан, да ћеш се сејити своје средње школе, где си прекознао свој шаленаш, и доћи да одиграш неку представу.

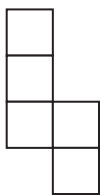
Пуно среће обојици!

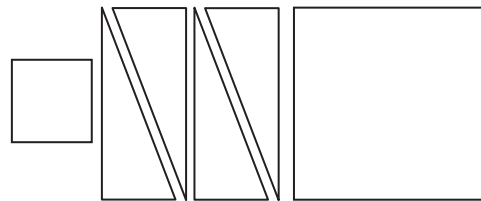
Занимљиви задаци и илузије

Припремила: Марина Јовичић Веснић, школски психолог

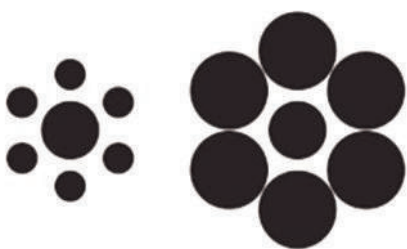
Задатак 1 - Потребно је да избришете две линије да их опет негде доцртате и да од ових пет квадрата добијете четири.

Задатак 2 - У овом задатку имате четрнаест линија. Потребно је да избришете пет и да остане пет.

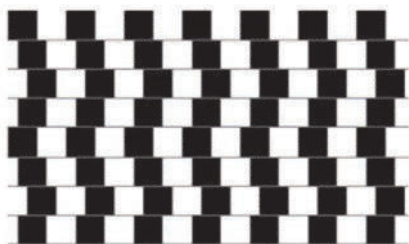

Задатак 3 - Имате један мали четвороугао и четири правоугла троугла које треба уцртати у велики четвороугао.

Решења задатака су на дну следеће стране:

Који круг је у средини већи?
(Кругови у средини су исте величине)

Да ли су хоризонталне линије паралелне?
(Линије паралелне су)

Шта видите на овој слици?
(Видите елифанта или ежика или есеа)

Да ли је ово могуће?
(Немогуће)

Шта видите на овој слици?
(Слон или епитип)

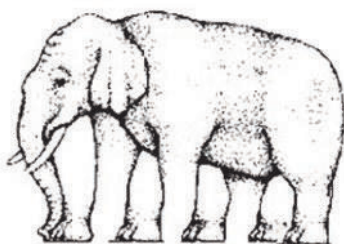
Да ли видите лава или миша?
(Видите или лава или 'маше' ако се изгледа)

Колико ликова видите на овој слици?
(Видите три ежика)

Колико ликова видите на овој слици?
(Видите два ежика)

Колико слон има нозе?
(Видео)

Које две животиње видите на слици?
(Пас и ежика)

KARAOKE PARTY

Пише: Ана Анђић, професор

У холу Техничке школе „Радоје Љубичић“, 26. 12. 2019. године, одржана је Караоке Party. Окупили су се љубитељи музике и доброг провода.

Идеја за ово вече је настала као жеља да се истакну интересовања ученика, као и практична примена страног језика. Музика као универзално средство комуникације је окупила ученике првог, другог и трећег разреда различитих смерова у заједничком циљу. Повезала их је жеља и љубав према музици и певању, као начину да се искажу. Тема вечери су биле песме на страном језику.

Плакат за Караоке Party је израдила ученица Јана Никитовић, (ИГ1). Техничку подршку нам је пружио наставник Иван Стакић.

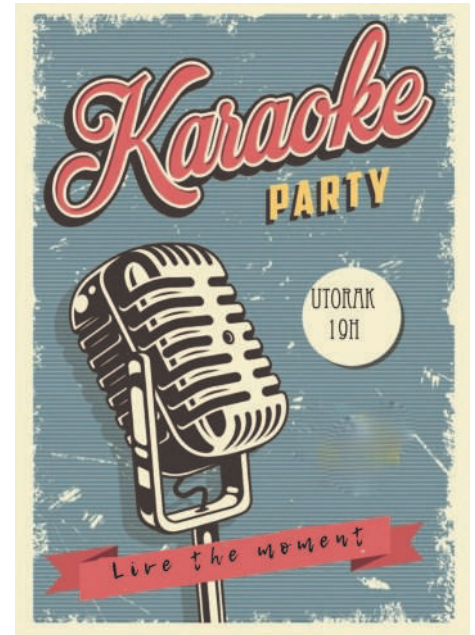
У холу школе су биле пуне трибине публике, ученика, пријатеља, родитеља и наставника. Већина ученика је по први пут држала микрофон у рукама и имала јавни наступ. Било је потребно савладати велику дозу треме и страха. Публика их је подржала и бодрила у жељи да успеју.

Водитељи програма су били

ученици ИС1, Вељко Петронијевић и Милица Митровић. Вече је отворио неафирмисани ужички бенд „Деца из кеца“, који чине Никола Драгутиновић, гитара, и Стефан Миливојевић, бас гитара, иначе ученик ПИС1 одељења. Бенду се те вечери придружила ученица ПИС1, Андријана Ђировић, вокал, која је отпевала песму групе Gorillaz, Feel Good Inc.

Караоке су настале у Јапану почетком седамдесетих година. Настале су тако што су Јапанци после посла ишли у ресторане где су певали песме на већ снимљену музику и тако се забављали и опуштали. Реч КАРАОКЕ се састојао из две речи КАРАРО (празан) и реч ОКСУТУРА (оркестар), празан оркестар. И тако Јапанци након тога крећу у пословне подухвате где праве опрему за караоке и шире посао целим светом.

Наши караоке учесници су били Андријана Новаковић (ИС1), која је певала песму на енглеском језику Titanium, David Guetta, Неда Чакаревић (ИС1), која је певала песму на енглеском и корејском језику, групе BTS -Save me, Елна Гојак (ИГ1), која је

певала песму на енглеском језику групе The Wanted, Glade you came, као и новооформљени бенд те вечери, Bad Girls, који је чинио све караоке извођаче, са придруженим чланом Ерном Гојак (ИГ1), који је отпевао песму Friends, Marshmello & Anne-Marie. Сви караоке извођачи су ученици наше школе. Последња нумера их је окупила, јер је њихова жеља и идеја била да је заједно отпевају. Вече је затворила група „Деца из кеца“ песмом Snow, групе Red Hot Chili Peppers.

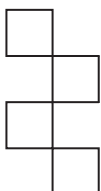
Уживо извођење песама, звук гитаре, бас гитаре и вокала се као чаробна магија ширио ходницима наше школе, дао је нову димензију и наду да постоје праве вредности. Ова Караоке Party је показала да је управо дружење, уживање у доброј музици, лепим стварима и тренуцима нешто што треба да нас зближи. Сви учесници су добили захвалнице наше школе за учешће у Караоке Party јер су сви победници те вечери.

На крају смо пожелели успешну и срећну Нову годину са пуно доброг звука.

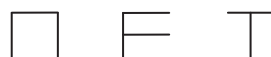

Решења задатака са претходне стране:

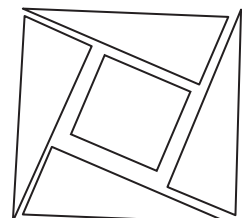
Решење задатка 1

Решење задатка 2

Решење задатка 3

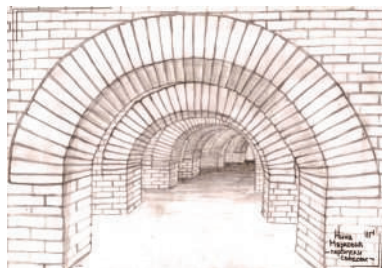

Историја архитектуре

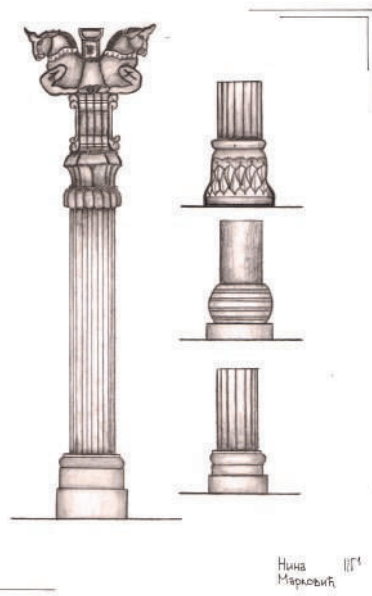
ученички радови

Јелена Гојић

Нина Марковић

Нина Марковић

Нина Марковић

Марко Марковић

Томо Баковић

Николина Ђукановић

Јелена Гојић

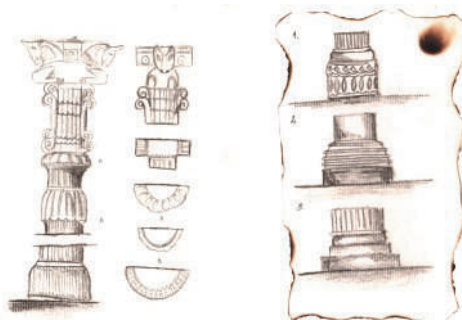
Ива Јеринић

Нина Марковић

Јелена Гојић

Аниша Кукољац

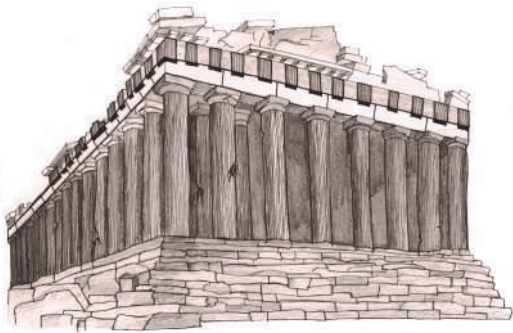

Марко Марковић

Историја архитектуре

ученички радови

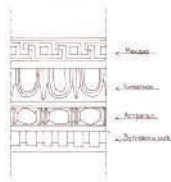

Марко Марковић III

Марко Марковић

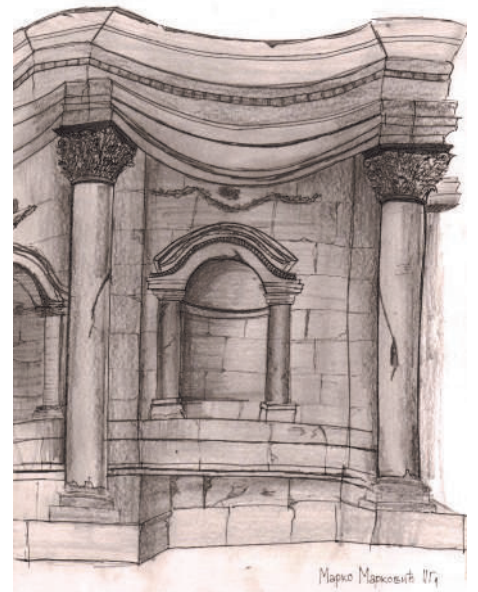

КОРИНТСКИ
КАПИТЕЛ

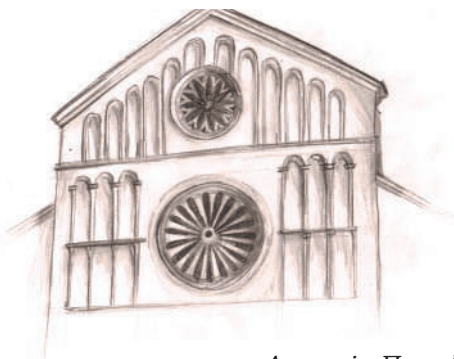
Марко Марковић III

Марко Марковић

Марко Марковић III

Марко Марковић

Андреја Панић

Андреја Панић

Марко Марковић III

Марко Марковић

Невена Тодоровић III

Невена Тодоровић

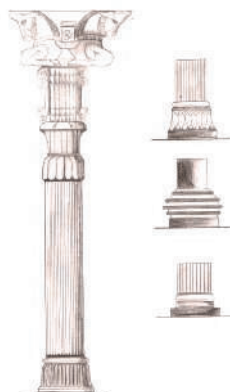
Сара Рисџановић

Сара Рисџановић

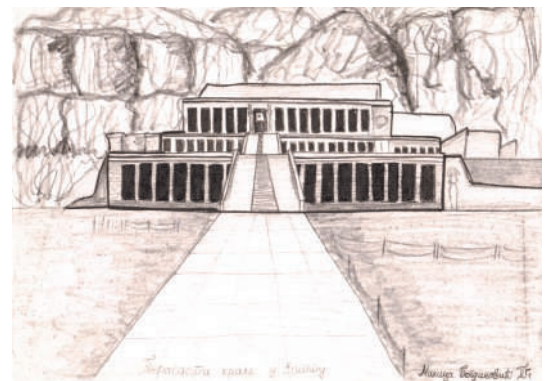

Филиј Пурџић

Филиј Пурџић

Тијана Божовић

Милица Бојдановић

Милица Бојдановић

Небојша Марковић

Јелена Гојић

Јелена Гојић

ПЛАНИНАРСКА АКЦИЈА

НЕДЕЉА, 22. СЕПТЕМБАР 2019

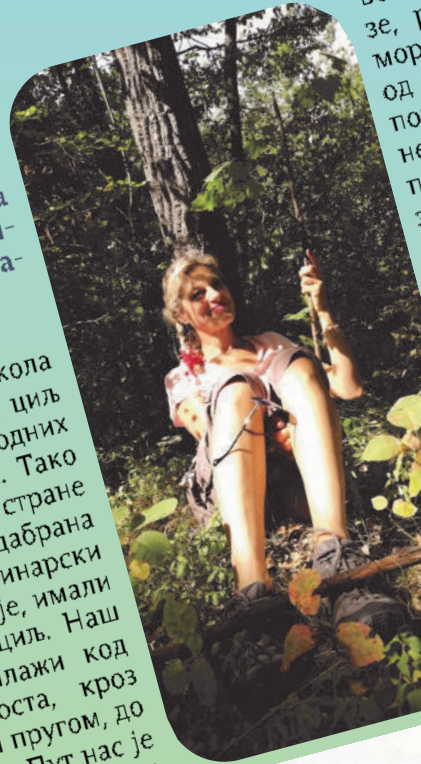
ПЛАНИНАРСКОМ СТ КАЊОНА ЂЕТИЊЕ Д

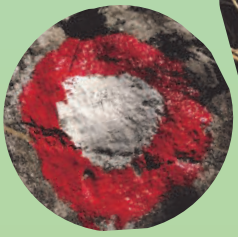
У недељу 22. септембра ученици, професори, пријатељи и понеки кућни љубимац, упустили су се у планинарску акцију, а све са циљем да тај дан проведу у природи уз добро дружење и рекреацију.

Сваке године наша школа организује акцију која има за циљ обилазак и упознавање природних лепота околине нашег града. Тако је и овог пута, вођена од стране професорке Ане Ђировић, одабрана група кренула у нов планинарски поход. Млади, пуни енергије, имали смо жељу и имали смо циљ. Наш подухват почео је на плажи код старог железничког моста, кроз тунеле, старом Ђирином пругом, до хидроцентрале у Турици. Пут нас је даље водио преко тунела на прузи

Беот
зе, Г
мор
од
по
не
п

9. ГОДИНЕ

СТАЗОМ ОД О ОРЛОВЦА

Пише: Наташа Јанковић IVГГ

град – Бар. На једном делу ста-
ради савладавања успона смо
али користити и уже која је ту
раније било постављено. Тај
атак нам говори да је терен
приступачан и нимало лак за
релажење, али, уз јаку вољу, добру
забаву и изабрано друштво све је
било много лакше.

Пре преласка магистралног пута
направили смо малу паузу тек
толико да се окрепимо и скупимо
снагу за тежи део који нас очекује.

Стазу дужине 4 км, уз успон од
400 м, која нас води до видиковца
на Орловцу (код крста) на 732 м
надморске висине, смо савладали,
обилазећи успут још два неуређена
видиковца, један који гледа на
кањон реке Ђетиње и каменолом, и
други који гледа на Стари град и
Ужице. На крају успона направили
смо другу паузу. Уморни, али срећ-
ни што смо се попели на врх, мис-

лили смо да ће други део пута бити
лакши, али се испоставило да је спу-
штање до Великог парка било, мож-
да, и већи подухват од пењања.

Конечно, Велики парк, на крају
похода. Уморни, али бистрог ума и
пуног срца, разишли смо се до неке
следеће акције.

Кратки филм о изведеној акцији
можете погледати на YouTube
каналу Škola Radoje Ljubičić.

Фонд „Зоран Теодосић“ основан је 1996. године у част покојног Зорана Теодосића, професора филозофије, који је радио у нашој школи. Наградни конкурс ове године одржан је 27. марта у просторијама наше школе. На конкурс је учествовало 55 ученика из свих ужичких средњих школа. Ученици су писали литерарне радове на задате теме, које су се извличиле непосредно пре почетка рада. Радови су били шифровани, а комисија у саставу: Бранко Николић, Слађана Јањић и Биљана Ваљаревић, професори српског језика и књижевности, прегледала је радове и донела одлуку о најбољим радовима. Приликом вредновања радова комисија је узимала у обзир: стилску уобличеност, технику писања, креативност и поруку коју рад носи.

„Определили смо се да овогодишњу манифестацију Ноћ музеја, четврту по реду у нашој школи, симболизује мисао немачког филозофа Фридриха Ничеа: „Будућност припада онима који се најдаље и најдуже сећају прошлости.“ Прошлост нас упућује на једну другу реч – традиција. Овде се можемо надовезати на речи енглеског писца Томаса Стернса Елиота који о традицији каже следеће: „Традиција се не може наследити, а ако вам је потребно, морате је стећи великим трудом“. Ваши радови показатељ су поштовања традиције у неговању и стварању лепе речи. Јер реч продужује осећање, а осећање постаје мисао, која не живи уколико нема прилику да се изрази и бори. Показали сте да је мисао жива, да је она опирање времену у којем живимо, снага која је јача од свега. Учествовањем на Литерарном конкурс „Зоран Теодосић“ потврдили сте циљ конкурса наше школе – подстицање креативности и критичке мисли код младих, као и неговање традиције овог заиста престижног конкурса“, речи су професорке српског језика и књижевности Биљане Ваљаревић.

Прво место и новчану награду од 5000 динара освојила је Александра Јовановић, ученица Медицинске школе.

Друго место и новчану награду од 3000 динара освојила је Вања Јовичић, ученица Економске школе.

Треће место и новчану награду од 2000 динара освојио је Симо Ђуричић, ученик Ужичке гимназије.

Похваљен рад - Марија Тоскић, ученица Медицинске школе.

Најбољи рад у категорији ученика Техничке школе „Радоје Љубичић“ написала је Јана Никитовић, ученица ИГ1 одељења и освојила новчану награду од 2000 динара.

Прво место: Александра Јовановић

Око није сито гледања, нити је ухо сито слушања

Ујутро сам трајала за тили пределима и непрекидно цезнула за забрављеним причама. Ни сада када сам свесна човечанства и неговотности нисам задовољена исцрпним разјасорима о пореклу моје крви, која дуја силичином равном најдубљим водама.

Не будеш ни освешћен када твој ум почне да се усмерава ка тенама које окружене и не уочава. Знам само да је увек било прелеће када сам размишљала о нима, људима збој којих ја сада усравно корачам савременим добом. Вагда се тада све буди и поново покреће на неке нове идеале.

У последње време тудим да шетам безгранично дуго старинским љубовима среће и најора. Мене ошјају шуме, најчистији данови, забрављена дрва и лејенде свих тих изчезлих крајева у којима више неће владајути игла. Њиркос пролазности ја кроз осећаје некадашњег времена ушјајам последње часове и гилитичних збивања.

Монда ја и инам ресурсе из којих кријем обеленја предака. Али, шта је са људима који никада у себи неће забележити архаични говор овог народа и баш овог поднебља. Када забравим главну лејстицу народности, постојеш обележена јединка која само живи да би на крају, поред овоземалске силне дочекала крај.

Стојим на занемареном, древном узвишењу моје земље. У мени се буде тласови застарелих есна и ја их ослушкујем памњиво, целом унутрашњости тела и пашим као остављено чедо. Пашим за недобвршеним причањем и песном, пашим јер нико више не пашим ко си. Изга мене се развијају, у жару, венци мојих планина и моје људскости и јунаштва. Стајам се са обраслим горама и чекам да ме воде пројутају јер желим да моје живљене трле они који су волели стипре здраке сунца и нежне кайи росе. Моје биће никада неће бити сито порекла, наситанка и речи.

Бесконачност, како ушчине наситаше та реч? Ко се први досетио да је наше главно иштане ненадмашна величина и тинина свемира? Сви смо ми заједно под звезданим планетом које ће заувек чувати она некадашња срца која су волела свој народ и слушала једни друге.

По тили зашвореним капеним љубовима ја размишљам о јачини призива која ме и позва у колевку постојана. Зодирнише некада тране, давно изниклој дрвета, осећаше тремтљасни ветар и тлас у тој неописивој хармонији који љубичица дају наду. И даље су сви ти осети у мени, али ја трајам још.

На крилица будућих поколења ја славим овај свет као да је мој, иако то стварно јесте. Узбуђен у себе најлепше дане постојбине са надам да ће неко беленити животије нас давно ситовљених са савезљима неба. Остављам незаситије речи да их некад траже они који ће осећати узвишеност емоција на пролазности. Ми смо ремек-дело обе природе јуне бола, пашне и ошот радостин. Кројимо будућности онима који ће монда и хитети да слушају и стварају слике с телом свету који их и створи. Граница у разбуђеном бићу не постоји. Зато нека све речи нестану када изчезне и последњи атом дуња наших.

Кроз љубав и свест о родољубљу можемо срушити све мостове између човека и тајне који чувају, никада описане таласије.

Друго место: Вања Јовичић

Две се у мени побише силе, мозак и срце, памет и сласт

Сцена прва: Соба, окречена у бело. Један кревет, један столички са разбацаним пртенима, изнад којег је прозорчић. Поред прозорчића је окачена слика мене, лећих прџа лица, и зелених очију. Наслоњен на колена, на кревету седи дечак тамне косе, и зелених очију, изгледа истих као са слике. У неговим очима види се борба, и велика бол.

Сцена друга: Болничка соба. Неколико лекара замишљено окруније кревет, на ком мена спава, док је мали дечак, тамне косе, држи за руку, колико год јако може својим малим прстима да стегне, као да ће му то помоћи да осети, да је осети. Апарат најло испушта чудан звук, који наноси физичку бол. Завеса пада, а из ње се чује тупи ударан, као да је дете пало са кревета, због лошег сна.

Сцена трећа: Умионица. Више не тако мали дечак стоји наслоњен на прозор. Руке му подрхтавају, и нервозно врти бројаницу, као да нешто чека, као да му неко фали. Доспаћра како деца радосно шрче после циклоског звона, неки својим родитељима, а неки своје другарицу. Чекајући још мало, кренуо је кући, сам.

Сцена четврта: Слепа улица. Висок момак, лећих прџа лица и зелених очију, стоји наслоњен на зид. Из носекоштине на образу је потебло неколико капи крви, до браде и врата. Наслоњен чека, чека да буде безбедно, да оде кући, иде неће имати нико да га изгуди, нико да му

чишти носекоштину. До малогре је мислио да има другове, али у задњих неколико минута, остао је и без њих.

Сцена пета: Вероваћи. Вреди ли вероваћи. Вреди ли осећати свим својим бићем да ће нам се вољени враћити, да ћемо поново добити пољубак за лаку ноћ. Вреди ли крићти носекоштине на срцу, у нади да ће му бићи боље. Вреди ли да слушамо то уморно срце, које нам шапуће да има наде, да има времена, да ће она доћи. Или морало да се суочио са сликом коју наше очи виде. Вреди ли, да момак лећих прџа лица, са отиљком на образу, клечи на сцени, држи икону боћородице, и замишљено гледа у свећу испред њега. Шта ако паднем, шта ако полетим?

Сцена шеста: Чекаоница у болници. Момак нервозно седи и чека. Медицинска сестра му прилази са неколико пачира, које он пошисује. Није поклекао реалности, ни он ни мена лећих прџа лица и зелених очију. Борис се, борила се.

Сцена седма: Соба, окречена у бело. Један кревет, један столички, лећо распремљен, изнад којег је прозорчић. Поред прозорчића је окачена слика мене, лећих прџа лица и зелених очију. Неки филм, позоришна представа или можда сећање? Мена са слике улази у собу, и прилази момку који лежи на кревету, истих зелених очију. Наћине се, и нешто му спушта пољубак у косу, за лаку ноћ. Полећео је, јер вреди.

Награда у категорији ученика наше школе:
Јана Никитовић

Резервни играч

Све је лако кад дећи си,
пад леће снџ.

Сивило људи обоји дуге,
јер швеји прсти су кистови.

Тихо, слушај...
није то срце што куца,

Не, то су откуцаји времена
што туде се у невољати.

Људи постају људи од дима
и нештају.

Љућанц сенапа овој обичној града.

Орфуцана нада, окачила се о надорано ти срце.

Залека наслејана лица пролазе.

Овојни мирис среће обртно је град.

Али ти ниси љућка из овој филма.

Одбачен, кријеш се у позадинској пани.

„Од кога се кријеш?”

Од људи?”

Или пак од среће?”

Мајан, и тупо клик у празно.

Клечиш на понору шеме.

Стаклене сузе коћурају се низ образе и ћуцају.

Све слаћалице су сломене.

А ти си само резервни играч.
на клути заборава.

Треће место: Симо Ђуричић

Резервни играч

Имам двојицу пријатеља, Црвеног и Плавог. Наши сусрети је био случајан, а наши циљеви йодударни. Хтели смо створити нешто величанствено и друшачије. Хтели смо искористити нашу креативност да нас учини бесприним. И хтели смо то урадити заједно.

Њихове идеје долазиле су из сурових крајева душе. Плави никада није био задовољан. Могао си му дати свеш на длану, он би и даље желео још. Не из незахвалности, већ из йонуде за нечим што човек не може достити. Његове йесне су биле мал за Ајптом, Срећом, Истином и осталим йричана за малу дену. Црвени није йтражио ништа. Могао си му одузети све, оставити га само као безличну масу и дати му йправо само на једну мисао, и йомислиће: „Зраго ми је што сам тив.“

Плави је йтражио ред, рад и дисциплину, и сваки даном све снајније захтевао некакав, било какав космички йоредак. Црвени је йливао низ реку, све док не дуне ветар. А онда, што да не? Нех га он мало носи.

За се нису срели, са йрезиром би слушали йриче о друтом. Заједно, њихове мисли стварале су нешто чудесно. Иза дрзот и йнепредвидивој йорнада мачите оставили би кулу од стакла, заслепљујуће сјаја и моћи. Али стакло је крхко. Када се оно сломи, буде страшно. И бива крви.

„Ја сам, надам се, кључан део њихове динамике. Нићи йтражим списао тамо где га нема, нићи сам задовољан одговорима које ми свеш йруна. Не уживам у сталан одмору, а канам раду. Обојица су у мени, али су ту некако сломнији. Зато ме помда воле више но један друтог. И зато им йтреба. Ја сам катализатор њихове хемичке реакције, ййтора њихове куле. Када сам са једним, йтрам улогу разумније друтог. Када смо заједно, йрећуштам се и йледан ватромет, све док не видим да морам чистити дарути. Само тако функционисемо.“

„Једном ћу се уморити и мораћу узети даха. Тек тада ћу схватити шта йредстављам у њиховој йтри. За ли силу која њихове хастичне идеје йрећвара у стварности? Мост између завађених народа? Или само резервног йтрача?“

Похваљен рад: Марија Тоскић

Две се у мени побише силе, мозак и срце, памет и сласт

Не верујем у бајке. Не верујем у свој йринца на белом коњу. Не верујем у остављену цителцу. Не верујем у йолубац за буђење.

Не верујем.

У љубав.

И нећу да верујем.

Видите, то ван доноси само невоље. И многе суза. И йаиње. Чему то? Зар је вредно? Не верујем ван да можете некога волети до коске.

И не йоверовах.

Све док не йосидадох нечије море.

Записалиће, море.

Закле, бескрајности.

Оно йсецкание низ леђа као врели йесак йпод ноћана, само од једног додира. Врелина сунца у йридима, йри ймисли на нечије уоне. Нешто слатко. Мед. Момда шетер. Шетер који ме ойија. И баца у моје филозофирање. Знаице, волим ван ја то. Док ленимо на

мокрој йтрави, у йслусну, ја те йосићам звездичана своја срца и йричам ти о артиритису и цвекли која ми је обојила зубе. А ти се смејеш. И йолицаш сваки аћеп мој бића до йзмености. Јолицаш душам. А ја ти се тада йредајем. Беспоћна да йобетнем из канци онога што ће ме убити. Љубави.

У том йренућку, јавља се он.

Мој највећи (не)пријатељ.

Мозак.

„Шта те радиш, да ли си луда?“, йићи ме. А ја, као да ме неко штанари. Савест, рекла бих. „Зар ми нисмо имали договор, лепа моја? Зар те звездеце нису йтребале да остану на свом небу?“

„Ох“, најокон изустих. „Нису могле. Изгубила сам ја бићку већ одавно. Све звезде је йривлачно тај мрак. Знаш и сам како воле таму. А шта тамна...“

„Прекини, смести! Предузи се из тој сна, однах!“

Али не могах. Тај шетерни, слаткастий укуе нас да је био баш то. Оно нешто што је недостајало. И ойијао ме. А ја не желех да се будим.

Видевши ти, мој верни пријатељу, мозак, расу моје звезде по тешавом свету. Моја планета се врати са годишњег одмора. А сладак укусу неситаде. Горчина понове обузе ово биће. Које не заслужује да воли. И буде вљено. Већ само да лежи у својој пукојтини зида и броји дане. Зане до неговог краја. Када ћу ја коначно моћи да будем слободна. И пођем у потрагу за мојим звездама. Понове ћемо се ми окућити, камен ван ја. И мајица ће завладати светом. Неће бити сила која ће нас сломити. Јер сам ја поверовала у бајке. И тако ће и остати.

Зрати моји, помирите мозак и своје звезде. У реду је ти. Нађите се на пола пута. Јер испуњени до срца своја бића имаћете снаге. Као ја сада. За многа филозофирајте. Претерала сам сада. А рекох ван да волим.

Здеста на лево: Ксенија Јањушевић (професор српског језика и књижевности), Вања Јовичић (ученица Економске школе), Александра Јовановић (ученица Медицинске школе) Симо Ђуричић (ученик Ужичке гимназије), Јана Никићковић (ученица Техничке школе „Радоје Љубичић“), Слађана Јањић (професор српског језика и књижевности), Марија Тоскић, (ученица Медицинске школе), Валентина Златановић Марковић, (професор српског језика и књижевности)

XVII литерарни и друшћ ликовни конкурс Кола српских сестара поводом мајерница

Најбољи на литерарном конкурс

Чланови жирија литерарног конкурса Биљана Валаревић, професорка српског језика, Душица Вишоровић, професорка српског језика и књижевности и Мирјана Ранковић Луковић, бестикњина и новинарка, доделили су прву награду, која носи име „Бојане Крејовић“, Мирјани Николић, ученици Медицинске школе, друшћ награду добио је Лука Косановић, шкоље ученик Медицинске школе, а шрећу Александар Павловић, ученик Ужичке гимназије. Похвалени су радови Саре Танасковић и Лејке Гардић, ученица Економске школе, и Јелене Појовић, ученице Техничке школе. Зајажен је и рад Тијане Илић, ученице Медицинске школе.

Награде за најбоље ликовне радове

Радове ликовног конкурса прегледао је жири у саставу: Анђелија Благојевић, сликарка, Нада Цветић, наставница ликовне културе и Ивана Филиповић, историчарка уметности. По њиховој оцени награде за најбоље ликовне радове добили су: прву награду Кристина Обреновић, ученица Уметничке школе, друшћ награду Ања Росић, ученица Ужичке гимназије, шрећу награду Јелисавета Пејтровић, ученица Уметничке школе. Похвалени су радови Борка Тошића, ученика Техничке школе, Нине Цвијовић и Лазара Симеуновића, ученика Уметничке школе.

Маријана Николић, Медицинска школа, Ужице, IV/6

Мајчина љубав је мир, не треба је достигати, треба је заслужити

Она је изабрала тебе. Не дај да те лажу! Љубав увек проналази начин да поведе тачку а и тачку б. Мајематички, ти је права. Емотивно – права је! Драва љубав, која не налази компарацију ни у једном познатом међуљудском односу. Зато што ти је мајка изабрала. За будеш крв нене крви, нена прва мисао кад се пробуди, и последна, пре него што склопи очи. За све нене молишће Творцу увек имају исти циљ – да ти будеш безбедан, јер јој је твој осмех најпресушан извор, а твоја суза закон.

Када би ти сада неко задао задатак да обориш светски рекорд у на којој дисциплини, да досећеш саме звезде, уочио би све своје умете, време и снаге да досећеш постављену лествицу. Мајчина је најсветлија међу медаљма. И, са једним изузетком међу одличјма – она ти је доделена и пре него што си се изборио за светила на сенафору. Зато, што мајчину љубав не треба досећити. Њу треба заслужити.

Не постоји место на овом свету на ком се момени скривају од неких мисли и уздаха. Не покушавај. У нене су сузе ушкане највеће радости и највећи бол. Због тебе. Неене су руке празне када ти из неној задрљаја изађеш и њуне када се у неја враћаш. И не постоји апсолућно ништа где би она свеје потребе ставила испред твојих.

Ти си једина особа на коју не може да буде љубоморна, да завиди и да се такмичи с тобом, јер је већ унапред за себе одабрала цеоу аутоајдера. Здровљено. И пред сирељачки вод би испред тебе стала, добровољно и радосно. А радост је не само ципети за тебе. Радост је и живећи за тебе, бити сенка на коју заборавиш, али она те и на свешћу праши.

Она је изабрала тебе! Међу милионима друћих, ви сће се препознали и пружили руке једно друћом. И немој да ти те руке, када се сасуше и избрздрјају, постану сиране. Обетај, мали човече. Твој најиздрљивији ситуд те никада неће издати. Немој да заборавиш да су те руке око тебе обливале обрчи и сирељавале да одереш колена. Научи те да усћанеш после пада, обрисале сузе и листале сиранице књиће из које си научио прва слова и прве речи. Докани да си достојан толикој предавана. Буди човек! Ти је једини императив који она има када си ти у иницијалу. За све оне непросијаване ноћи, пољутце, усћаванке и шоље чајеве. Буди човек због свих одрљана и свих неких лажи: да није уморна, да није болесна, да може, да ће радо, да јој није ништа... Буди неен ослонац, кад она не буде моља да ситоји усћавно. И рашири руке, да ти ушета и задрљај, јер одавно више не прчи. И буди срећан и сикојан. Препознали сће се! Она је одабрала тебе!

Proverbs and sayings

English proverbs

Edited by Svetlana Vasilijević

Good wine needs no bush.

Dobrom vinu ne treba reklama.
(Dobrom čoveku ne treba ničija hvala.)

While the grass grows, the steeds starves.

Dok trava raste, konj može da uginе.
(Dobre stvari nekada se realizuju isuviše kasno.)

The grass is always greener on the other side of the fence.

Žetva je uvek bogatija sa druge strane ograde u tuđem polju.

In for a penny, in for a pound.

Ako si se obavezao nešto da uradiš, onda ga uradi ispravno.

The last drop makes the cup run over.

Poslednja kap, preliva čašu.

The last in, the first out.

Ko se zadnji angažuje, prvi se ekspeduje.

He who laughs last, laughs longest.

Ko se zadnji smeje, najslade se smeje.

Laugh and the world laughs with you: weep and you weep alone.

Smej se i ceo svet veseliće se s tobom, plaći i plakaćeš sam.

Learning is better than house and land.

Dobro obrazovanje štiti čoveka bolje od posedovanja nekretnina.

New lords, new laws.

Novi vladari, novi zakoni.

You can't put new wine in old bottles.

Ne možeš sipati novo vino u stare flaše.

Never too old to learn.

Čovek se uči dok je živ.

Time will tell.

Vreme ce izneti istinu na videlo.

Today you, tomorrow me.

Danas ti, sutra ja.

Tomorrow is another day.

Sutra je novi dan.

(Odlaganje rešavanja problema možda popravi problematičnu situaciju.)

There is truth in wine.

U vinu je istina.

All's well that ends well.

Sve je dobro što se dobro završi.

It takes two to tango.

Za tango je potrebno dvoje.

Two wrongs don't make the right.

Dva zla ne čine pravdu.

A word to the wise is enough.

Pametnom je dovoljna i jedna reč.

Literature

Oxford Dictionary of proverbs
by J. Speake

Proverbs and sayings

Translated by Svetlana Vasilijević
Poslovice i izreke
prevela Svetlana Vasilijević

KOREAN HANGUL KOREANSKI ALFABET

Приредила: Ивана Богојевић IVGI

VOWEL

SAMOGLASNICI

A, E, I, O, U, YA, YE, YO, YU, EO, YEO, EU

CONSONANTS

SUGLASNICI

G/K N, D, R/L, M, B, S, NG/NO SOUND,
J, CH, K, T, P, H

AN-NYEONG

- HELLO

NE

- YES

A-NI

- NO

SA-RANG

- LOVE

GAM-SA HAB-NI-DA

- THANK YOU

MAEK-YU

- BEER

한글 HANGUL

CONSONANTS

PLAIN	ㄱ	ㄴ	ㄷ	ㄹ	ㅁ	ㅂ	ㅅ	ㅇ	ㅈ
	g/k	n/n	d/t	r/l	m/m	b/p	s/t	-/ng	j/t
TENSE	ㄲ	ㄸ	ㅃ	ㅆ	ㅉ	ㅊ	ㅌ	ㅍ	ㅍ
	kk/k	tt/-	pp/-	ss/t	jj/-				
ASPIRATED	ㅋ	ㆁ	ㆁ	ㆁ	ㆁ	ㆁ	ㆁ	ㆁ	ㆁ
	k/k	t/t	p/p	ch/t					

Some consonants sound differently at the beginning and end of syllables. For example, ㄷ sounds like ch when it's the first letter in a syllable, and like t when it's the last.

VOWELS

ㅏ	ㅑ	ㅓ	ㅕ	ㅗ	ㅛ	ㅜ	ㅠ	ㅡ	ㅣ
a	ya	eo	yeo	o	yo	u	yu	eu	i
father	yard	dog	young	home	yo	moon	you	good	see
ㅐ	ㅒ	ㅖ	ㅘ	ㅙ	ㅚ	ㅜ	ㅠ	ㅝ	ㅞ
ae	yae	e	ye	oe	wi	ui	wa	wo	wae
face	yay	face	yay	wet	weed	goosey	water	wonder	wet

These charts use Revised Romanization. The examples under each romanized vowel are based on American-English pronunciation; they are not exact equivalents.

ENGLISH PROVERBS

~There is measure in all things.

~The end crowns the work.

~What everybody says must be true.

~Never is a long time.

~No rose without a thorn.

~Better be safe than sorry.

~Out of sight, out of mind.

Group of pupils III GI

GET TALKING ENGLISH

It is illegal to die in the Palace of Westminster. (myth)

Unusual street names include Ha Ha Road in Greenwich.

London has the largest number of billionaires in the world.(72)

Nearly 66% of Londoners are under the age of 44.

Big Ben is not actually the name of the clock, it is the name of the bell which is inside the clock.

England's first telephone directory was published in 1880. And had only 248 names and addresses.

40% of London is covered in green space and that's about 173 square kilometres.

The Palace of Westminster has more than eight bars, six restaurants, 1000 rooms, 100 staircases, a hair salon, ...

I love you.

SPRECHEN SIE DEUTSCH?

Reden ist Silber, Schweigen ist Gold.

Ћутање је злато.

Eine Hand wäscht die andere.

Рука руку мије.

Es ist nicht alles Gold, was glanz.

Није злато све што сија.

Ubung macht den Meiser.

Вежбом се постаје мајстор.

Morgenstund hat Gold in Mund.

Ко рано рани, две среће граби.

Wie gewonnen, so zerronnen.

Како дошло, тако отишло.

Jeder ist seines Schmied.

Свако је ковач своје среће.

Wer schreibt,der bleibt.

Што је записано остаје.

In der Kurze liegt die Wurze.

Отров се пакује у малим бочицама.

Durch Schaden wird man klug.

На грешкама се учи.

Gluck im Spiel und Pech in der Liebe.

Ко има среће на картама, нема среће у љубави.

Ih liebe dich!

?HABLAS ESPANOL?

ALGUNAS COSAS INTERESANTES SOBRE EL ESPANOL

NEKOLIKO ZANIMLJIVOSTI O ŠPANSKOM JEZIKU

Volim te!

! Te amo!

EL ESPANOL ES UNO DELLOS CINCO IDIOMAS PRINCIPALES DEL MUNDO.HABLADO EN LOS SEIS CONTINENTES.

ŠPANSKI JE JEDAN OD PET VELIKIH SVETSKIH JEZIKA, GOVORI SE NA SVIH ŠEST KONTINENATA.

EL ESPANOL PROVIENE DEL LATIN, PERO LOLARGO DE LA HISTORIA, HA SIDO MUY INFLUENCIDAD POR EL ARABE.

ŠPANSKI JEZIK POTIČE OD LATINSKOG JEZIKA, ALI TOKOM ISTORIJE NA NJEGA JE VELIKI UTICAJ OSTAVIO ARAPSKI.

EL PADRE DEL ESPANOL ES MIGUEL DE CERVANTES , AUTOR DE LA NOVELA DON QUIJOTE DE LA MANCHA. OCEM ŠPANSKOG JEZIKA SMATRA SE MIGUEL DE SERVANTES, AUTOR ROMANA DON KIHOT OD MANČE.

EL ESPANOL ES IDIOMA RAPIDO DEL MUNDO. LA VELOCIDAD A LA QUE LOS HABLANTES HABLAN SE CALCUAN POR LA CANTIDAD DE SILABAS QUE SE HABLAN POR SECUNDO. Y EL ESPANOL ES PRIMERO.

ŠPANSKI JEZIK JE NAJBZRŽI JEZIK NA SVETU. BRZINA KOJOM GOVORNICI PRIČAJU RAČUNA SE PREMA BROJU IZGOVORENIH SLOGOVA U SEKUNDI I ŠPANSKI SE NALAZI NA 1. MESTU.

Научимо да читaмо поезију

Пише: Слађана Јањић, професор

Стари Грци су поезији давали посебно место. Она је и уметност, и филозофија, и књижевни род, и појам лепог, и духовна комуникација. Познат је податак да је Тесла своје једначине из физике решавао уз помоћ поезије и стихова. Познато је и то да у Кини постоје факултети за алтернативно изучавање медицине. Прве три године на тим факултетима изучава се само поезија. Станислав Винавер је рекао да је поезија небески мед што тече из невидљивих саћа што их стварају душе. Едгар Алан По за поезију каже да је она ритмичко стварање лепоте у речима. Бранко Миљковић каже: „Поезија је јасан доказ живота“. Доживљај поезије је увек личан. Научимо да читaмо поезију. Биће нам боље.

На сѝраницама овој броја Пејџе читaћеише какав је значај и улоју поезији додељивао Пиџајора.

И ове године наши ђаци су успешно пренели доживљај лепоте у речима рецитуюћи стихове песама на **49. Смотри рецитатора Златиборског округа „Песниче народа мог“**.

Четворо наших ученика учествовало је 26. марта 2019. године на Смотри рецитатора Златиборског округа „Песниче народа мог“: **Радосав Јањић** (ментор Марија Дамљановић Петровић), **Душица Ђосић** (ментор Слађана Јањић), **Медина Кајевић** (ментор Весна Спаловић) и **Невена Зечевић** (ментор Марија Дамљановић Петровић). У предфиналном такмичењу ученици су у најлепшем светлу представили школу у препуној дворани Градског културног центра. Радосав Јањић говорио је песму Абдулаха Сидрана „Молитва за Зоју Русанову“, Душица Ђосић песму Јелене Лукић „Ја сам отишла у војску“, Медина Кајевић песму Весне Парун „Ти која имаш невиније руке“, Невена Зечевић песму Маје Солар „Реал-социјалистичка фотографија“. Чак двоје ученика наше школе, међу шесторо из целог града, у категорији старијег узраста (средње школе и факултет), пласирало се у финале Смотре: **Душица Ђосић и Радосав Јањић**. Пропозиције за улазак у финале су веома високе јер се на Смотри окупљају најбољи рецитатори из свих ужичких средњих школа, укључујући и студенте Педагошког факултета. Критеријуми по којима је комисија вредновала рецитаторе су јединствени за сваки узраст: избор песме примерен узрасту и полу рецитатора; акцентуација и дикција; остварење мисаоно емотивних садржаја песме; природност, изражајност и сугестивност рецитовања. Сваке године жири има веома тежак и незахвалан посао да између сјајних рецитатора изабере оне који иду на следећи ниво такмичења.

Ученик наше школе **Радосав Јањић** је финалном делу такмичења својим убедљивим, сугестивним и природним рецитовањем привукао пажњу и побрао симпатије и стручног жирија и публике и **пласирао се на Окружну смотру рецитатора** које се одржало у Косјерићу.

И ове године, као и претходних, наше ученике на такмичењу су пратили и подржавали професори школе. Подршку и охрабрење пре такмичења су им пружили професори Снежана Недељковић, Ана Анђић, Биљана Ваљаревић, Слађана Јањић и Александар Арсић, а након такмичења са њима поделили радост и срећу због остварених резултата.

Редакција Пејџе честииа свим ученицима!

Абдулах Сидран

МОЛИТВА ЗА ЗОЈУ РУСАНОВУ

Није имала смисла за хумор,
она, Зоја Русанова.

Данас – након што комшије
у главу нам памет ућераше –
могло би се помислити како је ту било неке,
онако, сасвим благе, вјерске нетрпељивости.
Али – није, нема говора!

Извјесно јест, међутим, како баш нимало
смисла за хумор није имала наша професорица
њемачкога језика, Рускиња, Зоја Русанова.

Прозове: «Сидраан!» а ја, не устајући, као
за карташким столом, отповрнем: «Без мене!»
Малкице проблиједи, испод цвикера, кад сконта.
Па настави, абecedним редом: «Сучић!»
А Нинослав, из исте клупе, ко снокта: «Даље!»

За катедром, рука јој се тресе, ко Агадир.
Једва упише оцјене, па испадну крупне!
Кечевима било тијесно, у оним малим, усправним,
правоугаоницима.

По године касније, у редовној кампањи
исправљања кечева, посљедњега тједна у мјесецу
мају, научимо, Нинослав и ја, све што се,
из њемачкога, морало знати: деклинације,
коњугације, складање времена, чудесни претерит,
«Abdera un die Abderiten», и Гетеа, напамет:

«Wer reitet so spöt durch Nacht und Wind?
Es ist der Vater mit seinem Kind!»

Und so weiter.

Научили тако – да се више није дало заборавити.
Између клупа, шета добра Зоја Русанова, али
не види како Сучић и Сидран по два прста гурају
у плафон. Неће да нас пита. Не да јој њена висока,
белогардејска принципијелност! С којом не иде
смисао за хумор. Да га је имала, имало,
казала би: А безмене, а даље?, па нас некако,

ипак, малкице пропитала, у чуду стала, и двојке
нам дала. Ал – јок! Него пеликаном, у дневнику,
подебљава оне наше, сад: закључене оцјене.
Нинослав отишао на поправни, ја кехнуо. Нагодину.
Морало, ваљда, тако бити: нису ми ваљале ни хемија ни
математика, а из владања имао – нулу!

Код куће, фасујем тешке батине. Башка од оца,
ујутру, башка од старијег брата, поподне. Мајка,
ни такла ме није. Него своје тијело подметала,
да ме која јака шака – мимоиђе.

На тавану, ране лижући, отплачем цио тај
предугачки дан: уторак, шеснаести јуна,
хиљаду деветсто шездесет и друге.

Пред саму поноћ, обришем сузе
и чврсто одлучим
да идем
у књижевнике.

(Post scriptum)

Као да јучер бијаше,
а четрдесет година прошло,
у тмушама, у тмушама.

Осим оног који ово пише,
никога више, из ове пјесме,
нема међу живима.

Молим Те,
Предобри Боже,
буди благ
с њиховим душама.

Српска сатира - забрањено воће

Пише: Слађана Јањић, професор

Многи наши писци нису одолели изазову сатире. Изгледа да на нашим просторима постоји плодно тле за ову врсту стваралаштва.

Сатира је реч латинског порекла, а назив означава чинију, зделу, посуду у којој се држало разно воће. Символику глагола сатирати можемо разумети и на овај начин - бавити се забрањеним воћем.

Сатира је књижевни облик у којем се критички исмева појединац, група, држава или власт; она разобличава друштвене недостатке, политичке страсти, људске себичности, непромишљености, мане и глупости, а својим подсмехом на подругљив и духовит начин критикује, опомиње и кажњава. Сатира стоји на стражи људске савести, племенитости, храбрости, неморалног, нејуначког живота. Она је механизам одбране од свега што тишти људску заједницу. „Сатиричари увеличавају да би и дрући видели“, најбољу дефиницију сатире дао је Мирослав Егерић, књижевни критичар и есејиста, историчар књижевности.

Кратка историја сатире код нас

Пре 228 година објављено је прво сатирично дело у српској књижевности насловљено као *Мали буквар за велику децу*, аутора Михаила Максимовића. Ова књига, издата 1792. године у Бечу, критикује све нивое српског малограђанског друштва 18. века, а за њену садржину се каже да је актуелна и данас. Станислав Винавер у свом есеју *Српски хумористи и сатиричари* тврди да се у Његошевом *Горском вијенцу* налази сатирична епизода „монументалне вредности“; реч је о делу где војвода Драшко саопштава своје утиске о боравку у Млечима. Винавер је сматрао да је ова епизода оквир у коме треба да се креће српска сатира и комика. Винавер помиње и Доситеја Обрадовића који се у својој дидактици служи комиком и благом шалом. Наводи Стерију као следбеника Доситеја. Након Његоша допринос српској сатири дали су Бранко Радичевић у сатиричном спеву *Пуш* у ком се исмевају противници Вукове језичке реформе; Змај песмама *Билгунџ*, *Јушунска јухахаха*, *Јушунска народна химна*; Ђура Јакшић песмом *Ошац и син*, причом *Комадић швајцарског сира*; Милован Глишић, који је сарађивао са сатиричним листом *Враголан*, приповеткама *Шта човеку неће пасти на ум!*, *Нови Месџа*, *Чисти ваздух*, *Сиурна већина*; Милорад Митровић песмом *Свиња реформашор*; Војислав Илић, песмама *Маскембал на Руднику*, *Већ се кује*, *У лов*, *Пријатељу*, *Орџије*, *Грађанска врлина*; Стеван Сремац (који је сатири подвргао све европско, западњачко што је продирало у Србију) романима *Вукадин*, *Лимунација на селу*, и краћом приповетком *Часна старина!*; Бранислав Нушић (који је себе више сматрао хумористом него сатиричарем, а своје комедије мање ценио од других жанрова, драма) књижевни рад отпочео сатиричном песмом *Два раба*, комедијом *Народни посланик*, затим су следиле *Сумњиво лице*, *Госпођа министарка*, *Мистер долар*, *Ожаловљена породица* и друге; Бранко Попић, сатиричном причом *Јеретишка прича*; Радоје Домановић приповеткама *Не разумем*, *Гласам за слице*, *Демон*, *Миштрополитов мачор*, *Позориште у џаланци*, *Узор лењости*, *Краљевић Марко по дрући пуш међу Србима*, *Размишљање једној обичној српској вола*, *Укидање страси*, *Даниа*, *Вођа*, *Мртво море*, *Страдија* (делује да је Домановић остао недосегнути идеал многим сатиричарима); Петар Кочић приповетком *Суданија* и сатиром у драмском облику *Јазавац пред судом* (на удару Кочићевог сатиричног пера нашло се највише кварење

једне од највећих и најсветијих вредности једног народа – језика); Борислав Пекић романима *Године које су њојели скакавци* и *Ходођашће Арсенија Њејована*. Путем сатире пошли су Душан Радовић, Бранислав Црнчевић, Матија Бећковић, Милован Витезовић, Слободан Симић и многи други наши писци.

Заљубљени живу од љубови. Зашто не би могла и сиротиња од ваздуха живићи? Михаило Максимовић

Свак се себи чини на љавом пуш, а друћиога суди за изљубљена. Доситеј Обрадовић

Човек заборава зло што му ко учини, џа што не би заборавао и добро? Јован Стерија Поповић

Из велике љубави не може се рогити мала мржња. Јован Јовановић Змај

Ваше мишљење нам је грајоцено. Зашто џа добро чувајте! Слободан Симић

У сали читалишта Народне библиотеке у Ужицу 21. маја 2019. године одржано је вече посвећено сећању на сатиричара Рада Јовановића, нашег сутрађанина. Раде Јовановић писао је афоризме, хумористично-сатиричне форме и епиграме; био је сарадник многих српских и југословенских медија, заступљен у домаћим и страним антологијама хумора и сатире; добитник је најзначајнијих награда, а Београдски афористички круг је 2016. године установио награду која носи његово име и додељује се за најбољу књигу афоризама на српском или сродним јужнословенским језицима. **Раде Јовановић био је својевремено саговорник новинара Петље и пријатељ нашег часописа.** О њему и његовом стваралаштву су причали Жарко Требјешанин, психолог, Слободан Симић, сатиричар и психијатар, Зоран Јеремић, књижевник и Душица Мурић, директорка Народне библиотеке у Ужицу. Могло се чути да његови афоризми од читалаца и слушаца захтевају одређен напор, образовање и културу.

Из књиге Рада Јовановића *Само да издржи сламка*:

Лепа реч и џвоздена враћа ошвара. Узмимо, на пример, реч шромблон!

Нервирају ме џесимисти. Увек мора да буде џо њиховом!

Свако задовољство се џлаћа - рад нам није никакво задовољство.

Просветни радници су заљубљени у свој џосао. Не можете их ошераити из школе ни џлашма!

Добро се држимо, само да издржи сламка!

Пре него што одем

Тијана Божовић IIIГ1

Не разумем зашто,
 Сваки пут када се нешто лепо деси,
 Када се ти десиш,
 Осећам ову неизмерљиву тугу.
 Зашто свакога дана,
 Изнова И изнова водим рат са собом?
 Туче рукама о зид,
 Правим од себе нешто што нисам.
 Уместо срећна, ја заувек тужна сам,
 Тужна што није било више,
 Или тужна што није било мање,
 Тужна што сам рекла погрешне ствари.
 Кроз прсте пролазе трнци,
 Док пишем И певам,
 Али кад дотакнем тебе,
 Настане експлозија.
 И зато се питам,
 Зашто не могу уживати у времену са тобом,
 Зашто од живота правим овај пакао,
 Зашто сам после свих лепих ствари несрећна?
 Увек умртвљена твојим додиром,
 Увек уништена твојим речима,
 Увек сломљена овим песмама,
 Увек изгубљена у овим улицама...

Извините

Јована Парезановић IIIГ1

Извините.
 Имате ли можда мало времена?
 Времена да ме научите како да одем.
 Знате, онако
 Како ви одлазите од мене.
 Времена да ми покажете
 Како да не убијем себе
 Док покушавам да оживим неког другог.
 Да ме научите
 Како да искључим емоције
 Кад не будем имала више коме да их дам.

Љуљашка

Јована Парезановић IIIГ1

Одлетиш високо
 Па паднеш ниско.
 Онда одеш који корак назад
 Па опет тако,
 По ко зна који пут.
 Одозго гледаш доле и видиш
 Свет,
 Људе.
 Изгледају тако срећно и насмејано.
 А онда кад идеш назад
 Да ухватиш залет
 Видиш само људе
 Окренутих леђа
 И не видиш лица.

Потражи ме

Јована Парезановић IIIГ1

Кад ме прођу све олује,
 Кад мом телу понестане струје,
 Кад останем сама.
 Кад ме прођу све ове грешке,
 Кад заборавим све речи тешке.
 Једом кад ми досаде
 Недовршене приче,
 И тај глас у глави
 Престане да виче
 Потражи ме.

Странац

Тијана Божовић IIIГ1

И тако помало,
 Сваког дана дођеш ми у сан,
 Закорачаш тихо, покуцаш,
 Правиш се као да никада ниси био овде,
 На овом месту званом срце моје.
 А ја већ врата сам отворила,
 За кваком посегнух кад чух први корак твој,
 И тихо И нечујно прикрадох се иза леђа твојих,
 Ухватих те за рамена,
 И загрлих најчвршће.
 Милион трнаца кроз моје тело прође,
 Само када угледам твоје обресе,
 Тамо негде у даљини,
 Али када сам овако близу,
 Осећам моћ, као да цео свет држим у рукама.
 И тачно је,
 Ти мој си свет,
 Разлог мог дрхтања,
 Прескок мога срца,
 И уздисај који ми се омакне често.
 Моји прсти следили су се,
 Престали да раде,
 Али срце моје лупа, радује се.
 Из загрљаја те не пуштам, никоме те не дам.
 Подари ми поглед тих плавих очију,
 Окрени се, загрли ме, пољуби.
 Зар не видиш? Твоја сам.
 Врата ова, одавно су отворена.
 Зато не куцај, туђи странче,
 Знаш да већ одавно,
 Од када је света И века,
 Од када су твоје очи угледале моје,
 Ја твоја сам.

Зима

Тијана Божовић IIIГ1

Занимљиво је,
 Како особи дас све,
 Ал она не разуме како си јој свет,
 И када, оне хладне сузе падну
 Као пахуље у зиму,
 Осецања се распу,
 И као цаса која пада,
 Слеме се у хиљаду делова.
 Тако И ти љубави,
 Изгледа да ипак не разумес,
 Како мозес некоме тако пуно знацити,
 Како те неко може тако пуно волети.
 Као да си једини на свету,
 Звезда водиља овој другој особи,
 Али сузе се осусе,
 Осецања се скупе,
 Делови цасе се баце,
 И све је тако сломљено,
 Али у круг се врти,
 И колико год поломљени били,
 Стварно је занимљиво како,
 Након свега,
 Опет само ти...

Путовање кроз историју костима

Пише: Жанка Станојевић, професор

Викторијански КОСТИМ

Друга половина XIX века је донела модне промене у којима су се, после утицаја антике, романтизма и револуције, појавили елементи женске еманципације и који су стварали идеал нове жене. Нови став је захтевао елиминацију различитих подупирача сукњи и кринолина, тако да се појавио облик хаљине која је имала ТУРНИР (конструкција која је наглашавала бисту у задњем делу преко које је ишао шлеп хаљине). Набори хаљине су пребачени преко ове конструкције, струк и груди врло наглашени, тако да тело добија облик слова S. Уз овај нови тип хаљине је радо ношена горња одећа која је подсећа на мушку: реденготи, жакети, прслуци и огртачи.

У Енглеској је изузетно велики утицај на костим имала краљица Викторија, по којој је и цео период добио име. Нешто строжа линија костима и ношење црнине за готово свима коју су преминули је главно обележје овог периода. Насупрот строгости овог костима, проналазак анилинских боја, 1856. године, је допринео да буде прихваћена и одећа упадљивих боја. Викторијански костим је значајно унапредила и појава првих модних кућа попут модне куће Чарлса Фредерика Ворта.

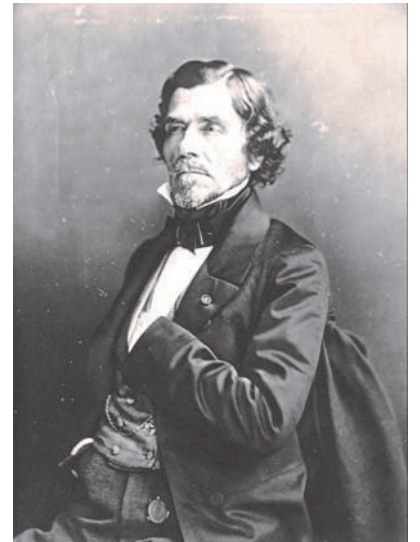
Крајем 70-их година XIX века турнир се смањује, али је силуэта далеко од тога да олакшава покрете. Подсукња је у облику футроле, украшена низом драперија. Французи овај облик фигуре зову „везана жена“. Нешто касније се сукња скраћује, али је цела фигура „тапацирана“, што би

било много прикладније за украшавање намештаја него женске одеће.

Мушка мода је прихватила практичније материјале, па су свила, сомот, сатен замењени вуненим тканинама за одећу, а памучним за рубље. Одећа постаје једноставнија, практичнија и озбиљнија. Мушкарац XIX века је савремен и углађен. Мушку одећу одликује извесна трезвеност изражена у беспрекораном кроју и висококвалитетним тканинама. Реденгот је обавезан капут, док се за дневне и неформалне прилике носе жакет и смокинг. У свечаним приликама је био обавезан црни фрак и такве панталоне, уз белу кошуљу. Дневне свечаније прилике су допуштале ношење пругастих и панталона уз фрак од камгарн (вунена тканина високог квалитета). Крајем XIX века мушке кошуље добијају дезен (пруге и туфнице). У току дана цилиндар се замењује полуцилиндром или меким шеширом.

Јавља се и спортска одећа израђена од удобнијих материјала попут фланела, тањег твида и ребрастог сомота. Будући да је тих 70-их година XIX века постао популаран већи број спортских дисциплина, неформална одећа улази на мала врата.

Викторијански стил се могао запазити у моди, али и у књижевности, ликовној уметности и свим сферама живота и стварања.

La Belle Époque

Овај модни стил, назван још и „лепа епоха“, карактеристичан је за 1890-те године. Из женске одеће су коначно нестали турнири, заједно са хоризонталним драперијама. Сукње мекано заобљавају бокове и падају до земље. Хаљине су биле уз врат, украшене ришем (богата чипкана крагна) или машном од тела. Чипка се доста користила за украшавање. Рукави имају велике димензије, због чега их зову „овчији бут“. Крајем века хаљине добијају строжу форму, док грудњаци на њима подсећају на мушке капуте. Вечерње хаљине су ипак женственије. Женски капуту доста подсећају на мушке, $\frac{3}{4}$ су дужине, али се носе и пелерине и огртачи. Коса им је прикупљена на темену, а носе се и богато украшени шешири. Чарапе су увек црне, док се обућа ширира или копча и има релативно високу потпетицу. Обућа је израђена од коже или тканине. Накит се обилато користи.

Мушки костим се мења у правцу све веће употребе неформалне одеће. Најчешће је то комбинација жакета, пругастих панталона и полуцилиндра. Одело је паспулирано, високог копчања, уз ношење кравата или лептир машини. Браде се ређе носе, док су бркови и даље главни украс мушког лица.

И у женској и у мушкој одећи се доста користи крзно за израду огртача, бунди и постава капута.

Ово је један грациозан и растерећен стил који негује романтику пратећи нове модне токове.

Касапчића мост

Пише: Ана Ђировић, професор

У време Османског царства, 1627. године у Ужицу, другом по величини у граду у Србији, Мехмед-бег Касапчић је подигао мост на пет лукова, дуг педесет четири, а широк више од четири метра. Грађен од тесане сиге, од Мегдана је водио ка десној обали и чувеним табанама у којима се прерађивала кожа.

Град је тада имао једанаест трговачких ханова, школе, уредне и лепе дућане, поплочане главне улице, дивне баште и куће нанизане уз реку.

Дуже од три века, Касапчића мост је био симбол вароши. Ближе доњој чаршији и Старом граду, налазио се и Ђулића мост – такође из турског доба, који лепотом није заостајао за грађевинам Мехмед-бега Касапчића.

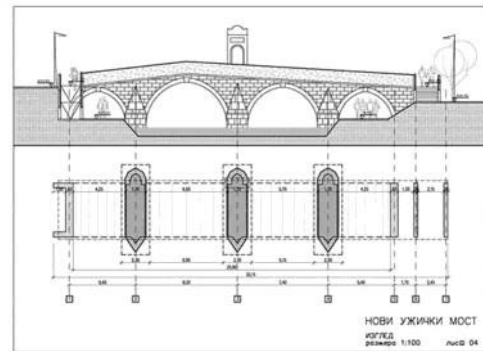
Обе ћуприје над Ђетињом минирали су и дигли у ваздух Немци приликом повлачења 1944. године.

Од лепог, старог моста остало је неколико фотографија, табла са стиховима посвећеним градитељу, узидани део сиге, сећања и жеља да се опет извије над реком.

Касапчића мост ће можда добити реплику, баш на месту где је био до 1944. године. Идејно решење је урађено – мост би због суженог корита Ђетиње био краћи, а уз средњовековну тврђаву, чија је прва фаза конзервације завршена, био би то још један драгуљ баштине града Ужица.

Фото-моншажа Касапчића моста

Пројекат Касапчића моста

Ученици IVГГ одељења су у оквиру шемајске недеље „Мој град некад и сад“ најравили макете моста од глине и дрвета и информациони план. Тако смо приближили лепошћу и значај ове вредне грађевине.

Откривање споменика 1300 каплара

Пише: Снежана Недељковић, професор

Сваки народ има свој вредносни систем који га идентификује и којим се руководи кроз своје постојање. Оно што српски народ чини препознатљивим и што га сврстава у древне народе је његов однос према вечности. Да није вере у Васкрсење, коју Срби имају, не би било ни његове подвижничке историје и опстанак Срба био би доведен у питање. Управо тај однос који се преноси са колена на колена доприноси чињеници да је Србија увек имала кога да се за њу бори.

Ови младићи, 1300 каплара, који су васпитани у том духу то и потврђују.

Последња од шест чета овог славног батаљона формирана је од студената пристиглих из иностранства - Француске, Енглеске, Белгије, Немачке и Русије. Свака чета бројала је преко 200 војника и имала свој надимак. Прву чету у којој је било највише Ужичана и Ваљеваца називали су Племићи, (због Ера који су са висине гледали на остале крајеве Србије), а поздрављали су их са „Живео воз“, поздравом којим су Ужичани дочекали први воз.

Имена 17 Ужичана, припадника славних каплара са територије Дринске дивизијске области остала су упамћена: академик инжињер хидроградње, Миладин Пећинар, грађевински инжињери Милан Јањушевић и Велисав Томашевић, учитељи Миодраг Верговић и Милутин Чакаревић, Љубомир Ђуровић, потпуковник, Стеван Веселиновић судија, Милоје Смиљанић правник и дипломата, Тихомир Јовановић трговац и уз њих Страхиња Рогић, Живан Диковић, Ђорђе Драшкић, Миливоје Бућић, Јован Кулић.

У културном, просветном и духовном животу споменици имају значајну улогу. Они подсећају на важне личности и велика дела која су уткана у заједничку прошлост, а истовремено и у идентитет народа.

Као наставник историје који на славним примерима васпитава генерације, а имајући у виду да су деца данас одгајана у новом (другачијем) духу, знам да је ученицима тешко да емотивно усвоје вредносни систем којим су се руководили славни каплари. То је посебно тешко данас када је наша историја под притиском редефинисања у циљу неке тзв. модернизације. Али знам и то да ми имамо добру децу, да је потребно да им ово приближимо, да се и ми одрасли потрудимо и допринесемо да се континуитет везе прошлост-садашњост-будућност остварује, а не прекида. Зато се мора вратити достојанство државе као отаџбине.

Онда су речи Андре Николића, председника Народне скупштине 1914. године, који је у рат послао оба сина, потпуно уверљиве за све генерације, а гласе: „Кад наређује Србија, наредба важи за све.“

У борби против обескорењавања потребно је да удружени (као данас) радимо на сталном подсећању на то ко смо и шта нам је циљ. Да истрајавамо у борби против разочарања насталих као последица економске,

политичке кризе или неких других разлога који нарушавају духовну равнотежу и наводе на одлуку да се из ове земље оде.

Очекујем да ће убудуће овај споменик постојати место традиционалној одржавања сећања на то како су ондашњи имназијалци којима су и тада сјочивавали да их је „захватила зајадњачка река“ самосвесно, херојски, показали да су вредни „историје наше“. Да су као рајници на бојном пољу и као вредни научни делатници, ношени родољубљем, радили на истом задатку. Да ће сећање на каплари надахњивати генерације да их следе у борби за очување цивилизацијских вредности, у којима је слобода нешто што се се плаћа и животно ако употреба. Преображај појединца је услов за преображај државе, што су важни кораци за управљање пољубљаној народној самоштовања и достојанства.

Аутокефалност српске православне цркве 800 година после

Пише: Снежана Недељковић, професор

Круну на све успехе, које су постигли Немања и Стефан Првовенчани на државном нивоу, поставио је најмлађи у тој породици Растко - Свети Сава 1219. године стицањем аутокефалности српске православне цркве, чиме је српску државу поставио на пиједестал отаџбине.

Сваки народ има своје историјско памћење као везу између свог завета тј. савеза са Богом и стварног живота. Сава је свом народу дао све што је примио од Бога и све што је урадио представља по једну заветну заповест. Од свог народа је очекивао да је буде достојан љубави Божије и да чува лепоту душе која је одраз лепоте Творца у њима. Оставио им је у наслеђе завет који је Он успоставио са Богом лично и отаџбински.

- Завет из којег проистичу сви путокази
- Завет у коме се време и вечност спајају.
- Завет који води ка Истини, слободи и срећи.
- Завет који спречава свако поделу и раздвајање народа као узрочника његовог нестанка.
- Завет који ће се кроз историју пројављивати и као Косовски завет...
- Завет који је изнедрио заклетву „За крст часни и слободу златну“...
- Завет који је физички пораз, ако је био подвиг, претварао у духовну победу
- Завет који ће исповедати Свети Петар Цетињски, Свети Василије Острошки, ђакон Авкум, браћа Недићи, 1300 каплара, Солунци, Вукашин из Клепаца, јунаци са Паштрика и Кошара...

И ништа се није одвијало без Божије промисли, па ни Савин одлазак у монаштво.

„Оче, блајослови... Теби се молим, у Тебе се уздам. Чишав мој животи био је џиш ка Теби, Госјоде и Боже мој. Мој ошца, торосшас међу људима био је рајшник и државошворца, Бранилац и чувар народа од шуђе власти и од шуђе вере. У свему је био велики, а највећи је био у љубави према швојој мајци, Богородици. Чешто ми је причао како је ослобађао и сшварао српску државу. Како је чистио земљу од корова јерешичкој зловерја и како су му у шом јослу, који јревазилази снају човека, јоматали Богородица Доброшворка и Свети Ђорђе.

Тако сам, мало јо мало јосшјајао свешшан да су невидљиве силе небеске нејресшано јрисушне међу нама. Појмио сам да свешти учешшвују у нашим животиима ишшо као и они које видимо и које можемо да додирнемо и осећао сам како ми јосшјају блиски. Од раних дана учили су ме свешшим књигама. Чишшо сам јророке Сшарој завешша, Псламе Јеванђеља, Каишхезе. Нарочитшо су ме очаравала жишшија оних које си јрославшио и на небу и на земљи. Дивио сам се шим рајшницима који су неогшшшшшо војевали јрошшишв ујројасшшишшеља душа и јишшо сам се какав човек шреба да буде да би за њима кренуо лесшвициом сшасења. Од кад сам јосшшо свешшан себе и свешша који ме окружује знао сам да имам све. Часно и велико име, блајо и најважније од свеша – љубав. Сви су ме волели и бдели нага мнош. Ошца, мајка, браћа и сешшре, војници и слуте. Па ишшак јонекад сам осећао да сам сам, да немам нишшша, да ми недосшшаје нешшшо сушшшински важно и ненадокадиво. Да у мени зјаши нека јразнина, шири се нека шшша, нешшшо сам желео, за нечим сам жудео, а нисам знао шшша је шшшо...“ (Љиљана Хабјановић „Гора Преображења“)

Схватајући живот као дужност, Растко је искорачио из породице и из Србије, отишао у хладну пештеру у којој је уга-

сио у себи племића и прешао у човека вечности. Крочивши на тло Свете земље Атоса, видео је вишњу реалност коју могу угледати само Богом одабрани и било је јасно да ништа није случајно па ни његово монашко име - Сава. Име које је чекало његов духовни преображај, да га одене и понесе као што га је носио и Свети Сава Освећени, један од највећих подвижника из 5. века. Светитељ који је живео седам векова пре Растковог рођења, који је својим монасима најавио долазак овог принца и наредио им да му, кад дође, предају на дар његов жезал - Патерицу, чудотворну икону Богородицу Тројеручицу, осликану руком Јована Дамаскина након исцељења и икону Богородице Млекопитатељнице. Наш Сава је за ово предање сазнао тек приликом свог другог доласка у Свету земљу када је доживео да га падом пастирског штапа пред његове ноге, благослови Свети Сава Освећени померајући границе простора и времена. То је још један доказ да у хришћанском поимању времена не постоји одвојеност садашњости од прошлости и од будућности.

Одлука да оде у Свету Гору, духовни центар православља, био је преломни тренутак не само за Растка него и за његов народ.

Отуда ће позвати свог оца Немању, који ће му се одазвати и придружити у подвигу. Тако је Сава постао свом оцу духовни отац...

Хиландар, посвећен Богородици, саградили су отац и син, на новом педљу српске земље ван државне територије Србије, који ће постати први сведок чуда Светог Симеона Мироточивог, којим је Господ прославио Немању. „Кад ми је Бог дао да се уселим у овај манастир који је наш, не бих жалио да овде и умрем.“ Тако се и збило. Само неколико месеци пошто су се уселили, Немања - монах Симеон је отишао пред Господа. Након годину дана, Господ га је прославио и на земљи и на небу моштима које мироточе.

Када се, након 15 година проведених на Светој Гори, Сава враћа у Србију, он доноси и мошти свог оца, како би у српском роду утврдио веру, мирећи завађену браћу. Од тада, суочен са многим чудима, као реалношћу, српски народ је видео да је са њима сила Божија и династију почиње да назива Светородном.

Боравећи у Србији време проводи у неуморном раду на просвећивању свог народа. Као архимандрит управљао је Студеницом, бринуо о осликавању Богородичине цркве, руководио градњу Жиче, помагао брату у решавању државних проблема као миротворац и бранитељ своје земље. Обишао је Сава своју земљу, уздуж и попречно, у њој проповедао, подизао болнице и лечио, тешио, подучавао, поправљао срушене и запуштене куће, даривао цркве и манастире. Написао први Устав. Све је учио сопственим примером. А народ му је веровао јер је видео да Сава живи онако како је проповедао.

У време док је Сава смиривао земљу од потреса грађанског, братоубилачког рата, радећи на националном јединству, Четврти крсташки рат 1204. године довео је до првог пада Источног Римског Царства. Пред Савиним погледом одвијала се замена православног Византијског царства, римокатоличким, Латинским царством. Сава је видео издисаје православне империје и њену немоћ у одбрани Истине, јер је водила политику компромиса, тј. унији са римокатолицима, која се увек завршава само поразом или одлагањем пораза.

Док у Цариграду владају Латини, византијски цар и цариградски патријарх избегли су у Никеју, град у ком је одржан Први и Седми Васељенски сабор и први пут прочитан Симбол вере. Савин брат Стефан 1217. године је постао зет млетачког дужда, а од папе добио признање краљевске круне.

У таквим околностима, гледајући свој народ који је полагао заклетву пред Богом и у процесу формирања тек стицао

оно што се назива црквена свест, Сава је донео далекосежну одлуку и поставио циљ: стицање аутокефалности српске православне цркве, односно да наши епископи не морају да иду у Цариград на хиротонију.

Никејски цар Теодор I Ласкарис, кључна личност у избору архијереја, и патријарх Манојло имали су не један разлог да изађу у сусрет Савиној жељи да српска црква буде независна, а Сава посвећен за архиепископа. На тај начин стицали су потпору у супротстављању експанзији Латина и латинске јереси, учвршћивали православље у Србији, али је од пресудног значаја био огромни ауторитет и мистични легитимитет личности Светог Саве.

Тако су 1219. године Срби постали привилегован народ који је добио националну цркву. То, наравно, не значи да су формирали и националну веру, иако је ми данас често називамо српска вера православна. Срби су само остварили могућност да уобличавају свој национални идентитет у оквиру православља. Тиме је потврђена зрелост и способност српског народа да има сопствену црквену организацију.

Као српски архиепископ, оснивајући нове епископије, (Жичку, Зетску, Хумску, Дабарску, Моравичку, Топличку, Будимљанску, Хвостанску), Сава је омеђио очевину и омогућио брату и његовим наследницима да владају краљевством са осветшаним границама. Њихови поданици су тиме постали и црквено повезани. Са Свете Горе довео је најбоље међу молитвеницима и дао им места игумана оних манастира који и данас светле као кандила у духовном мраку, који је пао на српске земље. Успостављањем симфоније власти (држава-црква-народ) развијало се Светосавље, термин који ће Ава Јустин Пелијски први употребити да би подсетио српски народ на заветне вредности и обавезе, које су Срби временом почели да заборављају. Најважнија међу њима је да је спасење услов вечног живота, а да се оно постиже задобијањем смирења.

У својој беседи у Жичи 1220. године Сава је је објаснио своју улогу:

„Премилосрдни и човекољубиви Бој, имајући неизмерну милост према људском роду, приклони небеса и сиђе на земљу и својим божаственим промислом и добровољним погодношењем многоврсних стварања божанској шела пророчески наш род и посла свеће Апостоле у сав свећ, рекавши им:

„Идише и научише све народе, крстише их у име Оца и Сина и Светиога Духа“. Али како они сами до нас не дођоше, што оци наши, чувши уистину речи њихове, повероваше им. Предобри Бој, који има бескрајну милост и не жели да ни један од нас поине, и по истој тој првој заповести и на исти начин по учењу и проповедању светих Апостола, уздиге мене на ово свећешество, хошећи да преко мене „испуни недостатаке наших оцаца.“ И Духом својим Светим заповеди ми да вам објавим реч своју о вашем спасању, коју, с љубављу чувши је, сачувајте, да и ми пошанемо заједничари рета светих.“

Живећи данас у секуларном друштву, нисмо свесни колики је значај црквене свести очуване у цркви као институцији. Али ако кажемо да смо захваљујући њој очували не само национални идентитет него и државну традицију, тапију на српске земље као и народни корпус који је у временима ропства под страном влашћу био расејан у три државе, схватићемо колико је значајан Савин подвиг у стицању аутокефалности.

Градећи цркве и манастире као српске престонице и расаднике културе, исписујући слова Законоправила као свете тајне, предаога сваком од епископа које је хиротонисао да понесу у своје епископије, Сава је давао пример остваривања црквено - државног јединства, неопходног за благословен ход кроз историју српског постојања.

Захваљујући томе имамо српску средњовековну културу, књижевност, архитектуру и сликарство, српски језик, српско писмо, црквено појање, српско гостопримство и срдачност.

Имамо, српско витештво и српски хришћански национализам одевен у љубав према свом отаџбину који не познаје

мржњу према другим народима. Ти високи отаџбински идеали и вредности опчинили су и оне који нису били по рођењу Срби, али су постали већи Срби од многих Срба, попут Арчибалда Рајса или Станислава Винавера па до Арно Гујона.

И као што у животу није ништа случајно, тако је по промисли истинитог Бога дошло до искушења у српској православној цркви баш у време када славио 800 година од стицања самосталности српске православне цркве. Биће да је то провера наше вере. Провера заветне чврстине, нашег молитвеног односа са Творцем и његовим угодницима. Поринимо у дубину срца послушајмо шта нам поручује Свети Сава.

Да ојачамо вером! Да се не плашимо искушења ни ситуације у којој се брани вера, јер је то наша света дужност. Да покажемо да смо земља чуда, која исијава светињама, распоређеним тако да кад год наши непријатељи помисле да смо на дну, појави се нешто што то демантује или неко да нас од пропадања заштити. Поручује нам да пробудимо и упрегнемо силе припадности, објединимо их вером нелицемерном, довољно снажном да страх претвори у слободу.

*“Ој, ши српски свећешелу!
Испуни ми младу жељу:
Укрђеји ме силом млада,
Дај ми воље, дај ми нага,
Срцу свежи жар,
Преинуће и мар!”*

Разлика између римокатоличке и православне цркве је у томе што је прва наднационална, а друга национално организована (на нивоу архиепископије или патријаршије). У римокатолика постоји само један поглавар – папа и једно средиште – Вагикан. Код православних постоји један васељенски патријарх који се сматра први (по части), међу једнакима, а једнак са свима по правима, који стоји у Цариграду. Број православних цркава у свету није даг једном за свагда. Са стварањем нових држава или обнављањем некадашњих, постојала је тенденција да се држава уоквири не само световно него и црквено. Да би нека црква била самостална, мора да садржи минимум три епископије на својој територији. Патријарх у том случају посебним документом „ТОМОС“ признаје аутокефалну православну цркву.

До 1219. године православна црква у Србији је попадала под јурисдикцију Охридске архиепископије, (јурисдикција - црквена власт, надлежност над православним становништвом у одређеној територији). То значи да је Охридски архиепископ бирао и хиротонисао (рукополагао) изабране свештенике, а васељенски патријарх их погрђивао. Охридска архиепископија је располагала и свим црквеним приходима на територији која јој је припадала. Чињенице говоре да су у то време у Србији махом били грчки свештеници и да је црквена служба била на грчком језику. На тадашњој државној територији Краљевина Србија је имала Рашку, Лишанску и Призренску, које 1219. године бивају издвојене из јурисдикције Охридске архиепископије. Пошто је српска државна територија била знатно већа у односу на те три епископије, Сава оснива нове епископије: Жичку, Зетску, Хумску, Дабарску, Моравичку, Топличку, Будимљанску и Хвостанску. Зетска епископија, прегечка данашње Црногорско-приморске митрополије, којој је седиште било на Превлаци код Тивта, у време Ивана Црнојевића биће премештена у новоизграђени манастир на Цетињу. У време опасности од Тагара и Кумана, седиште из Жиче пренето је у Пећ. У време цара Душана, 1346. године, проглашењем патријаршије, епископије, па и Зетска, уздигнуте су у ранг митрополије.

Манастирима у походе

Пишу: Сара Ристановић ППГ1
Јелена Дромњаковић ППГ1

Једне октобарске суботе, ученици ППГ1 и ППГ1 заједно са професорима упутили су се на путовање по западном делу Србије, како би посетили наше средњовековне манастире.

Када смо се окупљали код већ устаљеног места за састајање, градског стадиона, још увек је био мрак. Узбуђење је било присутно, али су га помало замаскирали умор и поспаност. Уз главе наслоњене на прозоре, кренула је лагана возња до нашег првог одређишта. Тишину у аутобусу прекида по која реченица оних који од узбуђења не могу да спавају. Чека нас дуг пут и још дужи дан, али нико се не жали.

Осунчано јутро затиче нас на нама непознатим путевима, који воде до манастира Студенице. Убрзо успевамо да угледамо и зидине ове српске светиње. Ужурбано излазимо из аутобуса, никоме се више не спава. Ко први пут улази у овај манастир, не може да не остане затечен блештавом белином фасаде Богородичине цркве која се налази у центру и одмах вам краде поглед. Тек после неколико тренутака успевамо да сагледамо и ширу слику и схватимо колики је у ствари овај манастир, један од наших највећих. Одушевљени првим утисцима о амбијенту и целом комплексу који датира из 12. века, улазимо на јутарњу литургију. По завршетку литургије имали смо част и прилику да целивамо мошти Стефана Првовенчаног и Свете Анастасије. Након тога кренуо је обилазак манастира и чувене Богородичине цркве. Свештеник нам у самој цркви говори о ктитору манастира Стефану Немањи, коме је управо ово гробна црква, где је канонизован као Свети Симеон Мироточиви. У току је ревитализација цркве, али нас високе скеле не спречавају да видимо њену колекцију фресака које датирају из 13. и 14. века. Монументална и потресна фреска Христовог распећа заузима средишни део западног зида. Застајемо на тренутак и у тишини и поштовању посматрамо топлоокерну фигуру Христа на звучној тамноплавој позадини, са наглашеним људским димензијама страдања и бола. Након тога премештамо се у другу цркву Студенице, Краљеву цркву, односно цркву светих Јоакима и Ане.

Најупечатљивији утисак на нас оставља једна дрвена греда, која, као и остатак манастира, лежи на свом месту већ преко 800 година. Након приче унутра, излазимо напоље и обнављамо стечено градиво из историје архитектуре. Богородичина црква је једнобродна грађевина чији је спољни изглед од углачаног белог мермера у духу романике. Купола на коцкастом тамбуру и бочни тремови су у византијском духу. Мешавина ова два стила чини нови, рашки стил и управо Богородичина црква сматра се његовим најсавршенијим здањем. На источној апсиди налази се трифора - троделни прозор, по коме је позната. Дивни људи и монаси манастира угостили су нас и послужили кексом и топлим чајем који нам је свима јако пријао. Највише фотографија има управо из Студенице јер је све очарала својим изгледом и просто нисмо желели да одемо из тако мирног и прелепог места. Али, морамо даље на пут, имамо још доста тога да видимо. У аутобусу сабирамо утиске и коментаришемо непролазну лепоту Богородичине цркве.

Наша друга дестинација био је манастир Ђурђеви ступови. Он представља један од наших најстаријих манастира и задужбина је жупана Стефана Немање. Налази се у Старом Расу, на врху једног брда северозападно од Новог Пазара, па док смо се пели према улазу имали смо предиван поглед на град и околни пејзаж. И овај манастир ограђен је зидом који му је служио као заштита, па се због тога у комплекс манастира мора ући пешице. Силуета једне импозантне куполе посађене на моћно постолје стубаца, лукова и зидова изгледа величанствено - види се са десетине километара даљине. Ми је посматрамо кроз лишће дрвећа док се пењемо каменним стазама. Кроз металну капију долазимо до цркве, а тихи жагор најављује присутнима да смо стигли. Одузима нам дах особена архитектура цркве Светог Ђорђа са две препознатљиве куле звоника - два ступа, које само она има и по коме црква и манастир носе име. Степенице на улазу ове

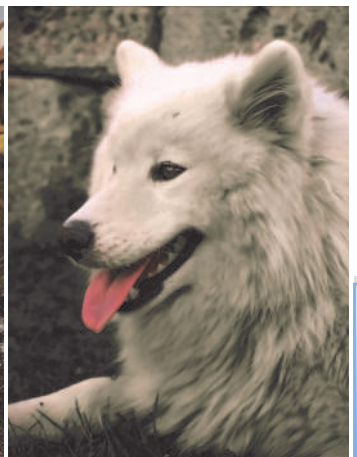
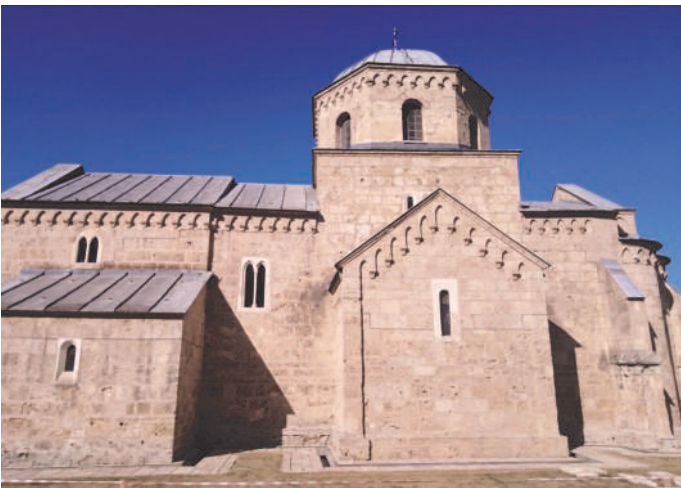
Манастир Градац задужбина је краљице Јелене коју је изградила у току владавине њеног сина Драгутина. Посетили смо га у време одмора монаха па смо тихо ушли, а дочекала нас је једна госпођа, кустос која нам је својом причом привикла пажњу и до задње речи смо је нетремице слушали, како у самој цркви тако и напољу док смо седели на зидинама испред портала. Објаснила нам је да је манастир током рата био порушен, али је средином 20. века потпуно обновљен. Нажалост, још увек није познато где су монаси током тих разарања сакрили мошти краљице Јелене које су се пре тога налазиле у великој цркви. Ово здање састоји се од две цркве, велике Богородичине и мале цркве Светог Николе Чудотворца, која се налази лево, изнад улаза у оближњој стени. Уз причу одмах

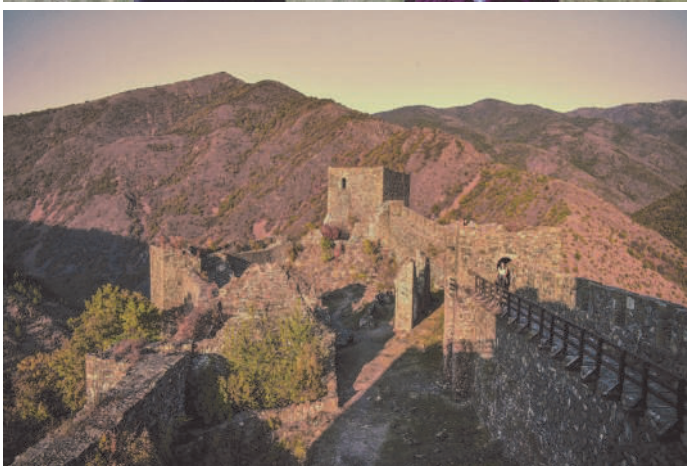
грађевине биле су украшене цвећем, као и остатак манастира, а све нас је по мало збунио изглед унутрашњих зидова без много фрески или ако их и има, оне су поприлично оштећене. Монах који нас је дочекао објаснио је да су фреске однете у Београд и да су у току преговори за њихово враћање на првобитно место. Време нас је послужило, па се сунце нашло управо изнад ступова из 12. века, који су у фази обнове, и обасјало нестварно зелену траву и цвеће ког је у саксијама било на сваком ћошку. Након приче о самом манастиру и цркви, правимо кратку паузу за куповину сувенира и паљење свећа. Сабирамо утиске и фотографишемо, више препознатљиве куле, него једни друге. Иако нас и других туриста има јако пуно на тако малом простору, атмосфером и даље владају мир, спокој и тишина који нам пријају. Време је да се крене даље. Враћамо се путем којим смо и дошли и за собом остављамо ово физички мало, а за нас тако велико здање.

На путу ка нашој трећој одредници, у аутобусу сумирамо утиске из претходна два манастира које смо посетили. Мешају се прошлост и садашњост, а нико није могао да сакрије искрене емоције током разговора о задужбинама које вековима носе једну предивну причу. Користимо време за одмор након напорног првог дела дана. Неки разговарају, понеки једу, а атмосферу употпуњује песма са задњег дела аутобуса. Певају се нова издања, нека старија, а чак и песме које смо сви слушали као мали. Смејемо се. То су тренуци којих ћемо се сви сећати са радошћу. Поново је време да се изађе из аутобуса и види нешто ново. Овај пут то је манастир Градац.

примећујемо да украси на фасади Богородичине цркве имају доста сличности са Студеничком. Градац је данас женски манастир који свакодневно посећују како домаћи, тако страни туристи. После занимљиве приче сви смо се разишли на различите стране како бисмо истражили сваки кутак овог предивног средњовековног здања из 13. века. Читаву ту идилу употпунили су пси и мачке који су се умиљато вртели око наших ногу жељни пажње. Испели смо се до мале цркве на брдашцу поред, са којег се видео читав манастир као на длану. Испод се налазе монашки конаци који дају посебан изглед и атмосферу целом комплексу. Вратили смо се у аутобус жељни да са собом понесемо још дивних успомена са овог излета.

Упутили смо се ка тврђави Маглич која се налази близу Краљева. Њене зидине се уздижу високо изнад реке Ибар, а да бисмо дошли до саме тврђаве, морали смо да пређемо мост који је веома лоше конструкције и искривљених стубова, па је у свима пробудио одређену дозу страха као и адреналина. После узбудљивог преласка морали смо мало дуже да пешачимо по узаним, кривудавим стазама које воде до главне капије утврђења. Сав страх и умор бачени су у заборав када смо дошли на саму тврђаву и прошетали се по њеним зидинама, а поглед који се са ње пружа све нас је оставио без даха. Уз доста фотографија направил смо кратку паузу за одмор и освежење па смо морали да кренемо даље. Дан је већ био при крају, а последњи зраци сунца преламали су се кроз стакла аутобуса.

Када смо стигли на последње одређиште за тај дан, већ је пао мрак и умор нас је сустигао, али жеља да видимо и чујемо још прелепих историјских прича га је победила. У манастиру Жича било је време одмора и вечере за вредне монахиње које свакодневно раде у манастиру и увек се обрадују гостима. То је женски манастир који се налази наомак Краљева, задужбина је нашег првог краља, Стефана Првовенчаног. У саму цркву нисмо могли да уђемо, закаснили смо на нашу жалост, али монахиња која нам је изашла у сусрет испричала нам је занимљиву причу коју овај манастир носи још од 13. века. Своју препознатљиву црвену боју фасаде главна црква добила је највероватније на захтев Светог Саве, брата Стефана Првовенчаног, јер се верује да црква почива на крви мученика, па је то и симболично оживотворено. Посвећена је Вознесењу Христовом и припада рашкој стилској групи, док су фасаде обрађене на романски начин. Позната је и по седам зазиданих врата. У њој су се крунисали краљеви, и сваки пут када би један краљ био крунисан, прошао би кроз врата цркве, која би потом била зазидана, како нико више не би прошао кроз њих. Седам наших краљева крунисано је у манастиру Жича, па самим тим постоји и седам зазиданих врата. Треба споменути и да је крајем прошле године баш у овом манастиру прослављено 800 година од аутокефалности Српске православне цркве, односно осам векова од када је 1219. године Жича била седиште архиепископије и првог архиепископа српског, Светог Саве. Захвалили смо се монахињи на одвојеном времену за нас, а затим и прошетали комплексом. Манастир ноћу носи другачију атмосферу него дању. Помисао да су туда некада давно ходали Свети Сава и наши краљеви уноси у нас посебно осећање поноса. Ходемо подигнуте главе, поносни на њих, док разгледамо оно што су оставили за собом на овом свету. Црвена боја буди осећање посебности и просто вас тера да гледате у њу. Немамо довољно времена па ужурбано правимо неколико фотографија. Сигурни смо да ћемо доћи још једном и посветити више времена овој српској светињи.

Дан смо завршили повратком у аутобус видно уморни и исцрпљени, али и поред тога жељни да видимо још и поновимо екскурзију некада. Данима постоје излета препричавали су се доживљаји и сопствени утисци. Фотографије и осмеси на нашим лицима говоре више од хиљаду речи, а пуно срце и дивне усмене остаће у нама читав живот упамћене.

Тартиф модерног доба

Пише: Филип Грујић IVC2

Људи попут Тартифа никад није било више него данас

Пете фестивалске вечери 24.

Југословенској позоришној фестивала – Без превода у Ужицу изведена је представа Тартиф копродукције Српског народног позоришта Нови Сад и народног позоришта Сомбор, по мотивима оригиналне Молијерове драме Тартиф.

Тартиф, као сам врх протекле позоришне године, доноси ауторски поглед данас најзанимљивијег редитеља код нас, Игора Вука Торбице, на суштину појаве лицемерја, кроз документарну фактуру разарања породице, под утицајем доктора Тартифа. Представа указује на моралну слабост, изманипулисаност због наметнутог осећаја кривице, на наше пристајање на неприхватљиве услова живота, потчињеност, глупост, лаж. Ипак, представу памтимо по чаробној, харизматичној и бунтовној Хани Селимовић која је своју улогу изнела на сасвим специфичан начин. Њена свеprisутност на сцени, мимика лица (судбина

и коментари), гестови (чешљање и чешање софе ући ће у анале позоришне гестикулације), глумачка будност, колегијална оданост, испреност у кораку и речи, све, баш све, било је истинско, посвећено умеће некога ко је дубоко самоуверен у оно што ради. Без погрешног корака у режији, глуми, музици, сценографији, без исклизнућа у досаду, баналност, дневну политику, бахатост, неопрезност. Све у њој виђено - са правом је мером. Декаденција с којом Саша Торлаковић, који игра Тартифа, ђавола самог, тог лажљивог преваранта без преседана (без шале - у једном ти тренутку није добро), зауставља дах. Акцентат представе је на критици породичних односа, што има јасан метафорички значај. Она јасно, али истовремено сасвим дескриптивно и сугестивно, доноси ширу друштвену критику, кроз откривање породичне трулежи, јер породица је основна ћелија.

„Што више усјеха, човек постоје више хладан. Оно што се не види приликом усјеха, то је казна која иде с њим. А казне су постојаније, многе више се траје, дуже трају и теже их је обрадити да би се изашло на крај са њима. У овој земљи усјех не значи пућу у лакиши, бољи животи и рад уз шире и веће моћности. Он је нека врста Пирове победе. Зато је још теже социјално проналазити разлоге да насставиш даље“, каже Торбица. Парадокс је да то што те мрцвари даје и порив да се бориш и оствариш нешто. Проблем је што смо окружени пријатељима и колегама који вам суде зато што се бориш, не зато што мисле другачије, него зато што у вашим делима могу да одмере властити кукавичлук. То је најтеже, немају праве саговорнике и схваћени да вас је тешко тражити. У „Тартифу“ породица је само најмањи заједнички именица једне врсте диктатуре, а ради се о свима нама, ја и мени“, закључио је Торбица.

Нађа Тешић - велики борац за мир

Текст приредили: Слађана Јањић, професор, Филип Миросављевић IVC2, Филип Грујић IVC2, Нада Мићић IVГ1 и Наташа Јанковић IVГ1

На страницама Петље често се нађу и они који нису непосредно везани за нашу школу, али јесу за наш град, а текстови о њиховом животу и раду такође обогаћују странице нашег часописа. Једна од њих је Нађа Тешић.

Дилема која се јавља у многима од нас, отићи из своје земље у потрази за бољим животом или остати на свом тлу, овде где смо рођени, као и импресивна биографија Нађе Тешић, која је рођена и одрасла у нашем граду, а постигла велики успех у Америци, подстакла нас је да пишемо о ономе што је обележило доживљај света у коме је живела, а то је патња за родном земљом, борба за мир, против неправде и глобализма, разобличавање приче о америчком сну.

У Народној библиотеци у Ужицу 11. октобра 2019. године испратили смо вече посвећено Нађи Тешић. Изложбу је отворио Милорад Искрин, а окупљенима је причао о дружењу са Надеждом и њеним братом Стојаном, који су детињство провели у Ужицу. О њеном књижевном и филмском раду, као и револуционарном деловању говорила је професорка др Љиљана Богоева Седлар, која је истакла да је годинама проучавала живот и рад Стива и Нађе Тешић, чијим животом и целокупним животним ангажманом је била задивљена.

Нађа Тешић рођена 1939. године у Ужицу. Основну школу завршила је у Ужицу, а када је имала петнаест година, заједно са мајком Госпавом и братом Стојаном, чувеним добитником Оскара и сценаристом, емигрирала је у Америку, у Чикаго, где је живео њен отац Радиша. Нада је са пуно оптимизма отишла из Ужица. Тешиће су на железничкој станици испратили рођаци, комшије,

другови и другарице. Направили су дугачак шпалир, а Гоја, Нада и Толе прошли су рукујући се са свима. Сви су плакали. Нађа је напустила Југославију и упутила се у Америку, где јој је Чикаго изгледао тмуран и загушљив у односу на прелепу природу земље из које је потекла. Америку је пре одласка замишљала као земљу налик на ону коју је гледала у филмовима. О својим искуствима доласка у Америку Нађа је говорила:

„Мама је хћела да иде у Америку из неких својих разлоја. Ја не, никад. Америка ме никад није привлачила, ама нимало. Све је то било намешћено и нећриродно. Такође, маћеријално ми није било важно, волела сам реку, гегу, мој трад и моју земљу. Оглазак је био као ћоиреб. Почешћак у Америци је био сћравичан. Сви смо изћубили мноћо килоћрама збоћ бљућшаве хране, заћаћеноћ ваздуха и самоће. Оно шћо ме је разликовало од ћросечноћ неуроћичноћ Њујорчанина је шћо шћо они нису знали како је изћегало бићи некада целовић, а ја сам шћо знала. Нисам сићурна да ли ме је ово учинило јачом, слабићом или заувек ћодељеном. Никад нисам срела имићранћиа коћи није био ћодељен.“

„У Америци фамилија је орћанизована грућачије, јер сви живе галеко једни од грућих збоћ ћосла. Овде шће сћално ћићају „како си“, али шћо нишћиа не значи. Огћовор шћреба увек да буде „great“ (дивно). Један наш човек коћиа су ћићћали како је, рекао је: „Оћац ми је умро.“ Тић ћа није слушао, нећо му каже: „Дивно. То је баш сућер.“

„Америка ме је ћрећворила у умећника, у нешћо шћо код куће у завичају не бих ћосћала. То је био мој начин да ћреживим. А за ћисца може бићи корисно да је шћако од свећиа одвојен. Не значи да ме је све шћо усрећивало, бар не онако како сам ја замишљала да срећа изћледа кад су сви ћени делови, и душа и шћело, уједињени, шћо је у овој земљи немоћуће, не само за мене, већ и за груће, шћешко је бићи срећан кад сћално за нечим жудиш и имаш ћрирућну душу.“

„Не ћамћим дан и ћодину када смо Сћојан и ја ћочели да ћоворимо ећилески једно с грућим. Изћубићи језик, а немаћи грући смаћрам сћравичним искуством. Уоћићће, ја сам на шћо ићледала као на велики ћубићћак, а да ћри шћом нишћиа нисам добила – шћо је било увек моје осећање у односу на Америку. Увек ми је било јасно да шћо није моја земља, да ја имам грућу. Код мене је шћо осећање било јаче нећо код браћиа.“

У Индијани, у Висконсину је студирала француску и руску књижевност и филм. Постдипломске студије је наставила у Француској, на Сорбони, где је и докторирала (докторска теза о

Марселу Прусту). Док је била на студијама у Паризу, француски редитељ Ерик Ромер је 1964. године снимео филм *Нађа у Паризу*, са Нађом у главној улози. По повратку у Америку, Нађа је почела да предаје француски језик на Ратгерс универзитету. Пошто је упоредо похађала и Филмску школу Универзитета у Њујорку, Нађа је добила квалификације да предаје продукцију, сценарио, режију и пропаганду на Бруклин колеџу. Нађа се често враћала Паризу, а револуционарне 1968. године, године великих антиратних протеста, против рата у Вијетнаму, оставиће велики траг на ову велику револуционарку и активисткињу. Посебно је била погођена бомбардовањем своје родне земље 1999. године и критиковала је САД због њене улоге у бомбардовању и демонизацији Србије у светским медијима. Одржала је и говор у УН о неправди која је учињена њеној родној земљи. Тешко јој је пало што земља у којој је провела свој живот, у којој живи њена мајка, брат, муж, син, на чијем језику пише и мисли, сада напада земљу из које је потекла и коју неизмерно воли.

Одласци у Париз Нађи су много више пријали јер је Француска за њу била много природније окружење него Америка. Посебно су је привлачили ставови Жан-Пола Сартра и Симон де Бовоар. Прикључује се студентима у протестима 1968. године. Нађа ће се, после Париза, обрети на Куби, земљи у коју ће се заљубити јер је била тако блиска њеном тако бунтовном начину живота. Поново се враћа у Америку, где као професор ради на факултету, али започиње и свој рад на филму. Опробала се као сценариста и режисер, а њен филм за мој сина

обилази свет и добија награду ПБС-а. Ради и на представама на Бродвеју као асистент на писању сценарија. Објавила је две драме *После револуције* и *Жејва* које су извођене широм Америке, а касније романе *Борац у сенци* и *Родна труга*. Аутобиографски роман *Умрећи у Чикагу*, који је преведен на српски језик, објавила је 2010, а *Далеко од Вијетнама* 2012. године. Боравак у Француској и на Сорбони током бурних шездесетих година подстакли су њена критичка размишљања о свету који је окружује. Нађа је стално поредила средину из које је потекла и нову средину која се заснива на систему вредности скоро у потпуности различитом у односу на њену домовину.

Противила се пројекту „новог светског поретка“ и глобализацији за коју је говорила да представља вид колонизације, експлоатације и декултурализације. Америка је, по њеном мишљењу, земља којој је глобализација и те како у интересу. Никада није била песимиста и веровала је да ће људски дух ипак победити празнину модерног доба. Њен животни мото је био отпор према неправди. Зато је и добила надимак „женски Че Гевара“. При последњој посети Ужицу, 2008. године, била је у мајници са ликом Че Геваре. Умрла је у Њујорку 2014. године. До краја свог живота је говорила о суноврату америчке империје и жестоко критиковала америчку спољну политику и начин живота. Била је велики противник расизма у Америци и социјалне неправде са којом се свакодневно сретала. Презирала је гомилање материјалног које је постало саставни део модерне цивилизације. Остаће запамћена као велики борац за мир и путоказ млађим генерацијама да се усмере ка правим, а не лажним вредностима на којима се често темељи савремено друштво. Са њеним радом треба да се упознају људи у њеној домовини и граду у коме је одрасла.

„Сећам се њре свега Ђејиње, мириса њрашине њосле кише, ружа, јорјована, вођњака, ѡагина Поре, локалних лејенди, ошјрих зима... Тага су мириси били мнојо јачи, јер ѡага није било аушомобила. Град је био мали, сви смо се ѡзнавали...“

„Говорила сам Ужичанима да се не руше сјаре зјраге у Ужицу. Огјовор је био: „Ти не желиш да будемо модерни.“ Рекла бих да су ѡе сјаре зјраге важне и збој оних које ће се најравнији ѡсле. Хјела сам да се сачувају сјари делови Ужица; да људи знају ѡе су живели њихови дегови.“

ПИТАГОРИНА школа

пише: Дубравка Митрашиновић, професор

Име: Питагорејска школа

Директор: Питагора

Основана: шести век пре наше ере

Трајање: безмало 150 година

Адреса: место Кротон, југ Италије

Подручја рада: математика, астрономија, музика, филозофија

Шифра делатности: Δ10У – α1

ПИБ: 1,4142135624

Број ученика: 218 Питагорејаца

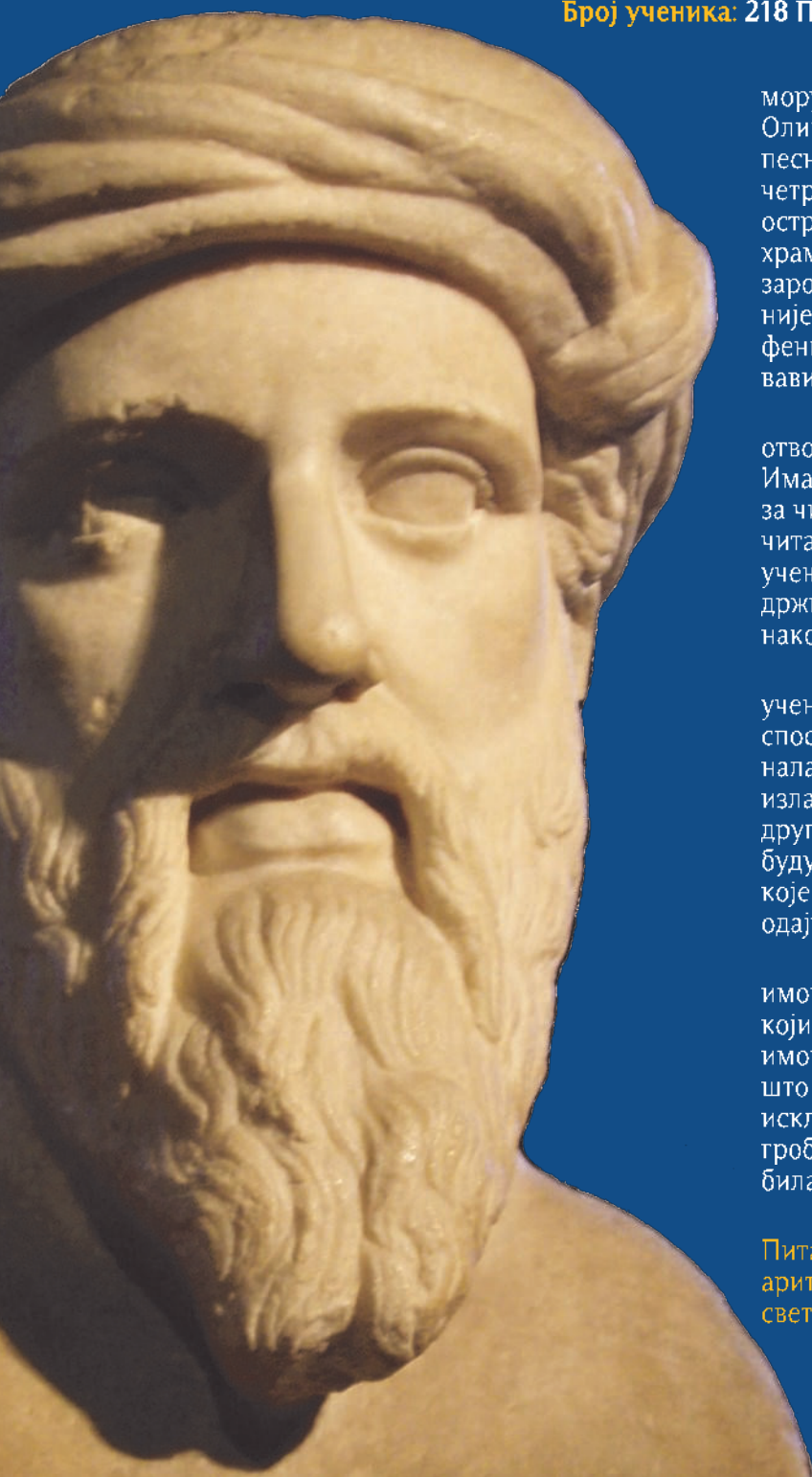
Питагора је рођен је на острву Самос у Егејском мору. Са осамнаест година је учествовао на Олимпијским играма и освојио је све награде у песничењу, након чега је кренуо у своје четрдесетогодишње путовање од Егејских и Јонских острва преко данашње Сирије и Либана, све до храмова на обалама Нила, а затим је као персијански заробљеник стигао у Вавилон. Током свих тих година није губио време и стицао је огромна знања феничанских мудраца, египатских свештеника, вавилонских писара и од Талеса лично.

Када је Питагора основао своју школу, она је била отворена за све: мушкарце, жене, богате, робове. Имала је строга правила уређеног живота неопходна за чишћење душе и тела, заједничка једења, вежбања, читања, певања, свирања и филозофирања. По њиховом учењу, најважнији део човека је душа, а не тело које је држи заробљено, јер ће душа наставити свој живот и након смрти сеобом у неко друго биће.

Сви они који су желели да постану Питагорини ученици морали су проћи петогодишњи тест ћутања и способности држања језика за зубима. Кандидати су се налазили иза спуштене завесе током Питагориног излагања, чули су га, али га нису видели. Прелазак са друге стране завесе је значао да је тест положен и будући Питагорејац ће бити упућен у највеће тајне које нису смеле ни под каквим околностима да се одају.

Уписујући се у школу, морали су да предају своју имовину на располагање братству, с тим што би онај који би био искључен добио двоструку вредност од имовине коју је приложио. Давали су му у новцу оно што није умео да узме у знању и када би његово искључивање било проглашено, копали су му гробницу. Смрт је била симболична, али гробница је била стварна.

Питагора је основао неку врсту секте. За Питагорејце математика је била религија, а аритметика је скривала божанске тајне којима остатак света није дорастао.

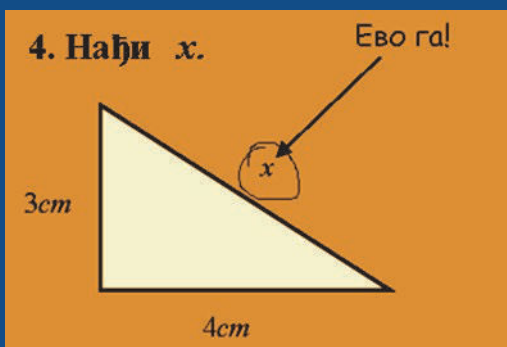
Питагора и његови следбеници били су први људи у западњачкој историји који нису јели месо. Обували су увек прво десну ципелу и нису користили јавне путеве. Имали и свети симбол који се звао Тетракис. Реч је о троуглу са десет тачака распоређених у 4 реда који је био симбол универзума, при чему је број 10 за њих најобожаванији од свих бројева. Пентаграм им је био знак распознавања који су носили са собом.

Питагорејци су веровали да је Питагора полубог. Чак су веровали да има и натприродне моћи. Могао је да говори са свим врстама животиња, убедио је медведа да не терорише људе у долини, као и бика да не једе бобице које су га тровале. Исписивао је речи на површини Месеца. Питагори нимало нису сметале преувеличане приче. Шта више, подстрекивао је следбенике да их измишљају.

Данас се не располаже ниједним Питагориним писаним делом. Да би избегли да њихове тајне падну у руке странаца, писали су што је могуће мање, кроз симболе и енигме, и преносили су своја знања усмено. Развијали су различите вежбе за усавршавање памћења, као што је рецитовање поезије пре и после спавања. Знали су да висина тона зависи од дужине жице. Њима дугујемо прве и праве доказе у историји развоја математике.

Питагора је видео бројеве у стварима, музичким интервалима, хармонија се простирала по целом космосу, а темељ природе је била аритметика. Веровао је да сви бројеви имају неке особине – неки су савршени, неки су зли, неки су мушки, неки женски, неки су леви, а неки ружни. Направио је прву класификацију бројева који су тад постојали, а које ми данас зовемо природним: 1, 2, 3, 4... Подела која данас изгледа тако природно, као да је одувек постојала, раздваја бројеве на парне и непарне, оне који су дељиви са 2 и не који то нису.

Легенда каже да је жртвовано 100 волова након доказивања онога што данас називамо Питагорином теоремом. Иако му се приписује њено откриће, Питагора није стварни аутор јер је она у теорији постојала вековима раније. Идеја да је квадрат над хипотенузом једнак збиру квадрата над обе катете познат је још из времена древних Вавилонца и Египћана.

Примена питагорине теореме

Најчувенија питагорејска тековина, Питагорина теорема, и раздвајање бројева на парне и непарне, задали су смртни ударац питагорејском учењу за

које су природни бројеви и њихови односи описивали стварност. Хипас из Метапонта, један од првих Питагорејаца, био је тај који је открио да дијагонала квадрата странице 1 може бити конструисана, али не може бити измерена. Постојање овакве величине је указивало да је реалност богатија од бројева, што би грубо раскринкало питагорејско учење. Хипас је, наводно, пренео неке изван заједнице невероватно окриће непознатог броја, који ми данас знамо као $\sqrt{2}$, након чега је нестао у бродолому. Неки митови указују на то да је и сам Питагора умешао прсте у његов нестанак како би заштитио своје учење.

Демонстрација да не постоји рационалан број чији је квадрат једнак 2 је један од првих доказа у математици и базира се на идеји Хипократа о доказивању немогућности. Хипократ с Хиоса (не треба га мешати са Хипократом са Коса, лекаром и оцем медицине, иако су живели у исто време), један од најученијих геометара, након банкрота, постао је Питагорејац. За њим су остале Хипократове месечеве лунуле и изум оружја логике – свођења на противречност. Оно подразумева да се истина неких става докаже тако што се њему супротан став доведе до апсурда. Заступа се лажна претпоставка да би се дошло до истине. Међутим, био је истеран из питагорејске школе јер је узимао новац да би показивао геометрију.

Тајни доказ

Претпоставимо супротно:

нека је $\frac{a}{b}$ такав разломак да a и b немају заједничких делилаца и да је његов квадрат једнак броју 2.

$$\frac{a^2}{b^2} = 2$$

па је $a^2 = 2b^2$, одакле се закључује да је a^2 паран број, а самим тим и a је паран. Ако је паран, онда он може да се напише у облику $a = 2c$. Ако то применимо у почетној једнакости добијамо

$$(2c)^2 = 2b^2$$

$$4c^2 = 2b^2 \quad /:2$$

$$2c^2 = b^2$$

одакле се закључује да је b^2 паран број, а самим тим и b је паран, што је у супротности са полазном претпоставком да a и b немају заједничких делилаца, а оба су парна и дељива са 2. Дакле, не постоји број чији је квадрат једнак броју 2.

Да ли је човек био на Месецу?

Пише: Анела Милетић, професор

„Ово је мали корак за човека, али велики скок за човечанство“, изговорио је Нил Армстронг пре 50 година, када је закорачио на Месец.

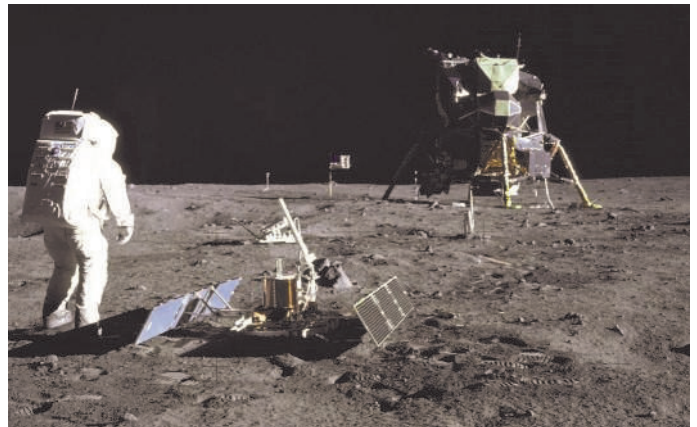

Све је почело нашом знатижељом, развијањем знања и трком у наоружавању између великих сила. Половином прошлог века Американци и Руси улагали су огроман новац и знање у нове свемирске програме. Америчка свемирска агенција (НАСА) је створила програм Аполо, чији је задатак био да на Месец (Земљин сателит и најближе небеско тело) пошаље људе који ће тамо извршити нека истраживања, донети узорке и вратити се безбедно на земљу. За програм је потрошено преко 19 милијарди долара.

Пројекат се састојао од великог броја мисија без људске посаде и од једанаест мисија са људском посадом. У тим мисијама и сличним истраживањима пре тога учествовало је 77 астронаута, од којих је 12 шетало по Месецу. Интересантни су захтеви које су кандидати морали да испуне да би били астронаути: морали су да буду у врхунској физичкој форми, војни пилоти са најмање 1500 сати лета, да имају завршен факултет и да не буду виши од 180 cm (зато што је свемирска капсула била мала). Касније, важније од тога да буде пилот било је да кандидат има докторат из природних наука или да буде инжењер.

Први човек који је крочио на Месец, Нил Армстронг, био је цивилни пилот и професор на универзитету, аерокосмички инжењер.

Најславнија мисија која је одвела људе на Месец је Аполо 11. Летелица је лансирана 16. јула 1969. године и после 76 сати лета дошла је до Месечеве орбите. У њој су била три астронаута. Након припреме, два астронаута, Нил Армстронг и Баз Олдрин, ушли су у Месечев модул и помоћу њега слетели су на Месец. Месечев модул је слао директан телевизијски снимак. Први је из летелице изашао Армстронг, а онда и Баз Олдрин. На Месецу су провели преко 20 сати и притом сакупили 23 килограма материјала са површине Месеца. Након обављеног задатка, посада се укрцала у Месечев модул, који је успешно узлетео и спојио се са главним свемирским бродом у коме их је чекао астронаут Мајкл Колинс. Успешно су се вратили на земљу, слетевши у воде близу Хаваја, где их је пронашао амерички ратни брод. Постали су хероји.

После ове, било је још шест веома успешних Аполо мисија са људском посадом и десет астронаута је било на Месецу. Они су извршили многе експерименте на површини, однели

велики број instrumenata, па чак и једно возило. Они су пратили промене температуре, мерили јачину магнетних поља, вршили сеизмичка испитивања и пратили соларне ветрове.

Постоје многе теорије завере око овог путовања на Месец и постоје људи који верују да Американци никада нису били тамо. Спорне чињенице су: виорење заставе (тамо нема ни атмосфере ни ветра), сенке на фотографијама које нису логичне, отисци стопала (тамо нема влаге), изгубљени оригинални снимци... Међутим, данас не постоји ниједан озбиљан научник који тврди да људи нису били на Месецу. У Аполо програму донето је 155 килограма материјала са Месеца који се проучавају у најпознатијим лабораторијама широм света (па и у Русији). Научници тврде да састав тих стена сигурно потиче са нашег најближег сателита.

Руси, нажалост, нису успели да спусте људе на Месец, иако су у исто време када и Американци покушавали то да ураде. Године 1974. спустили су сонду без људи. Пошто научници располажу великим бројем информација, а добијали су и материјал са разних мисија, полако су изгубили интересовање за силазак на Месец. Наравно, и даље врше изучавања са разним летелицама са и без људске посаде.

Велики помак у испитивању Месеца направилa је Кина. Она је направила неколико мисија у освајању тамне стране Месеца (та страна је увек окренута од нас). У једној од мисија на Месец понели су узорке биљака и у њиховим државним медијима објављено је да су први изданци памука никли. То значи да ће астронаути имати могућност и да се хране из сопствених засада у свемиру.

Сада је на реду освајање планете Марса. То мора бити следећи велики корак човека у освајању свемира.

Овогодишњи фестивал науке у Београду био је посвећен космосу. Ученици наше школе су том приликом у оквиру две секције, Путовање кроз свемир и Еколошка секција, посетили део везан за Мисију Аполо 11. На фотографијама се налазе модели Месечевог модула у природној величини.

Салих Селимовић „Исламизација на нашим просторима“

Пишу: Нада Мићић IVГ1
Наташа Јанковић IVГ1

Имали смо прилику да слушамо предавање професора Салиха Селимовића на тему „Исламизација на нашим просторима“ у Ужичкој гимназији. Господин Салих се дуги низ година бави темом исламизације, где често наилази на препреке и неприхватања. Без посустајања, гура напред да заврши оно што је започео. Не да би био награђен за то, већ, како он каже „да би дао допринос свом народу“. Редакција Петље је испратила овај догађај и успела је „да украде“ професора на који минут из гомиле људи који су били жељни разговора са њим. Направили смо један интервју уз помоћ професорке Снежане Недељковић како бисмо поделили наше утиске са читаоцима.

Петљаши: Колико дуго се бавите темом исламизације и зашто сте баш изабрали ту тему за обраду?

Господин Салих: Још као гимназијалац занимао сам се за историју, па и као студент. Али тек после сам почео да се бавим тиме.

Петљаши: То је из хобија прерасло у ваше занимање?

Господин Салих: Одувек сам волео историју. Један тренутак у петом разреду никад нећу заборавити. Наиме, моја разредна је предавала историју. На једном часу смо добили задатак да напишемо на папиру чиме бисмо желели да се бавимо у будућности. Определио сам се за наставника историје, због чега је моја разредна била јако срећна (смех). У периоду мог похађања гимназије, никад нисам учио историју како бих добио најбољу оцену, већ како бих нешто заиста упамтио и схватио, да бих знао. Такав став сам понео са собом и на студије. Кад сам радио семинарски рад, што је тада био услов за дипломски, професор је био задовољан и подржао ме у остварењу мојих циљева. Кад сам радио као наставник, прикупљао сам материјал, снимајући

разговоре са људима из разних места.

Петљаши: Колика је заинтересованост нашег народа, тј. наше нације, у глобалу речено, за тему коју обрађујете већ дужи низ година?

Господин Салих: Једно време је то била табу тема, није се о томе причало. Међутим, то је погрешан начин. Не можемо то тако пригушити и очекивати да се нико не заинтересује, а да помислимо да је наш посао ту готов. Треба то истражити, треба објаснити, да се зна права истина. Ствари увек морају изаћи на видело. Ја сматрам да је то врло важно. Кад су ме једанпут питали како смем да говорим неке ствари јасно и гласно, одговорио сам да је борба кључ успеха. Мораш прво са собом да рашчистиш шта је истина и зашто треба да се бориш. Кад напокон прођеш кроз тај период, онда више немаш никаквих препрека да поделиш истину са другима. Има ту још нејасних ствари, које тек треба ископати из архива. Неопходна је та приступачност. Током истраживања, приметили смо да су турски архиви отворени, што је врло важно. Они су то изванредно средили.

Петљаши: Има ли међу историчарима заинтересованих, поред Вас, који ову тему развијају?

Господин Салих: Има, али не желе да се експонирају баш много.

Петљаши: Чули смо да сте добитник Вукове награде за 2013. годину. Како се осећате поводом тако значајне награде?

Господин Салих: Када су ме предлагали за редовног члана Матице српске, ја нисам ни знао. Зачудио сам се. А тако и за Вукову награду. Једног дана тражили су ми податке из центра за културу. Послао сам им своју биографију не знајући шта тачно стоји иза тога. Правили су неке спискове. Затим су ми затражили библиографију коју нисам успео пронаћи јер нигде нисам регистровао те податке. Ангажовао сам професионалног библиографа који ми је проследио сто седамдесет две библиос јединце. Остао сам у чуду јер нисам ни слутио на толику цифру (смех). Пошаљем ја то. Дарко Танасковић, као председник жирија, ми јавља да сам јубиларни педесети добитник Вукове награде.

Петљаши: Написали сте велики број књига и научних радова. Да ли бисте издвојили неку књигу за редакцију Петље која Вам је посебно драга, а препоручили бисте нама маладима, како бисмо се више образовали у области историје?

Господин Салих: То су дефинитивно презимена и њихово порекло на Сјеничко-пештерској висоравни. Постоји и друго, допуњено, издање. Јер, то је финиш свега онога што сам до сада радио. Хтео сам да докажем свакој породици која тамо живи ко су, шта су и одакле су. Сад припремам једну нову књигу „Познати Срби исламске вероисповести“, за које смо чули, а о којима се мало прича. То ће бити мој добринос, мој постигнут циљ како бих неке ствари приближио народу и учинио их приступачним.

Петљаши: Да ли је већина муслимана на нашим просторима заиста српског порекла или има и других?

Господин Салих: Без дилеме могу да кажем да су српског порекла.

Петљаши: Од свих Срба, где сте истраживали и потврдили њихово порекло, да ли већина прихвата или не прихвата своје порекло? Какав је њихов однос према тим сазнањима?

Господин Салих: Већина не прихвата. А има један део који се слаже са тврдњама, али они неће јавно да се експонирају. Избегавају. Обичан народ жели да живи нормално и у миру.

Петљаши: Шта бисте поручили онима који крећу Вашим стопама?

Господин Салих: Треба радити, али ако ћеш радити да би добио новчану награду и стекао славу, то није успех. Ради из љубави, ради из убеђења и из жеље да на неки начин допринесеш свом народу. То се зове успех.

БИВШИ УЧЕНИК НАШЕ ШКОЛЕ КАО ПРИМЕР СВИМА МИЛОШ ОБРАДОВИЋ

Пише: Весна Тадић, школски библиотекар

25. октобар 2019. година, Сајам образовања и наставних средстава у Београду – промоција школског часописа „Петља“ на штанду Уније синдиката просветних радника Србије. Након промоције часописа, библиотекар Техничке школе „Радоје Љубичић“ из Ужица разговара са једним од најуспешнијих бивших ученика школе.

• Реците нам нешто о себи: где сте рођени и где сте живели, коју сте школу и факултет завршили?

Рекло би се да је једноставно питање, али је веома динамично и компликовано за мене. Рођен сам у Битољу у Македонији, као син војног лица. Селидбе су биле честе, могу рећи да сам живео у три државе – Македонији, Црној Гори и Србији. У Ужицу сам ишао у вртић и своје основно и средње школовање сам завршио ту, тако да се осећам као прави Ужичанин. Када је реч о факултетском образовању завршио сам ДИФ на Универзитету у Београду, са просеком 9.88, а након тога и мастер студије. Тренутно пишем завршну фазу докторске дисертације на истом факултету. Такође, студент сам и мастер студија на ФОН-у.

• Које су Ваше врлине и мане?

Врлине и мане су саставни део личности сваког човека. У неким ситуацијама посматрамо нешто као врлину, док би други људи класификовали то у мане. Истакао бих тимски рад, разумевање и стрпљење као нешто што свакако описује мене и мој рад. Млади људи желе све да реше одмах. Током студија то нисам разумео, али из ове перспективе мишљења сам да је и то превазиђено. Истакао бих да мало времена издавајам за себе и породицу, што сматрам да није добро и да је то нешто на чему би требало радити у будућности.

• Где видите себе за пет година?

У приватном погледу бих волео да за пет година будем отац, ујак и стриц, а у пословном погледу да будем окружен тимом који сам окупим, где ће нам након тога само небо бити граница.

• Да ли сте икада били у тиму у ком се неки чланови нису довољно залагали? Како сте решавали те ситуације?

Могу рећи да сам од 2007. године када сам уписао ДИФ, имао среће да покренем сопствене пројекте, па сам, самим тим, бирао пажљиво и сараднике са којима радим. Наравно да у великим системима постоје људи који се недовољно залажу. Мишљења сам да се све може кориговати разговором о проблему и добрим планирањем. Тамо где има превелико слободног времена долази и до несугласица. Када људи раде свој посао, а где се јасно зна ко је коме одговоран, онда су у том смислу проблеми у залагању минимални.

• Да ли сте били у ситуацији да неком упутите критике? Како сте тада поступили?

Можемо се сложити да не постоји посао где критике нису присутне. Важно је напоменути да оне морају бити на месту и потпуно аргументоване. Уколико су критике упућене са скривеним намерама, то је дугорочно погрешан приступ.

• Која је најважнија одлука коју сте донели у претходном периоду?

Одлука да се мој тим на челу са мном до краја избори са наметнутим изазовима који су били укључени у организацију „Европских Универзитетских игара 2020“ у склопу „Европске Универзијаде“ која се организује у јулу 2020. године у Београду.

• Да ли сте били задовољни избором средње школе коју сте уписали и знањем и вештинама које сте стекли током школовања?

Наша школа је мени пре свега омогућила да се упознам са сјајним

младим људима, који су ми и данас пријатељи, а знања које смо добили од наших професора су била на завидном нивоу. Такође, саветујем све ученике да узму учешће у Ученичком парламенту. Вештине које се ту науче су непроцењиве за даље школовање и рад у државном и приватном сектору.

• Шта Вас је заинтересовало у вези са факултетом коју сте уписали?

Спорт је моја велика љубав, бавио сам се са преко десет различитих спортова током основне и средње школе, па је било очекивано да изберем ДИФ.

• У ком правцу желите даље да развијате своју каријеру?

Интересује ме омладинска политика и спортски менаџмент. У омладинском сектору имамо изузетно велики број пројеката који се тичу едукације, умрежавања младих из региона, спорта и волонтеризма. Све активности обављамо преко омладинске организације „Spirit of Youth“ чији сам оснивач и председник. Када је реч о спорту, универзитетски спорт је мој позив.

• Када бисмо питали Ваше професоре шта мисле о Вама, шта мислите да би они рекли?

Одговор је једноставан, професори би рекли да сам био изузетно упоран и тврдоглав и да сам увек на крају своје „изгурао“. То је многим сметало у почетку, али се показало као успешно, а они су ипак разумели моју енергију. Драго ми је што су професори коментарисали како сам лепо васпитан, ипак све долази из куће и лепа реч отвара свака врата.

• Када бисмо Вас питали у каквом сећању Вам је остала Техничка школа „Радоје Љубичић“ шта бисте нам рекли?

Када бих опет бирао коју ћу средњу школу похађати, изабрао бих Техничку школу „Радоје Љубичић“, што даље имплицира да ми је школа у изузетно лепом сећању.

• Да ли се сећате неке анегдоте везане за период проведен у Техничкој школи „Радоје Љубичић“ из Ужица?

Доста анегдота се и дан данас препричава, али бих истакао једну. Наиме, другарица из одељења никада није возила аутомобил, а тек о камиону да не причам. Када је кренула на први час, није могла да дохвати папучице, пошто је била омањег раста. Тада је инструктор Цаци рекао: „Ти или ћеш бити најбоља у школи или се ја нећу смирити, нећу да дозолим да те другари прозивају због папучица. Возићеш најбоље од свих.“ На крају је другарица управљала камионом као да је играчка. Били смо поносни на њу, возила је најбоље камион у школи. То је уједно и лепа поука, све се може кад се хоће.

• Која је по Вашем мишљењу најважнија ствар коју сте научили од својих професора?

Дисциплина и рад на побољшању међуљудских односа. Похвалио бих професора Ивана Марића и професорку Петкану Перишић на изузетним саветима и стрпљењу које су показали тих година.

• На који начин сте стекли поверење важних људи на факултету?

Једино вас рад, ред и дисциплина издвајају од других. Такође, важна је и коректност у раду са колегама и професорима.

• Колико времена Вам је требало да се истакнете и на који начин сте то постигли?

Време је некада ограничавајући фактор. Имао сам срећу да будем председник Ученичког парламента у основној и средњој школи, а онда сам се ангажовао и на факултету у студентском организовању, а касније и на Универзитету. Тим путем сам врло брзо упознао како факултет функционише, па сам сходно томе ишао напред доста брже него моје

колеге. Након прве године био сам најбољи студент, па се све то уклопило са ангажовањем у студентском парламенту.

•Која је сада Ваша позиција и да ли сте задовољни постигнутим резултатима или бисте нешто променили?

Тренутно обављам функцију спортског директора Универзитетског спортског савеза Србије, директор сам Академског сектора у предузећу које организује „Европску Универзијаду“ 2020. године и уједно сам председник спортског удружења Универзитета у Београду. Верујем да ћу и у будућности радити сличне ствари јер је ово пут који ме радује.

•Ректорка Универзитета у Београду проф. др Иванка Поповић Вам је 11. октобра 2019. године уручила признање за развој спорта на Универзитету у Београду. Реците нам нешто више о томе и на који начин сте промовисали важност спорта у свакодневном животу.

Познато је да Универзитет у Београду у свом саставу има 31 факултет, 11 института и 13 центара, а да исти похађа око 100.000 студената са око 6.000 запослених. Узмимо у обзир да је то изузетан број наставника, сарадника и студената. Осећам се још поносније јер сам од ректорке Универзитета у Београду проф. др Иванке Поповић добио признање. Мој тим је добио подршку Европске универзитетске асоцијације да организујемо „Европску Универзијаду“ 2020. године у Београду, пројекат од 10.000 људи, који ће уједно бити и највећи државни пројекат таквог типа у земљи. Бенефити које ће студенти, Универзитет и Београд добити су немерљиви.

•Да ли постоји нека особа која је пресудно утицала на Вашу каријеру?

Ректорка Универзитета у Београду проф. др Иванка Поповић је пресудно утицала на моју каријеру и досадашњи рад. Наиме, успешно сарађујемо осам година и веома сам почаствован што сам део њеног тима. Ректорка има невероватну енергију и да није било ње и њених савета, вероватно бих наставио своје школовање и рад, а самим тим и живот у иностранству.

•Наведите нам пројекте којима сте се бавили у претходном периоду?

Преко 150 пројеката за 12 година, извојио бих „Караван Дух младости“ који смо реализовали у 2017. години, где смо у сарадњи са Министарством просвете, науке и технолошког развоја реализовали активности у 34 града у Републици Србији, а која је била крунисана свечаном академијом у Парламенту Народне скупштине. Наравно, навео бих и „Европску Универзијаду“ као изузетно значајан пројекат за мене.

•Наведите нам који је највећи успех до сада иза вас?

Сама чињеница да сам изабран на функцију студента проректора Универзитета у Београду и да сам представљао 100.000 студената је за мене изузетан успех, а пре свега част што су колеге то поверење доделили управо мени. Наиме, никада у историји Универзитета у Београду ту функцију није имао неко из Ужица, неко ко је студент ДИФ-а, и неко ко је у потпуности нестраначка личност. Током 17 месеци руковођења студентским парламентом Универзитета у Београду постигли смо изузетне резултате. Колико је функција студента проректора значајна говори и чињеница да све студентске проблеме управо ова особа износи и директно преговара са Министром просвете, науке и технолошког развоја.

•Како бисте описали Ваш радни дан?

Као веома динамичан и војнички дефинисан. Устајање у 6 сати, одлазак у теретану на тренинг, а затим крећу састанци од 9 часова. Радни дан ми траје око 13 сати и у просеку имам око 7 састанака дневно. Рад ме испуњава и чини ме срећним. Резултати нису упитни када је посвећеност и ангажовање у овом обиму.

•Које технике користите да бисте се боље организовали?

Пуно анализирам изазове и задатке које имам испред себе, самим тим и доношење одлука иде тим путем. Шах ми много помаже, три потеза унапред размишљам што је неопходно и пословима где руководите са преко 100 људи и великим процесима

•Коју сте књигу последњу прочитали и коју бисте нам препоручили да прочитамо?

„Трамп, цела прича“, изузетно поучна прича о животу садашњег председника САД, много поука можете извући из те књиге.

•Који су Ваши омиљени спортови и које бисте спортове препоручили нашим средњошколцима?

Шах и тенис.

•Како проводите слободно време?

Своје слободно време посвећујем породици, пријатељима и спорту. Трудим се да читам новине кад год имам времена.

•Да ли имате неко питање за нас?

Да ли имате информацију колико је ђака до сада завршило нашу школу од њеног оснивања?

Одговор: У Техничкој школи „Радоје Љубичић“ из Ужица радим од септембра 2003. године. Школа је пре 14 година имала 44 одељења, а тренутно има 26 одељења због смањеног броја ученика у односу на претходни период.

•Позивамо Вас у име Тима за промоцију и маркетинг школе да дођете у посету на трибину коју ћемо организовати за родитеље и ученике основних школа завршних разреда којима предстоји упис у средњу школу, као и за родитеље и ученике наше школе којима предстоји упис на факултет да им пренесете Вашу искуства у вези са школовањем у Техничкој школи „Радоје Љубичић“. Да ли сте заинтересовани за такву сарадњу?

Наравно, са великим задовољством прихватам ваш позив.

•За крај приче о изузетно успешном ученику наше школе ком сам предавала, додала бих да све што је постигао је управо одраз његове упорности, труда и рада и несумњиво талента. Када испред себе имате циљ, лакше ћете пронаћи и правац у ком бисте требало да се развијате као личност пре свега.

•Захваљујемо се на издвојеном слободном времену и пуно успеха у даљем раду жели Вам колектив Техничке школе „Радоје Љубичић“ из Ужица.

И тако су дневници отишли у историју

Овде нема текста јер слика говори више од речи!

Једни одлазе ...
... а други долазе

Баш су чудни.
Правићу се да их
не примећујем...

